

Міністерство освіти і науки України
Національний еколого-натуралістичний
центр учнівської молоді

**НОВАЦІЇ
ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Збірник методичних матеріалів з позашкільної освіти

Київ
2023

*Рекомендовано до друку рішенням педагогічної ради Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді
(протокол № 5 від 14.11.2023 року)*

Редакційна колегія:

Вікторія Кацурак, заступник директора з навчально-виховної роботи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді

Ольга Драган, завідувачка відділу інформаційно-методичної роботи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді

Олена Вербицька, методист вищої категорії Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, заслужений вчитель України

Олександра Мирошник, методист Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді

Рецензенти:

Валерій Мачуський, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України

Новації позашкільної освіти в умовах воєнного стану / Збірник методичних матеріалів з позашкільної освіти. К: НЕНЦ, 2023. 144 с.

У збірнику представлені педагогічні новації у галузі позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, запроваджені у закладах позашкільної освіти України протягом 2023 року. Новації – це авторський спосіб вирішення актуальних проблем системи позашкільної освіти. Будь-який освітній заклад може використовувати матеріали для організації свого розвитку, може отримати необхідну методичну допомогу та консультацію в закладі позашкільної освіти – розробнику цих матеріалів.

Матеріали друкуються в авторській редакції, відповідальність за достовірність наведених фактів у матеріалах несуть автори

ЗМІСТ

Новації Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України

Володимир Вербицький

Кваліфікаційна нарада Міністерства освіти і науки України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Національного еколого-натуралістичного центру та директорів обласних еколого-натуралістичних центрів.....	12
Модернізація змісту навчальних програм з позашкільної освіти в контексті воєнного стану	13
Всеукраїнська електронна збірка динамічних таблиць	14
Науково-інформаційна галерея «Орбіта біологічного простору»	15
Авторська педагогічна майстерня «STEM – світ інноваційних можливостей: досвід закладів позашкільної освіти»	16
Всеукраїнський бліц-конкурс «Український орнамент Перемоги»....	17
Всеукраїнський конкурс «Переможна марка юних натуралістів».....	17
Всеукраїнський фотоконкурс «Україна яблунева 2023».....	17
Всеукраїнська акція «Зелений світ: віртуальна подорож дендропарками закладів освіти».....	18
Всеукраїнська акція «Жук-олень – комаха Червоної книги»	19
Дослідно-експериментальна практика «Дослідження та порівняння умов життєдіяльності мурах у формікарії та в природі»	19

Новації в закладах позашкільної освіти Вінницької області

Ольга Драгомирецька

Створення безбар'єрного освітнього простору	20
---	----

Іванна Гаврилюк

Роль методичного майданчика в освітній діяльності дошкільного та позашкільного закладу освіти.....	21
---	----

Ірина Чупринко

Навчально-методичний майданчик «Освітня, експериментально-дослідницька та просвітницька робота з лікарськими рослинами».....	22
--	----

Галина Іваськевич

Щорічний обласний конкурс «Знамениті дерева Вінниччини».....	23
---	----

<i>Альона Вуглицька</i>	
<i>Олена Лускало</i>	
Створення відеоконтенту для подальшого використання в роботі з вихованцями	24
<i>Сергій Рекшенюк</i>	
Використання освітнього ресурсу лабораторії акваріумістики та тераріумістики для залучення вихованців до дослідницької роботи в закладі позашкільної освіти	25
<i>Валентина Мельник</i>	
Онлайн-конкурси в соціальній мережі FACEBOOK.....	26
<i>Оксана Сидорук</i>	
Використання арттерапії в роботі з дітьми в закладі позашкільної освіти	27
<i>Інна Побережнюк</i>	
Екологічна стежина — компонент розвитку екологічної компетентності здобувачів освіти.....	27
<i>Любов Жовтоножук</i>	
Стежками прадідів-хліборобів Вінниччини	28

Новації в закладах позашкільної освіти Дніпропетровської області

<i>Тамара Олешкевич</i>	
Науково-методичний проєкт «Розширення можливостей використання території природного саду та ентомологічного мікрозаказника СЮН для організації дослідницької діяльності учнів».....	30
<i>Катерина Кириченко</i>	
Віртуальні екскурсії – сучасна форма організації освітнього процесу в умовах воєнного стану	31
<i>Владислав Журавель</i>	
<i>Вікторія Полога</i>	
Національно-патріотичне виховання в контексті соціалізації особистості в позашкільному освітньому просторі	31
<i>Олена Четверикова</i>	
Використання сучасних інформаційних технологій під час дистанційного навчання.....	32
<i>Наталя Шепетуха</i>	
Створення лабораторії STEM-освіти по дослідженню ґрунтів Криворіжжя.....	33

Новації в закладах позашкільної освіти Донецької області

<i>Василь Шубчинський,</i> <i>Юлія Менафова</i>	
Моделювання позашкільної освіти.....	35
<i>Олеся Гірка</i>	
Розробка BOOK CREATOR для висвітлення дайджесту заходів.....	36
<i>Юлія Тугаріна</i> <i>Анна Данильченко</i>	
Дні гостинності в закладах позашкільної освіти	36
<i>Василь Шубчинський,</i> <i>Юлія Менафова</i>	
Екологічна освіта у воєнний та повоєнний час	37
<i>Олена Ставрісцька</i>	
Кочове бджільництво – важливий метод підвищення рентабельності пасіки	38
<i>Людмила Березовська</i>	
Формування національної свідомості та національної ідентичності засобами вивчення традицій та екологічної культури українців	40

Новації в закладах позашкільної освіти Житомирської області

<i>Наталія Бордюг</i>	
Віртуальний музей «EcoBioSystem» як освітня екологічна платформа	42
<i>Наталія Бордюг</i> <i>Тетяна Грищук</i>	
Організація літньої екологічної школи «EcoLandLab»	43

Новації в закладах позашкільної освіти Запорізької області

<i>Микола Ярмошук</i>	
Обласний екологічний проєкт «Зелена хвиля Перемоги».....	46
<i>Тетяна Ткаченко</i>	
Участь в молодіжних ідеятонах	47
<i>Роман Деревянченко</i>	
До проблем ментального здоров'я.....	48
<i>Олена Ульянова</i>	
Інтеграція позашкільної та інклюзивної освіти дітей	49
<i>Тамара Кухаренко</i>	
Захоплююче і незвичайне, або заняття на новий лад.....	50

Тетяна Інденко

Дистанційне навчання як поштовх до нових освітніх
впроваджень сьогодення та майбутнього.....51

Новації в закладах позашкільної освіти Київської області

Людмила Шевченко

Проект «Проектні практики: карта дій».....52

Наталія Хаврюта

Валентина Татарчук

Катерина Музиченко

Проект «Екологічна етнопедагогіка – досвід мудрості
українського народу»53

Інна Пахомова

Катерина Покотило

Обласний блиц-конкурс «Обереги рідної землі»54

Інна Пахомова

Катерина Покотило

Обласний природоохоронний флешмоб
з висадки дерев «Дерева Перемоги»55

Інна Пахомова

Катерина Покотило

Обласний екологічний форум «Київщина екологічна:
злочини війни».....56

Олена Глущенко

Надія Кащук

Юний екоблогер. Вулицями рідного міста
(онлайн-конкурс фотоаматорів)57

Олена Глущенко

Надія Кащук

Фото-квест «GREEN GARDEN» до Дня любові до дерев58

Олена Глущенко

Надія Кащук

Тетяна Юнцова

Створи свій етностиль (екологічний конкурс)59

Олена Глущенко

Надія Кащук

Благодійна акція «Ситий хвостик»61

Педагогічний колектив Фастівської станції юних натуралістів

Еколого-патріотичний квест «Золото Семена Палія».....63

Новації в закладах позашкільної освіти Кіровоградської області

Галина Химчак

Управління формуванням здоров'язбережувального освітнього середовища64

Олена Кротенко

Програма — проєкт «Виховуємо свідомого громадянина»65

Ольга Масина

Проєкт «Літня екологічна школа»66

Ольга Масина

Онлайн-проєкт «Мандруємо Кіровоградщиною».....66

Тетяна Лоцман

Можливості використання системи QR-кодів під час проведення екскурсій на екологічній стежині67

Вікторія Романенко

Органічне землеробство, його переваги.....68

Інна Дахно

Патріотичний онлайн-челендж «Гордий бути українцем».....69

Новації в закладах позашкільної освіти Львівської області

Михайло Казимир

Форум «Екопростір відкритий для всіх»71

Ольга Кульчицька

Проєкт «Контактний зоокуточок «Дружній до дітей».....73

Новації у закладах позашкільної освіти Одеської області

Віра Браташ

Проєкт «Зелений клас». «Шляхи впровадження нового формату занять з елементами STEM-освіти в гуртках еколого-натуралістичного напрямку»75

Тетяна Клепанчук

Світлана Міхно

Актуальні форми національно-патріотичного виховання77

Тетяна Ткач

Галина Карпішина

Актуальні питання валеологічного виховання та здорового способу життя78

Людмила Філобок

Анімалотерапія в освітньому процесі79

<i>Тетяна Орлова</i>	
Чорне море	80
<i>Тетяна Нестеренко</i>	
Юнацька волонтерська діяльність	81
<i>Олексій Тільняк</i>	
Інноваційний підхід у роботі гуртка «Геймдизайн настільних ігор»	82
<i>Валентина Дерменжи</i>	
Пісочна анімація як форма боротьби зі стресом під час воєнного стану	83
<i>Ніна Адзеріхо</i>	
Алея першокласників.....	84
<i>Івеліна Мукієнко</i>	
Соціальні мережі та месенджери.....	85
<i>Валентина Жембій</i>	
Цікаві інноваційні практики.....	86

Новації у закладах позашкільної освіти Полтавської області

<i>Валентина Дулій</i>	
Методичний міст	88
<i>Людмила Сусахіна</i>	
<i>Тетяна Чайка</i>	
<i>Інна Лещенко</i>	
Проект «Віртуальні подорожі дослідника».....	89
<i>Валентина Дулій</i>	
<i>Інна Лещенко</i>	
Проект «Вільний екопростір»	90
<i>Валентина Дулій</i>	
Пізнавально-дослідницький хаб «ECOSCHOOL»	91
<i>Інна Лещенко</i>	
Проект «Хай в серці кожної дитини живе любов до України»	91
<i>Тетяна Чайка</i>	
День природничих наук	93
<i>Оксана Шинкарчук</i>	
Проект «Можливості обмежені – здібності безмежні».....	93
<i>Людмила Сусахіна</i>	
Екологічна лідерська група «Екологічний пост»	94

Новації в закладах позашкільної освіти Рівненської області

Сніжана Дужук

Людмила Гайдаченко

Інна Власюк

Проект Smart-теплиця95

Новації в закладах позашкільної освіти Сумської області

Лариса Тихенко

Обласний STEM-коворкінг для педагогів закладів
позашкільної освіти98

Лариса Тихенко

«Соціально-освітній проєкт «Сучасна бібліотека закладу
позашкільної освіти: оновлення
культурно-освітнього простору»99

Лариса Тихенко

Екологічний освітньо-дослідницький центр
як осередок природоохоронних ініціатив у громаді100

Лариса Тихенко

Обласний фестиваль STEM-ідей
«Екоактивна STEM-весна позашкільна».....101

Лариса Тихенко

Обласний методико-педагогічний проєкт
«Цифрова освітня кухня»101

Юлія Шульга

Консультаційна методична скарбничка
«Все для педагога-позашкільника»103

Лариса Тихенко

Google сайт як засіб проведення обласного
експедиційно-польового збору команд юних екологів104

Лариса Тихенко

Обласний марафон екологічних активностей
«Екожиття – наше майбуття»105

Лариса Тихенко

Літній STEM-хаб для обдарованих здобувачів освіти106

Лариса Тихенко

Проект «Урбаноландшафт міста Шостка як екокоридор
для інвазійних видів птахів»107

Новації в закладах позашкільної освіти Тернопільської області

Іван Герц

Формування компетентностей безпеки в учасників освітнього процесу.....109

Тетяна Гуцало

Впровадження Української Хартії вільної людини в освітній процес закладу позашкільної освіти як засіб формування громадянської компетентності вихованців.....110

Надія Сворінь

Тренінг «З Україною в серці».....111

Галина Федун

Агротерапія – ефективна технологія соціально-психологічної реабілітації дітей в умовах воєнного та післявоєнного стану112

Уляна Дулеба

Психологічна реабілітація вихованців засобами природотерапії (робота з природним матеріалом)113

Лілія Каменярьська

Проект створення релаксаційно-екологічного майданчика «Рослини-символи України»114

Мирослава Березицька

Проект «Вирощування овочевих та прямих культур на навчально-дослідній земельній ділянці. «Зелений конвеєр»115

Ірина Михайлиця

Сучасні форми та методи організаційно-масової роботи в закладі позашкільної освіти116

Христина Димашевська

Сторітелінг і театр тіней у фотомистецтві.....117

Новації в закладах позашкільної освіти Херсонської області

Тетяна Коротка

Досвід проведення нетрадиційної педагогічної ради. Рольова гра «Акваріум». Тема: «Формування готовності учнів до трудової діяльності».....119

Тетяна Мудрак

Обласна дистанційна акція «Кроки весни 2022»120

Тетяна Коротка

Лариса Камишенко

Дистанційна екологічна школа літнього циклу «Цікава природа»....121

<i>Тетяна Коротка</i> Досвід проведення онлайн-челенджу «Малюємо долонькою тварин»	122
--	-----

Новації в закладах позашкільної освіти Черкаської області

<i>Богдана Осадча</i> STEM освітні інновації у середовищі SCRATCH	124
<i>Галина Попова</i> Організація роботи гуртка під час пандемії та військового стану	125
<i>Світлана Перемот</i> Використання зоотерапії на заняттях гуртка	126
<i>Лариса Канюка</i> Використання онлайн-сервісу «LEARNING APPS» для активізації пізнавальної діяльності в освітньому процесі.....	127
<i>Оксана Осадча</i> Мейкерський STEM-простір на гурткових заняттях	128
<i>Ніна Іващенко</i> Засоби музейної педагогіки в процесі громадянського виховання учнів у закладі позашкільної освіти	129

Новації в закладах позашкільної освіти Чернівецької області

<i>Людмила Головченко</i> Новації комунального закладу «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» — 2023.....	130
---	-----

Новації в закладах позашкільної освіти Чернігівської області

<i>Людмила Трегубова</i> Новації комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» — 2023	138
---	-----

Володимир Вербицький, директор
Національного еколого-натуралістичного
центру учнівської молоді, доктор
педагогічних наук, професор

В умовах воєнного стану Національний еколого-натуралістичний центр Міністерства освіти і науки України забезпечує навчально-методичний супровід діяльності закладів позашкільної освіти, розробляє актуальні навчальні матеріали, які є проявом компетентнісної орієнтації позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, вони сприятимуть усвідомленому ставленню здобувачів освіти до реальної небезпеки, а компетентні дії, що ґрунтуються на знаннях з природничих дисциплін, допоможуть зберегти не лише здоров'я, а й саме життя дітей.

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

КВАЛІФІКАЦІЙНА НАРАДА МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ, МІНІСТЕРСТВА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ, НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО ЦЕНТРУ ТА ДИРЕКТОРІВ ОБЛАСНИХ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИХ ЦЕНТРІВ

Організатори: наукові установи Секції хімічних і біологічних наук Національної академії наук України, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України.

Методична ідея: ознайомлення учасників з основними напрямками наукових досліджень в галузі наук про життя, що проводяться установами Секції хімічних та біологічних наук НАН України, з тематикою наукових досліджень установ НАН України, обговорення питань залучення молоді до науки, визначення стратегічних напрямів щодо забезпечення профільної еколого-натуралістичної та біологічної позашкільної освіти.

Учасники: директори та представники наукових установ Секції хімічних і біологічних наук Національної академії наук України, начальник Відділу позашкільної освіти та виховної роботи Міністерства освіти і науки України Вадим Овчаренко, завідувач сектору з питань спеціального використання природних ресурсів Департаменту природно-заповідного фонду та біорізноманіття Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів

України Юрій Расюк, директори обласних еколого-натуралістичних центрів, методисти.

Реалізація: презентація наукових здобутків, сучасних розробок та актуальних й перспективних напрямів наукових досліджень у відповідних галузях біологічної науки, а також обговорення можливостей залучення до проведення таких досліджень учнівської молоді, яка здобуває позашкільну освіту в еколого-натуралістичних центрах: директор Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України, в.о. академіка-секретаря Відділення біохімії, фізіології та молекулярної біології НАН України, академік НАН України **Сергій Комісаренко**; директор Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, член-кореспондент НАН України **Сергій Мосякін**; директор Національного ботанічного саду імені М.М.Гришка НАН України, член-кореспондент НАН України **Наталія Заїменко**; директор Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України, доктор біологічних наук **Віталій Харченко**; завідувач відділу Інституту фізіології рослин і генетики НАН України, член-кореспондент НАН України **Віктор Швартау**; заступник директора Інституту гідробіології НАН України, доктор біологічних наук **Володимир Юришинець**; завідувач відділу Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України, доктор біологічних наук **Людмила Білявська**; директор Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, академік НАН України **Михайло Тукало**.

Результат: визначено стратегічні напрями щодо забезпечення профільної еколого-натуралістичної та біологічної позашкільної освіти.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ В КОНТЕКСТІ ВОЄННОГО СТАНУ

Методична ідея: трансформація змісту позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку в контексті воєнного стану.

Засоби реалізації: змістовий компонент навчальних програм з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку доповнено темами, що розкривають питання життєзабезпечення дитини в умовах війни, формування компетентностей з природничих наук, корисних для збереження життя і здоров'я здобувача освіти. Разом з тим, задля актуалізації компетентнісного підходу, посилено теми, спрямовані на формування в особистості здатності до гармонійного розвитку в умовах війни на засадах STEM-освіти, як одного з чинників підтримання продовольчої безпеки населення.

Результати: Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль [збірник /за загальною редакцією доктора педагогічних наук В.В. Вербицького]. – К.: НЕНЦ, 2023. – 137 с. Схвалено педагогічною радою Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (витяг з протоколу засідання педагогічної ради № 2 від 15 травня 2023 р.).

– Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: агробіологічний профіль [збірник /за загальною редакцією доктора педагогічних наук В.В. Вербицького]. – К.: НЕНЦ, 2023. – 186 с. Схвалено педагогічною радою Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (витяг з протоколу засідання педагогічної ради № 2 від 15 травня 2023 р.).

– Наскрізна навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку «Захист довкілля в умовах воєнних дій» (Схвалено педагогічною радою Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (витяг з протоколу засідання педагогічної ради № 2 від 15 травня 2023 р.).

– Наскрізна навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку «Безпечне водокористування» (Схвалено педагогічною радою Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (витяг з протоколу засідання педагогічної ради № 2 від 15 травня 2023 р.).

– Наскрізна навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку «Охорона природи» (Схвалено педагогічною радою Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (витяг з протоколу засідання педагогічної ради № 2 від 15 травня 2023 р.).

Підготовлено тематику та методику навчально-дослідних та науково-дослідницьких робіт:

Тематика і методика навчально-дослідних та науково-дослідницьких робіт для творчих учнівських об'єднань агробіологічного та еколого-біологічного профілів закладів позашкільної та загальної середньої освіти [збірник /за загальною редакцією доктора педагогічних наук В.В. Вербицького]. – К.: НЕНЦ. – 2023. – 118 с. (Схвалено педагогічною радою Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (витяг з протоколу засідання педагогічної ради № 2 від 15 травня 2023 р.).

ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕЛЕКТРОННА ЗБІРКА ДИНАМІЧНИХ ТАБЛИЦЬ

На нинішньому етапі розвитку суспільства перед педагогами закладів освіти стоїть важливе завдання – створення умов для розширення ключових компетентностей здобувачів освіти, формування нових мотивів

навчання, самореалізації особистості та, загалом, створення цікавого освітнього контенту.

Місце реалізації: заклади загальної середньої та позашкільної освіти України.

Методична ідея: використання динамічних таблиць на заняттях у закладах освіти може бути дуже корисним для навчання учнівської молоді в аспекті організації та візуалізації інформації. Динамічні таблиці дозволяють створювати інтерактивні моделі, які можна змінювати та оновлювати в реальному часі.

Реалізація: При використанні динамічних таблиць в освітньому процесі можна використовувати різні методики, наприклад, в біології: 1. Класифікація організмів: створення динамічної таблиці, де здобувачі освіти зможуть класифікувати організми відповідно до їхніх характеристик. 2. Життєві цикли: створення динамічної таблиці зі стовпчиками «стадія розвитку», «опис», «зображення» тощо. 3. Функції органів: створення динамічної таблиці для вивчення функцій органів у різних організмах. 4. Генетика та спадковість: створення динамічної таблиці для вивчення генетичних закономірностей. 5. Екосистеми: створення динамічної таблиці для вивчення складних екосистем та взаємодії між організмами. Запропоновано об'єднатися педагогам і учням: організувати спільні творчі групи для створення авторських динамічних таблиць в електронних форматах Power Point, Prezi, Apple Keynote, Canva, Google Slides тощо. Відповідальність педагога: підготовка змісту динамічних таблиць, відповідальність здобувача освіти: оформлення змісту у відповідному електронному форматі.

Результати: перевага динамічних таблиць — структуроване розміщення матеріалів, організація спільної роботи педагогів та здобувачів освіти, охоплення значної кількості учасників, презентація результатів роботи у різних електронних форматах.

НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА ГАЛЕРЕЯ «ОРБИТА БІОЛОГІЧНОГО ПРОСТОРУ»

Інформація про визначні біологічні відкриття відіграє ключову роль у розвитку нашого розуміння світу і власного місця в ньому. Знання про видатні біологічні відкриття є основою для освіти та виховання нових поколінь українців.

Місце реалізації: Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України.

Методична ідея: засобами створення науково-інформаційної галереї стимулювати навчальний інтерес, розвивати критичне мислення та

формувати у здобувачів освіти науковий метод підходу до вирішення проблем.

Реалізація: цей проєкт розкриває тему важливості природничих наук та поєднує два формати. З одного боку, це загадки, які пропонують відвідувачам, (як у квест-кімнатах), з іншого – знайомство з біографіями видатних вчених та їхніми дослідженнями. Відвідувачі дізнаються, як трансформувався інструментарій наукових відкриттів, які етичні обмеження потрібно подолати для подальшого розвитку науки. Нарешті, побачать реконструкцію одного з наукових відкриттів, і навіть самі зможуть спробувати себе у ролі учасників тих історичних подій.

Результат: біографії видатних вчених та їхні наукові відкриття складають силу науки, яка здатна змінити життя людей, держав і навіть всього світу. Важливим результатом є можливість в науково-інформаційному галерейному форматі донести думку про важливість особистості вченого в дослідженнях. Показати, що за кожним кроком в науці завжди стоїть певний моральний вибір, і допомогти зробити цей крок відповідальним і усвідомленим.

АВТОРСЬКА ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНЯ

STEM — СВІТ ІННОВАЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ: ДОСВІД ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Організатор: Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України.

Партнери: агробіологічний факультет НУБіП України, компанія «Сингента Україна», заклади позашкільної освіти.

Освітня ідея: STEM-освіта – дієвий інструмент формування успішної особистості, генерування нових ідей, створення нових технологій, розв’язання проблем, що можливо досягнути шляхом впровадження практико-орієнтованого навчання. STEM-освіта забезпечує ранню професійну орієнтацію здобувачів освіти.

Засоби реалізації: ознайомлення педагогічних працівників закладів позашкільної освіти з інноваційними освітніми технологіями напрямів STEM-освіти, методами формування компетентностей здобувачів освіти.

Результати: упродовж першого півріччя навчального року організовано проведення чотирьох вебінарів Авторської педагогічної майстерні. Досвідом поділилися: Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді спільно з компанією «Сингента Україна» і НУБіП України, заклади позашкільної освіти Одеської, Вінницької та Житомирської областей.

Завдяки проведеним заходам вдалося активізувати велику аудиторію слухачів. Проєкт триває протягом навчального року.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ БЛІЦ-КОНКУРС «УКРАЇНСЬКИЙ ОРНАМЕНТ ПЕРЕМОГИ»

Освітня ідея: формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти, популяризація та збереження культурної спадщини України, зокрема: народних бардів – кобзарів, нищених на початку ХХ століття.

Засоби реалізації: залучення здобувачів освіти до відтворення українського орнаменту Перемоги на основі традицій, сакральних символів краю (ліра, кобза, бандура).

Результати: учасниками конкурсу стали 908 здобувачів освіти, педагогічні працівники та батьки. Кожна із 1224 конкурсних робіт, що надійшли з усіх областей України, оздоблена автентичним орнаментом, доповнена коротким посланням воїну, лікарськими цілющими травами. Роботи переможців Всеукраїнського бліц-конкурсу «Український орнамент Перемоги» були вручені бійцям ЗСУ.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС «ПЕРЕМОЖНА МАРКА ЮНИХ НАТУРАЛІСТІВ»

Організатор: Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України.

Освітня ідея: формування та утвердження української національної та громадянської ідентичності у здобувачів освіти засобами національно-патріотичного виховання.

Засоби реалізації: створення Переможної марки юних натуралістів.

Результати: на конкурс було представлено понад тисячу робіт здобувачів освіти з різних регіонів України.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФОТОКОНКУРС «УКРАЇНА ЯБЛУНЕВА 2023»

Організатор: Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України.

Освітня ідея: залучення учасників програми GLOBE (які мають свою сторінку на міжнародному вебсайті GLOBE) до участі у Всеукраїнському онлайн-фотоконкурсі «Україна яблунева 2023».

Засоби реалізації: виготовлення світлин садового розмаїття України.

Результати: висвітлення і фіксація місцевих осередків GLOBE в Україні та моніторинг їхньої діяльності.

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА АКЦІЯ «ЗЕЛЕНИЙ СВІТ: ВІРТУАЛЬНА ПОДОРОЖ ДЕНДРОПАРКАМИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ»

Всеукраїнська акція «Зелений світ» є унікальним заходом, спрямованим на підтримку творчого підходу до благоустрою пришкольних зон. Акція надає можливості для виявлення та підтримки перспективних ідей здобувачів освіти, спрямованих на створення привабливих, екологічно стійких дендропарків.

Місце реалізації: заклади загальної середньої та позашкільної освіти України.

Методична ідея: засобами створення презентацій про дендропарки закладів загальної середньої і позашкільної освіти сприяти ознайомленню учнівської молоді з унікальним ботанічним та зоологічним біорізноманіттям, підтримці їхнього інтересу до природи та демонстрації важливості збереження й відтворення біорізноманіття, а також популяризації дендропарків як важливих рекреаційних об'єктів.

Реалізація: акція проводиться у декілька етапів.

1. Підготовка: заклад освіти – учасник акції – упорядковує свій дендропарк і складає план роботи для створення презентацій. Кожен здобувач освіти отримує завдання на ознайомлення з певними рослинами і тваринами різних локацій дендропарку.

2. Ознайомлення та підготовка презентаційного матеріалу: здобувачі освіти ознайомлюються з призначеними локаціями дендропарку та роблять фотозйомки, що демонструють красу та унікальність дендрологічного та зоологічного біорізноманіття.

3. Творча обробка: здобувачі освіти обробляють відзняті фотоматеріали та монтують їх у презентацію.

4. Перегляд матеріалів перед відправкою до НЕНЦ: після завершення підготовки презентацій організовується тематичний захід, де здобувачі освіти презентують готові роботи, діляться враженнями та відбирають кращі роботи для відправки до НЕНЦ.

Результати: Експерти оцінюють результати презентацій проєктів, враховуючи критерії естетики, функціональності та стійкості. Віртуальна подорож дендропарками закладів освіти дозволяє учням використовувати свої творчі здібності, поглиблювати знання про рослинний і тваринний світ та дендропарки, долучитись до упорядкування дендропарків, а також поділитися своїм досвідом з іншими учнями та громадськістю.

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА АКЦІЯ «ЖУК-ОЛЕНЬ – КОМАХА ЧЕРВОНОЇ КНИГИ»

Організатор: Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України.

Освітня ідея: привернення уваги до проблеми зменшення популяції та вимирання жука-оленя (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758)) та/або жука-носорога (*Oryctes nasicornis*), які в Україні занесені до Червоної книги.

Засоби реалізації: проведення моніторингу жука-оленя та/або жука-носорога, виявлення ареалів проживання та розмноження жука-оленя та/або жука-носорога на території своєї місцевості, проведення фенологічних спостережень за комахою, вивчення біологічних, екологічних особливостей жука-оленя та/або жука-носорога, виявлення причин зменшення популяції цієї комахи.

Результати: до участі в акції долучились заклади освіти з 22 регіонів України: Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Київської, Кіровоградської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької та Чернігівської областей; представлено 162 роботи здобувачів освіти.

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПРАКТИКА «ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПОРІВНЯННЯ УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МУРАХ У ФОРМІКАРІЇ ТА В ПРИРОДІ»

Організатор: Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України.

Освітня ідея: дослідження та порівняння умов життя і поведінки найвідоміших комах – мурах у домашніх умовах та в біоценозі лісу.

Засоби реалізації: багато людей цікавляться життєдіяльністю живих організмів, особливо комах. Мурахи – це командні гравці, вони завжди діють на користь своєї колонії. Комахи багато роблять для того, щоб наша природа зберегалася в такому вигляді, в якому вона є. Спостереження за домашнім мурашником має великий релаксуючий ефект. Нині утримання мурах в домашніх мурашниках стало поширеним явищем.

Результати: здобувачі освіти дослідили структуру мурашника у формікарії та в природі, склад сім'ї мурах, різницю в розмірах представників різних каст, спостерігали вплив зміни умов утримання на поведінку мурах, з'ясували, яка їхня роль у житті людини, дослідили вплив зміни раціону на розмноження мурах в домашніх умовах та в природі, порівняли життя комах в природі та в штучних мурашниках.

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

СТВОРЕННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Ольга Драгомирецька

Вінницька обласна станція
юних натуралістів

Реалізуючи розпорядження кабінету Міністрів України № 3336 від 14.04.2021 р. про «Схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» Вінницька обласна станція юних натуралістів, враховуючи вагомість комунікаційного супроводу, схвалила розроблені заходи з метою формування громадської думки педагогічного, дитячого колективу та батьківської громадськості. Розроблені заходи закладу з реалізації цієї програми за напрямками: фізична безбар'єрність, інформаційна безбар'єрність, цифрова безбар'єрність, освітня безбар'єрність, екологічна безбар'єрність, опрацьовані робочою групою відповідальних працівників Вінницької обласної станції юних натуралістів.

План заходів Вінницької обласної станції юних натуралістів з реалізації національної стратегії безбар'єрного простору на період до 2030 року обговоренні в колективі і затверджені педагогічною радою закладу 13 вересня 2022 року.

На даному етапі активно проходить реалізація заходів в усіх структурних підрозділах закладу зі створення рівних можливостей, вільного доступу до здобуття освітніх послуг в системі позашкільної освіти особами різного віку, статті і стану здоров'я.

Цей план стратегії використовуємо у закладі при плануванні Освітньої програми закладу, навчальних планів, роботи закладу і відділів на рік, квартал, місяць, інших освітніх заходів.

Розроблені методичні рекомендації для педагогів, щодо організації освітньої і виховної роботи в умовах безбар'єрного простору.

Будуємо заклад без бар'єрів, в якому приймають, поважають, піклуються, цінують незалежно від статті, віку, фізичних особливостей, де дають можливість бути реалізованим, професійно зайнятим, вільно пересуватись, отримувати сервіси, здобувати освіту, спілкуватись, відпочивати, комунікувати.

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

РОЛЬ МЕТОДИЧНОГО МАЙДАНЧИКА В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНОГО ТА ПОЗАШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Іванна Гаврилюк

Вінницька обласна станція
юних натуралістів

У процесі методичної роботи здійснюється підвищення наукового рівня вихователя, керівника гуртків, його готовності до засвоєння змісту нових програм і технологій, постійне ознайомлення з досягненнями психолого-педагогічної науки і методики викладання, впровадження у освітню практику з дітьми раннього віку передового педагогічного досвіду.

Для удосконалення наукового та професійного рівня сучасного керівника гуртків у січні 2023 року на базі Комунального закладу «Дитячий навчальний заклад №31 Вінницької міської ради» спільно із Вінницькою обласною станцією юних натуралістів створено методичний майданчик. Головною метою майданчика є формування ключових компетентностей дітей дошкільного віку, забезпечення методичної, науково-дослідницької, еколого-натуралістичної роботи; реалізація освітніх завдань та проєктів у позашкільному та дошкільному закладі освіти, формування навичок STEAM-освіти.

Діяльність методичного майданчика передбачає:

- впровадження в освітній процес інтегрованого навчання та діяльнісного підходу;
- використання елементів «педагогіки партнерства»;
- розвиток глибокого розуміння взаємозв'язків природних явищ;
- формування екологічного мислення та світоглядних переконань;
- виховання любові та дбайливого ставлення до природи;
- раціональне природокористування;
- продовження формування та поповнення матеріальної бази експериментально-дослідного майданчика КЗ «ДЗН №31 ВМР»;
- організація трудових десантів, «Днів Землі» на закріплених територіях;
- організація роботи фахових семінарів, семінарів-практикумів,
- майстер-класів для освітніх закладів міста та області.

Наявність екологічної стежини «Країна Екологознай» з двадцяти двома навчально-практичними зупинками є основою та природною

лабораторією для формування екологічної, природничої, пізнавальної компетентності вихованців, бачення цілісної картини світу, забезпечення проведення природоохоронних заходів місцевого, обласного та всеукраїнського рівня, розвиток творчих здібностей підростаючого покоління, виховання екологічної свідомості.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ МАЙДАНЧИК
«ОСВІТНЯ, ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКА
ТА ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА З ЛІКАРСЬКИМИ РОСЛИНАМИ»

Ірина Чупринко

Вінницька обласна станція юних натуралістів

Основою функціонування навчально-методичного майданчика є створені на території закладу відповідні об'єкти, зокрема: колекційна ділянка лікарських рослин, маточні насадження лікарських рослин «Скарбниця здоров'я» та локація «Альтанка травознавців». Напрями роботи:

1. Освітня діяльність. З огляду на вікові особливості вихованців при вивченні лікарських рослин використовуються різноманітні форми і методи: практикуми, ситуаційні ігри, вікторини, ігрові та творчі завдання, моделювання тайм-стрічки story-board, mids map, QR-коди тощо. Застосування асоціативних методик та засобів STREAM-технології.

2. Залучення дітей до навчально-дослідницької, експериментальної та пошукової роботи з лікарськими рослинами.

3. Просвітницька діяльність з питань застосування лікарських рослин та раціонального використання, збереження та відтворення їхніх запасів у природних умовах. Створення буклетів, листівок, інфографіки.

4. Проведення благодійних акцій, майстер-класів виготовлення наборів з лікарських рослин: «Юннатівський чай»; «Будьте здорові!»; «Виготовлення ароматичних подушечок та «мішечків здоров'я» з використанням лікарських рослин; «Виготовлення ляльки-мотанки «Травниця». Допомога лікарською сировиною, посадковим та насінневим матеріалами учасникам бойових дій, людям з інвалідністю, учасникам АТО (ООС) та їхнім родинам.

5. Надання методичної допомоги педагогам області з питань організації освітньої, дослідницької та просвітницької роботи з лікарськими рослинами: проведення на базі майданчику оглядових та тематичних екскурсій; семінарів-практикумів; майстер-класів, бліц-лекцій, інтерактивних занять, індивідуальних та групових консультацій тощо.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ЩОРІЧНИЙ ОБЛАСНИЙ КОНКУРС «ЗНАМЕНИТІ ДЕРЕВА ВІННИЧЧИНИ»

Галина Іваськевич

Вінницька обласна станція юних натуралістів

Обласний конкурс «Знамениті дерева Вінниччини» проводиться з метою залучення молоді до роботи зі збереження біологічного і ландшафтного різноманіття, активізації природоохоронної роботи через різні форми еколого-краєзнавчої діяльності; проведення учнями пошукової роботи з знаходження стародавніх дерев, оцінки їхнього стану; виховання екологічної, природоохоронної свідомості; формування екологічного світогляду, екологічної компетентності та засад раціонального природокористування.

Основні завдання Конкурсу:

- Виявлення та опис знаменитих дерев на території своєї місцевості;
- Деревя – пам'ятки історії, культури, живі свідки минулих століть;
- Деревя, які посадили видатні люди;
- Деревя, які є улюбленим місцем відпочинку та натхнення знаменитих людей;
- Деревя, які мають значення в патріотичному вихованні і пов'язані з видатними подіями.
- Виховання екологічної, природоохоронної свідомості.

Учасники Конкурсу

До участі в конкурсі запрошуються учні (вихованці) 1–11 класів закладів загальної середньої та позашкільної освіти, гуртки, дитячі громадські екологічні організації. Участь у конкурсі може бути як індивідуальною, так і колективною.

Очікувані результати:

- учасники мають провести опис знаменитого дерева та території, де воно знайдено з деталізацією на мапі;
- об'єм дерева;
- таксономічну номенклатуру та офіційну назву;
- фото або відеоматеріали, які підтверджують факти порушень природоохоронного законодавства (за наявності таких);
- скласти звіти про масово-агітаційну та просвітницьку роботу з громадськістю, засобами масової інформації щодо значення знаменитих дерев (проведення тематичних занять, лекцій, бесід, видання буклетів, листівок, плакатів. Здійснення виступів у пресі, радіо, по телебаченню тощо).

Посилання про конкурс: <https://osun.vn.ua/sites/default/files/2023-04/list-75.pdf>

СТВОРЕННЯ ВІДЕОКОНТЕНТУ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ВИКОРИСТАННЯ В РОБОТІ З ВИХОВАНЦЯМИ

Альона Вуглицька

Олена Лускало

Вінницька обласна станція юних натуралістів

Головним завданням реформування освіти є запровадження в освітньому процесі нових педагогічних технологій. Вони дозволяють по-новому, комплексно використовувати на заняттях гуртка відеоінформацію, зокрема, дають можливість для отримання гуртківцями візуальної, аудіальної інформації та сприяють підвищенню інтересу до навчання. А коли діти ще й самі мають змогу взяти участь у створенні навчального відеоролика чи відеоуроку, то це створює ще кращу ситуацію для засвоєння та сприйняття цього матеріалу.

Відеоурок – невеликий навчальний ролик, який відрізняється багатим відеорядом, різними видами зйомки (великий або далекий план), ідеально продуманим сценарієм та монтажним планом.

На початку війни, коли всі були розгублені і кожен намагався себе знайти в новому бутті, на допомогу приходили навчально-дослідні земельні ділянки, де буяли розмаїттям різного роду рослини. Тому виникла ідея знімати невеликі відео для соціальної мережі Instagram, так як відео контент тут з року в рік набирає все більшої популярності і це дає змогу не тільки зацікавити дітей, а й робити рекламу гуртка. Відео спочатку були невеликі (до 1 хв.), а з часом ставали все довшими, тому що фантазіям гуртківців не було меж.

Зйомки розпочиналися раною весною, коли з'являються первоцвіти, про які і відзняли декілька відео сюжетів. Відео були більш інформативними, де висвітлювали наукову класифікацію, походження, місце зростання, користь і значення рослини в цілому для людини та невелику частку виділяли на лікарські властивості.

Алгоритм створення відеоуроку був такий:

- опрацювання літератури та інтернет-ресурсів;
- складання сценарію, визначення ролей;
- знаходження локації з головною героїнею – рослиною;
- підготовка обладнання (телефон, штатив);
- зйомка відео;
- монтування відео;
- розміщення відео в Instagram.

Діти з радістю сприймають участь у даних відеозйомках і навіть ті, які не можуть розкритись, бояться і комплексують, після перегляду ролика охоче підключаються до зйомки наступного контенту.

ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬОГО РЕСУРСУ

ЛАБОРАТОРІЇ АКВАРІУМІСТИКИ ТА ТЕРАРІУМІСТИКИ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ ВИХОВАНЦІВ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сергій Рекшенюк

Вінницька обласна

станція юних натуралістів

Мета:

- формування у гуртківців спостережливості, естетичних смаків, відповідальності;
- вивчення видів акваріумних риб, рослин та інших гідробіонтів, умов їхнього життя в природному середовищі та особливостей утримання в умовах акваріума (штучної екосистеми);
- вивчення видів тераріумних тварин, умов їхнього життя на батьківщині та особливостей утримання в штучних умовах;
- набуття гуртківцями практичних вмінь та навичок ведення спостереження за мешканцями акваріумів та тераріумів
- організація та проведення освітньої та пошуково-дослідницької діяльності в умовах лабораторії акваріумістики та тераріумістики.

До складу лабораторії акваріумістики та тераріумістики входить:

- акваріумна зала;
- кабінет акваріумного рибництва;
- виставкова зала.

Акваріум та тераріум слугують наочним посібником під час вивчення живої природи, оскільки їх використання дає можливість більш широко розкрити теми на заняттях, збагатити матеріальну базу кабінету біології штучною екосистемою для спостереження або ж дослідів, експериментів, допоможе зробити вивчення дитиною дисциплін біологічного циклу яскравим, захопливим та емоційно забарвленим.

Наявна матеріальна база є основою для проведення науково-дослідницької роботи, та дає змогу відійти від виховання «середньостатистичного» учня, натомість, реалізувати індивідуальний підхід, тобто коли гуртківець особисто вибирає цікаву йому тему, а педагог допомагає реалізувати задумане. Перевагою цієї форми сміливо можна вважати залучення дитини до здобуття та глибокого осмислення знань в процесі дослідницької роботи, розкриття та (або) підтвердження причинно-наслідкових зв'язків, гнучкий підхід до освітнього процесу. Результатом цієї діяльності є більш досконале

розуміння засвоєного матеріалу в порівнянні з класичним навчанням з підручника та набутті практичні уміння та навички.

ОНЛАЙН-КОНКУРСИ В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ FACEBOOK

*(в рамках освітнього процесу
Вінницької обласної станції юних натуралістів)*

Валентина Мельник

Вінницька обласна станція юних натуралістів

З 2014 року в соціальній мережі Facebook функціонує відкрита група «Вінницька обласна станція юних натуралістів». Наразі група нараховує більше 8 000 учасників.

В період з 2019 по 2023 рік в рамках дистанційного навчання визначилась стала система проведення тематичних онлайн-конкурсів: «Я і мій домашній улюбленець» (номінація «Мій песик-захисник»), «Ялинонька в моїй оселі» (номінації «Природоохоронна листівка» та «Ялинонька для ЗСУ: я воїнам красу несущу»), «Галерея української краси» (номінації «Матусині обійми» та «Вишивана вся родина – переможе Україна!»), «Розквітає Україна першодцвітами», «Дивосвіт весняних квітів», «Даруємо тепло сердець» (номінація «З Україною в серці»), «Усмішка рідної неньки».

<https://www.facebook.com/groups/708347345900535>

Мета онлайн-конкурсу: проведення широкої просвітницької роботи з охорони та збереження природи рідного краю, залучення учасників різних вікових груп до природоохоронних акцій, операцій, розвитку гуманного ставлення до тварин, роботи волонтерського центру закладу та виховання свідомої та патріотично налаштованої молоді.

Учасники: вихованці ЗДО, вихованці ЗПО, учні шкіл, студенти, педагоги, батьки.

Види контенту: фотоматеріали (персональне фото, колаж, малюнок, фото учасника з композицією).

Засоби реалізації: в групі Facebook розміщується оголошення про проведення онлайн-конкурсу, правила проведення, встановлюються часові рамки; електронною поштою учасники надсилають дані про учасника, та конкурсні фото; світлини усіх учасників формуються в альбом групи та виставляються для інтернет-голосування; електронне голосування в групі триває до 3 діб; за кількістю балів визначаються переможці (10—30 учасників); виготовляються іменні дипломи переможцям та учасникам онлайн-конкурсу.

Результати: помітна тенденція збільшення кількості учасників кожного наступного конкурсу; природоохоронною роботою максимально охоплено

учасників всіх вікових груп; в результаті онлайн-голосування об'єднуються родини, навчальні групи, громади селищ в бажанні підтримати свого представника; фідбек від учасників позитивний; електронний варіант диплома надсилається індивідуально.

ВИКОРИСТАННЯ АРТТЕРАПІЇ В РОБОТІ З ДІТЬМИ В ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Оксана Сидорук

Вінницька обласна станція юних натуралістів

Освітня ідея: допомогти дитині пізнати себе, навчитися самовиражатися, аналізувати свої вчинки, що дає можливість поліпшити психоемоційний стан; позбавитись від напруги, страхів; усунути тривогу; розкрити творчі здібності дитини; встановити довірчі відносини; навчити концентруватися на проблемі, знаходити правильне рішення, контролювати свої емоції; допомогти з соціальною адаптацією.

Засоби реалізації: Основне завдання арттерапії полягає в тому, щоб засобами символів, образів, метафор, через які інформація кодується на несвідомому рівні психіки, «витягнути» певну проблему, що захована за ними, спроектувати її на свідомий рівень та пропрацювати пов'язані з нею емоції, переживання і звільнитися від застарілих чи витіснених емоцій.

Приклади арттерапевтичних занять: «Радіти знову», «Клаптиковий Слон», нейрографіка, «Малюємо свій настрій» солоне малювання, «Парасолька», «Намісто моєї сили», методика «Веселка», вправа «Каракулі», робота з терапевтичними казками, іграшка на пальчик.

Результати: полягають в можливості надання м'якого впливу на психіку. Дитина займається цікавою справою, знаходить хобі і поступово розвивається в ньому. За допомогою методики вдається навчитися проявляти себе, налагодити контакт з оточуючими людьми, набути впевненості у внутрішньому «Я». Арттерапія заснована на принципі відображення психічного стану людини в тих зорових образах, які постають перед ним під час танцю, малювання, співу, гри.

ЕКОЛОГІЧНА СТЕЖИНА – КОМПОНЕНТ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Інна Побережнюк

Вінницька обласна станція юних натуралістів

Найактуальніші проблеми сьогодення, які торкаються кожного із нас – це проблеми екології, проблеми збереження природних ресурсів. Існування

людини можливе за умов гармонійних стосунків її з природою. Тому педагогічний колектив Вінницької обласної станції юних натуралістів в повному обсязі допомагає дитині спілкуватися з природою, поринути в її таємниці, проникнути відповідальністю за її збереження та розширити свої знання з природничих наук. У цій роботі педагоги ефективно використовують екологічні стежки. За своїми можливостями екологічні стежки досить універсальні та ефективні. Кожна екологічна стежка має багатогранні можливості:

По території закладу проходить мала екологічна стежина «Юннат», яка нараховує 10 видових точок.

Види діяльності на екологічній стежині «Юннат»: навчальна, пошуково-дослідницька, трудова, ігрова.

Форми роботи на екологічній стежині «Юннат»:

1. Заняття гуртків в «Зеленому класі».
2. Експерсії.
3. Прогулянки – милування природою в різні пори року.
4. Екологічні та трудові акції: «Опале листя», «Ялинка для тварин», «Первоцвіт», «Годівничка», «Птах року», «Юннатівський зеленбуд».
5. Екологічні ігри; «З якого дерева листочок», «Створи пару», «Дерева-кущі», «Від А до Я», «Хто більше?», «Кольори», «Хто я?» та інші.
6. Спостереження – систематичні фенологічні спостереження.
7. Експериментально-дослідницька діяльність.

Тематика дослідів: «Комплексне використання опалого листя і органічних решток для покращення родючості ґрунту»; «Акліматизація інтродукованих видів дерев'янистих рослин у місцевій флорі»; Вивчення щільності популяції деревних порід у дендрарії облСЮН». «Визначення стану довкілля за системою ознак у хвойних рослин; «Вивчення особливостей насінневого та вегетативного розмноження первоцвітів на ботанічній стежині закладу».

8. Трудові десанти: прибирання території, обрізка, висадка та догляд за рослинами.

У Вінницькій обласній станції юних натуралістів протягом року проводиться понад 100 екскурсій по екологічній стежині «Юннат» з вихованцями різних вікових груп, школярами та студентами освітніх закладів.

СТЕЖКАМИ ПРАДІДІВ-ХЛІБОРОБІВ ВІННИЧЧИНИ

(навчально-пізнавальна експедиція)

Любов Жовтоножук

Вінницька обласна станція юних натуралістів

Експедиція проводиться з метою виховання в учнівській молоді області любові до славних традицій свого народу, шанобливого ставлення до землі,

праці, історії, духовної спадщини, бажання пізнавати і вивчати історичні хліборобські надбання нашого народу.

Види експедицій:

1. Залучення освітніх закладів, наукових установ, аграрних підприємств і організацій, широкого кола громадськості, вчених, краєзнавців до участі в дослідженні хліборобської історії міст та сіл Вінниччини;

2. Залучення здобувачів освіти до пошукової та науково-дослідницької роботи;

3. Набуття здобувачами освіти поглиблених знань з хліборобської історії рідного села, міста, про трудові традиції, історичні події про видатних хліборобів свого краю;

4. Збір та систематизація пошукових матеріалів до видання збірки «Хліборобські історії Вінниччини»;

5. Привернення уваги державних установ, громадських організацій, широкого кола громадян до збереження та відродження хліборобської спадщини українського народу, пам'яті видатних хліборобів Вінниччини.

Скарбницею народної пам'яті є хліборобська справа наших батьків, дідів та прадідів. Саме через дослідження учнівської молоді та історичну науку необхідно підтримувати інтерес різних верств суспільства до витоків і першоджерел своєї історії, до вивчення рідного краю, історії міст і сіл. Ці знання допоможуть нашим сучасникам і наступним поколінням збагнути зміни, які відбуваються в країні, всебічно знати, хто ми є, чий ми діти, яка наша минувшина, традиції, культура.

З давніх-давен Україна славиться добрими, талановитими та працьовитими людьми, які понад усе шанують славні традиції свого народу та постійно дбають про землю. Та, як повелося ще з діда-прадіда, в усі часи напружена хліборобська праця була і залишається визначальною складовою розвитку нашої держави, запорукою її процвітання та добробуту кожного українця.

Історія хліборобської справи Вінниччини — це історія нашої країни, історія українського народу. Ми маємо зберегти для прийдешніх поколінь пам'ять про трудові хліборобські будні.

Досліджуючи хліборобську історію рідного краю, молодь та старше покоління прокладають місток із минулого у майбутнє.

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПРОЄКТ «РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЇ ПРИРОДНОГО САДУ ТА ЕНТОМОЛОГІЧНОГО МІКРОЗАКАЗНИКА СЮН ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ»

Тамара Олешкевич

Комунальний позашкільний навчальний заклад
«Станція юних натуралістів
Покровського району» Криворізької міської ради

Під час воєнного стану в Україні актуальним є дистанційне навчання. В той же час, проведення екологічних досліджень з вихованцями без природного вивчення об'єктів неможливе.

На території СЮН декілька років тому силами колективу було створено природний сад площею 1 га, а також ентомологічний мікрозаказник, які є практичною базою для проведення тематичних дослідницьких робіт вихованцями закладу.

Під час воєнного стану, з урахуванням місцевих особливостей з метою забезпечення умов для організації якісної еколого-біологічної освіти, використання раціонального комплексу форм, методів та технологій навчальної діяльності на принципах компетентнісного підходу з урахуванням воєнної ситуації в регіоні педагогічним колективом закладу було започатковано педагогічну інновацію, а саме науково-методичний проєкт «Розширення можливостей використання території природного саду та ентомологічного мікрозаказника СЮН для організації дослідницької діяльності учнів».

Відповідно до проєкту :

- розроблені тематики науково-дослідницьких робіт для учнівської молоді, методики досліджень з наступним використанням бази природного саду, а саме мінієкосистеми дендрологічного, квітково-декоративного, зоологічного, сільськогосподарського відділів та матеріально-технічної бази вільної лабораторії «FreeLab-Eco»;
- організація консалтингової служби для вчителів природничих дисциплін, керівників гуртків району та міста;
- проведення науково-практичних семінарів, конференцій через діджиталізацію та використання освітніх платформ;
- розвиток дослідницьких здібностей учнів на засадах STEM-освіти в умовах воєнного стану.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ВІРТУАЛЬНІ ЕКСКУРСІЇ – СУЧАСНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Катерина Кириченко

Комунальний заклад позашкільної освіти
«Еколого-натуралістичний центр»
Павлоградської міської ради

На щастя, ми живемо в цифрову епоху, що подарувала нам безліч можливостей! І якщо раніше ми не могли відвідати зоопарки та музеї під час карантину, то зараз, навіть в умовах воєнного стану, є можливість зазирнути в найцікавіші музейні експозиції та познайомитися з найцікавішими тваринами зоопарків світу.

Педагогами еколого-натуралістичного центру м. Павлограда створено цикл віртуальних сюжетів, переглянувши які, вихованці гуртків можуть познайомитися з тваринами зоологічного комплексу закладу: папугами, канарками, павичами та фазанами, тваринами тераріумів: ігуаною зеленою, Плямистим еублейфаром, Удавом звичайним та павуками-птахоїдами, а також гризунами: шиншилами, декоративними кроликами, мишками-піщанками тощо. Вихованці можуть спостерігати за їхнім способом життя, ознайомитися з особливостями утримання і харчування і просто отримати естетичне задоволення.

Віртуальна екскурсія є вимушеним, але цілком раціональним кроком у вивченні живих об'єктів природи. Вони створюють у глядача ефект присутності і навчають вихованців самим складати екскурсійні маршрути та сюжети.

Віртуальні екскурсії спрямовані не тільки на здобуття предметних знань, а й на формування ключових компетентностей учнів.

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В ПОЗАШКІЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Владислав Журавель

Вікторія Полога

Філія комунального закладу освіти
«Обласний еколого-натуралістичний центр
дітей та учнівської молоді» «Шафран»

Враховуючи реалії повномасштабного вторгнення в Україну, виховання у дітей почуття патріотизму і реалізація ідеї патріотичного виховання набуває у суспільстві особливого сенсу.

Впродовж своєї діяльності філія КЗО «ОЕНЦДУМ» «Шафран» послідовно і системно впроваджує ідеї національно-патріотичного виховання, спираючись на актуальну нормативну та законодавчу базу, проводить роботу щодо формування громадянина-патріота, який діє на основі національних та європейських цінностей.

В умовах війни навчально-виховна діяльність педагогів філії «Шафран» спрямована на реалізацію найбільш актуальних складових національно-патріотичного виховання: громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне, екологічне.

Забезпечуючи соціально-педагогічні умови реалізації національно-патріотичного виховання, педагоги філії виділяють такі напрями своєї діяльності:

- освітній процес як інструмент національно-патріотичного виховання;
- соціальне партнерство;
- підвищення кваліфікації педагогів філії в контексті впровадження

Концепції національно-патріотичного виховання;

- власний приклад і поведінка педагога.

Для реалізації даних напрямів впроваджуються різноманітні актуальні форми роботи:

- зустрічі з волонтерами, учасниками бойових дій в російсько-українській війні;
- проведення майстер-класів за участю дітей та батьків з виготовлення сувенірів для бійців Збройних Сил України;
- плетіння маскувальних сіток та кікімор;
- проведення благодійних акцій на підтримку ЗСУ та інші.

З метою соціалізації особистості вихованців педагогами філії «Шафран» ефективно використовується потенціал соціального партнерства з провідними громадами району по проведенню спільних заходів (благодійних, суспільно-корисних тощо) та активне залучення здобувачів освіти до участі в обласних та всеукраїнських організаційно-масових заходах національно-патріотичного спрямування.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Олена Четверикова

Комунальний заклад «Міський еколого-натуралістичний
центр дітей та учнівської молоді

Марганецької міської ради Дніпропетровської області»

Місто Марганець Дніпропетровської області знаходиться в зоні активних бойових дій, освітній процес здійснюється виключно в дистанційному

режимі. Для спостережень та дослідження в природних біогеоценозах педагогами закладів освіти, зокрема міського еколого-натуралістичного центру, в освітньому процесі широко застосовуються сучасні комп'ютерні технології, які дозволяють розробляти новаторські методики навчання, використовуючи віртуальну реальність та інтерактивність в процесі навчання.

За допомогою онлайн-платформ Canva, Create vista, Power Point та Neuzine педагогами закладу створюється медіаконтент у вигляді інфографік, листівок, презентацій, фліпбуків, які виступають додатковим освітнім ресурсом для вивчення нового матеріалу на заняттях профільних гуртків.

Впродовж навчального року педагогічний колектив закладу при проведенні гурткових занять активно застосовує відеоматеріали, які створюються керівниками гуртків власноруч за допомогою таких додатків, як: YouCut, Quik, CapCut, PowerDirector, Canva. Всі відео публікуються на YouTube каналі та на сторінці Facebook закладу.

Керівники гуртків активно використовують інтерактивні платформи для створення захоплюючих та освітніх ігор, вікторин, квестів та квізів: Kahoot, Qwiz, Learningapps, Google Forms, MozaWeb і Wordwall.

Під час проведення онлайн-занять використовуються віртуальні інтерактивні дошки, такі як: Lynxcloud, Whiteboardfox, CleverMaths.

Для організації і проведення досліджень керівники гуртків використовують технології дистанційного зондування Землі: Google Earth Pro, ArcGIS Online, NASA World Wind, Google earth engine, Sentinel-hub, Google my maps, Windy.

Застосування сучасних комп'ютерних технологій в освітньому процесі є ключовим елементом успішного розвитку молодого покоління.

Керівники гуртків еколого-натуралістичного центру не тільки впроваджують інновації в навчальний процес, але й виховують нове покоління, готове до викликів сучасного світу.

СТВОРЕННЯ ЛАБОРАТОРІЇ STEM-ОСВІТИ ПО ДОСЛІДЖЕННЮ ГРУНТІВ КРИВОРІЖЖЯ

Наталія Шенетука

Комунальний позашкільний навчальний заклад

«Станція юних натуралістів

Покровського району» Криворізької міської ради

На часі, у зв'язку з непинним розвитком комп'ютерних технологій, все більше в освітньому процесі, набуває популярності STEM-освіта. Під час STEM-занять у центрі уваги знаходиться не керівник гуртка, а практичне завдання, яке потрібно вирішити. Вихованці гуртка навчаються

вирішувати це завдання шляхом проб та помилок, а не вивчають суху теоретичну частину.

Криворізький регіон є одним з найбільш екологічно небезпечних в Україні, в першу чергу через антропогенну діяльність, зокрема у розробці використання корисних копалин, що значним чином впливає на порушення ґрунтів.

В STEM-лабораторії, яка діє на базі СЮН, для допомоги учасникам освітнього процесу у дослідженні ґрунтів підібрані для використання: літературні джерела, мультимедійна бібліотека, хімічне та інше обладнання, зразки ґрунтів Криворіжжя, набір хімічних реактивів, електронні терези, ноутбуки.

Під керівництвом вчених та керівників гуртків вихованці досліджують ґрунти, знайомляться з віртуальною хімічною лабораторією Labster, створюють проекти по моніторингу ґрунтів селітебної зони Криворізького регіону.

Виконуючи основні завдання STEM-лабораторії, педагоги розробляють і проводять для вихованців практичні дослідження, майстер-класи, семінари-практикуми; готують здобувачів освіти до участі в профільних організаційно-масових заходах обласного та всеукраїнського рівня.

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

МОДЕЛЮВАННЯ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ

Василь Шубчинський,

Юлія Менафова,

Донецький обласний еколого-натуралістичний центр

Освітня ідея: у педагогічному словнику моделювання розглядається як один з методів пізнання і перетворення світу. Воно отримало особливо широке поширення з розвитком науки. Це привело до створення нових типів моделей, які розкривають нові функції самого методу. Моделювання, в якості унікальної форми пізнання, застосовується при дослідженні і перетворенні явищ в будь-якій сфері діяльності, особливо для розвитку професійної компетентності вихованців закладів позашкільної освіти (ЗПО). Модель для гурткової роботи – аналог оригіналу досліджуваного об'єкта; Модель – система та схема дослідження, яка служить засобом отримання інформації здобувачами освіти про інші системи.

Засоби реалізації: компроміс між очікуваною точністю і складністю моделі; баланс точності; достатня різноманітність елементів моделі; наочність моделі; блокове подання моделі; спеціалізація моделі.

Існують наступні типи моделей: пізнавальні, евристичні, прогностичні, моделі бажаного стану і прагматично виправдані.

Розрізняють моделі ідеальні та матеріальні. Вони одночасно є засобом і об'єктом дослідження. Моделювання застосовується тоді, коли сам об'єкт недоступний для аналізу всіх його складових частин. Особливе значення воно має сьогодні, коли всі жакливі виклики широкомасштабної війни змушують нашу освіту, зокрема позашкільну, виконувати своє основне завдання – підготовку молоді професійно-компетентної, з високою національно-патріотичною мотивацією до Перемоги та відновлення рідної України. Важливо, при розробці моделей, враховувати їхню схожість з оригіналом, при якому, з одного боку, дотримується жорстка цілеспрямованість, узгодження всіх параметрів з очікуваними результатами, а з іншого боку, вони повинні бути достатньо «вільними», здатними до перетворення в залежності від конкретних умов і обставин, бути альтернативними, мати в запасі найбільше число варіантів.

Результати: новизна, якісний опис, наочна імітація, системне відтворення; поширеність, рівень розробленості (висунута ідея, побудована

схема, розроблений алгоритм, формалізована освітня система); рівень творчого вирішення за допомогою моделі, ступінь виконання нею гносеологічної (пізнавальної, пояснювальної) і евристичної (прогностичної, творчої) функцій.

РОЗРОБКА BOOK CREATOR ДЛЯ ВИСВІТЛЕННЯ ДАЙДЖЕСТУ ЗАХОДІВ

Олеся Гірка

Донецький обласний еколого-натуралістичний центр

Освітня ідея: використання інтерактивних застосунків для створення власного продукту для креативного підходу висвітлення матеріалів. Рекомендовано для використання педагогам, які цікавляться інноваціями в освіті. Book Creator можна використовувати для розробки будь-якого продукту: наукового посібника, читацького щоденника, рекламного буку тощо.

Засоби реалізації: застосування простого, стильного та ефективного інструменту для створення інтерактивних матеріалів (електронних книг) – Book Creator, зокрема дайджесту заходів ДООЕНЦ. Можливості цього інструменту: в одному буці можна розміщувати фотоматеріали, важливі посилання, текст, завантажувати відеоконтент, власноруч записувати свої аудіо та відео файли. Є можливість готовий продукт імпортувати в Pdf-файл, роздрукувати або опублікувати в *мережі Інтернет*, зробивши публічним.

Результати: новизна, інтерактивність, візуалізація, змістовний опис, зосередженість на головному, один творчий продукт уміщує всі матеріали з активними посиланнями. Сучасні технології надають безліч можливостей для експериментів та випробування нових цікавих підходів.

Приклад авторської розробки: <https://read.bookcreator.com/CAv8YKhAkCWy13ib99QDoEH7Stj2/c6biCCzQTs2oMzLSSJs8yg>

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ДНІ ГОСТИННОСТІ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ

Юлія Тугаріна,

Анна Данильченко,

Донецький обласний еколого-натуралістичний центр

Освітня ідея: популяризація екологічної освіти, знайомство з діяльністю обласного еколого-натуралістичного центру, емоційне розвантаження та психологічна підтримка здобувачів освіти, розвиток креативних

здібностей, пізнавального інтересу до навколишнього середовища та професійне самовизначення.

Засоби реалізації: організація протягом навчального року в кожний перший четвер місяця в режимі онлайн (або якщо дозволяє безпекова ситуація – в очному форматі) Днів гостинності закладу позашкільної освіти.

Дні гостинності пропонується проводити за таким планом:

- ознайомчі відеоролики про заклад позашкільної освіти, про заходи, що проводяться протягом року, цікаві та значущі досягнення вихованців. Ці ролики мають бути невеликими (до 3 хвилин), не більше двох за одну зустріч, щоб зберегти зацікавленість дітей;

- прості ігри, ребуси, загадки тощо;

- практична частина: експеримент або майстер-клас, перед яким дається цікава інформація, поступово підводячи до виконання практичного завдання. Наприклад, педагог розповідає про шкоду від спалювання листя, про компостування опалого листя та пропонує зробити малюнки з використанням листя (у техніці фроттаж).

На початку навчального року необхідно зробити розсилку листа закладам освіти області з пропозицією приєднатись здобувачам освіти до даних заходів. В листі вказати час, дати проведення, місце проведення та тематичний план. Обов'язково зазначити, які підготувати матеріали для виконання майстер-класів або інших практичних завдань. За декілька днів до зустрічі публікувати на офіційному сайті закладу та на сторінках у соціальних мережах нагадування про День гостинності. Після завершення – поробки, малюнки, експерименти тощо, які зробили діти під час зустрічі.

Результати: популяризація та формування позитивного іміджу закладу позашкільної освіти серед здобувачів освіти; створення комфортної зони для емоційного розвантаження дітей, покращення їхнього психоемоційного стану; можливість спілкування та отримання нових знайомств серед однолітків; формування стійкого інтересу до занять еколого-натуралістичного спрямування; залучення здобувачів освіти до занять у гуртках.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ЧАС

Василь Шубчинський,

Юлія Менафова,

Донецький обласний еколого-натуралістичний центр

Освітня ідея: сфера освіти, як різновид соціальної практики, відчуває вплив культури, науки, економіки, політики і техніки в ході їхнього розвитку. Особливо помітний вплив інтегральних політико-економічних,

соціально-культурних і науково-технічних факторів, що виявляють себе як тенденції. Сьогодні, екологічна освіта стає могутнім фактором зміни всього суспільства та окремої людини, що забезпечує її високу мобільність і, разом з тим, інтеграцію в різні соціальні групи, сприяючи оволодінню і розвитку інформаційних, соціальних, комунікативних технологій, активному їхньому застосуванню в освітній практиці. Екологічна освіта, в умовах післявоєнного відновлення України, поставлена перед необхідністю вирішення проблем «збройного» руйнування навколишнього середовища та його наслідків.

Засоби реалізації: у воєнний і повоєнний часи необхідно розвивати багаторівневу модель навчання та реалізацію модульного підходу, що різко змінює характер, час і спрямованість взаємодії керівників гуртків з вихованцями, а вихованців — з навчальною і науковою інформацією та з іншими суб'єктами екологічного освітнього середовища. Оптимізація процесу реформування повоєнної екологічної освіти спирається на пошук нових можливостей ЗПО у підготовці здобувачів освіти до самостійного життя і діяльності, їхньому професійному й особистому розвитку. Значимість проблеми формування інноваційного, інформаційного, комунікативного, полікультурного, екологічно доцільного, гуманітарного середовища засобами сучасних технологій полягає в тому, що таке середовище виступає інтегруючим фактором всіх аспектів організації освіти.

Результати: підготовка не просто самостійно мислячих громадян, висококваліфікованих фахівців, компетентних у сфері майбутньої професійної діяльності, але і високоморальних, з духовно розвинутою екологічною складовою і готових до інновацій, спільної діяльності та співробітництву, роботі в нестабільних і швидко мінливих умовах, з урахуванням особистої безпеки; розвиток еколого-гуманістичного пріоритету в освітніх цілях — професійна компетентність особистості майбутнього громадянина і фахівця в ході реалізації і засвоєння державного освітнього стандарту; втілення досвіду гуманітаризації освітнього середовища в єдності з сучасними ІТ-освітніми технологіями.

КОЧОВЕ БДЖІЛЬНИЦТВО – ВАЖЛИВИЙ МЕТОД ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПАСІКИ

Олена Ставрісцька,

Донецький обласний еколого-натуралістичний центр

Освітня ідея: залучення вихованців закладів позашкільної освіти до роботи в гуртках з бджільництва; вивчення впливу кочового та стаціонарного утримання бджолиних сімей на їхню продуктивність.

Засоби реалізації: Однією з найважливіших умов для отримання товарного медозбору є відповідна медоносна база, тобто рослини, які цвітуть у межах льоту бджіл. Потрібно використовувати медозбір з різних рослин, що ростуть у суцільних масивах. Ці рослини створюють медоносну базу для бджіл. Завдяки кочівлі збільшується період використання взятку, тому він триває від березня до вересня, тоді як на стаціонарній пасіці – максимум від травня до липня.

Зазвичай взяток поділяють на стимулюючий і товарний, а залежно від пори року – на весняний, літній та осінній. Стимулюючі взятки не дають безпосередньо товарної продукції, але завдяки їм бджоли готуються до використання наступних взятків або до зимівлі.

Одними із важливих медоносів є верби – джерело пилку та нектару. Верби широко розповсюджені в усіх регіонах і відіграють важливу роль для життя бджіл рано навесні. Поширенню верби сприяє простота їх розмноження та стійкість до різноманітних хвороб. Період цвітіння верб 6–8 тижнів.

Переважно верби є дикорослими деревами та кущами, які ростуть уздовж річок та потічків, а також на порушених місцезростаннях. Якщо в місцевості є великі масиви верби, а бджолосім'ї з зими вийшли сильними, то можна отримати товарний мед. Медопродуктивність верби становить в середньому 150 кг з 1 га.

Квітучі вербові дерева та кущі бджоли відвідують упродовж цілого дня, збираючи з них пилок та нектар. Вони належать до рослин, з яких бджолам найпростіше збирати пилок та нектар. Мабуть, через те, що бджоларі рідко отримують товарний мед з верби, вони недооцінюють це дерево.

Ріпак є і залишатиметься важливою медоносною культурою в найближчі роки. Це зумовлено тим, що його широко застосовують для переробки в енергетичній галузі. За прогнозами в ЄС у найближчі роки посіви ріпаку збільшаться майже удвічі. Це зі свого боку забезпечить роботою як рільників, так і бджолярів.

Зазвичай ріпак зацвітає в першій декаді травня. Рекомендовано на 1 га посіви ріпаку розміщувати 4 бджолосім'ї. Середня медопродуктивність ріпаку становить 100 кг з 1 га. Якщо сім'ї вийшли з зими слабкими, взяток з ріпаку для них буде стимулюючим, а якщо сильними – пасічник отримає чимало товарного меду. Це стосується озимого ріпаку. Є ще ярий ріпак. Він починає цвісти наприкінці червня, а його медопродуктивність та врожайність насіння є значно меншими від озимого.

Результати: підвищення рентабельності пасіки, забезпечення зростання об'єму виробництва у півтора рази.

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ ВИВЧЕННЯ ТРАДИЦІЙ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНЦІВ

Людмила Березовська,

Донецький обласний еколого-натуралістичний центр

Освітня ідея: вторгненням в Україну ворог продемонстрував не лише намір захоплення території нашої держави але й активно зазіхає на культурно-історичні надбання народу, знищує пам'ять про звичаї та традиції пращурів. І щоб закріпитися на своїх непохитних позиціях, як нація з глибокою історією та давньою культурою, ми мусимо передати безцінні надбання предків майбутнім поколінням українців. Отже метою та завданням є формування особистісних рис національно свідомого покоління, що здатне розвивати в собі та впевнено нести формат нового українця, з розвитком почуттям відповідальності, духовності, історичної достовірності. Виховання особистості, що має високий рівень національної ментальності, соціального досвіду та духовної, фізичної, естетичної, трудової, правової, екологічної культури.

Засоби реалізації: на заняттях гуртків природничого циклу включати елементи вивчення культури та традицій нашого народу, через донесення історичних фактів про досвід пращурів, розвивати у вихованців національну ідентичність та плекати зв'язок поколінь. Для реалізації таких завдань пропоную використати деякі форми занять:

– «Екологічний десант»: З давніх часів для лікування різних захворювань людина використовувала лікарські рослини, а їхні цілющі властивості неодноразово вражали і були основою для використання у медицині з розвитком медичної сфери. Така форма проведення заняття може бути як практичною так і у online-форматі (враховуючи безпекову ситуацію).

Ця форма роботи забезпечує реалізацію кількох задач: вивчення біологічних властивостей, дослідження традиційних народних застосувань рослин, та фольклорна практика (як про ту чи іншу рослину згадували у фольклорі). Вивчення традицій календарно-обрядового циклу обов'язково супроводжується присутністю певного символу-рослини. Дуже цікавим та корисним буде провести захід з відтворення таких обрядів, можливо з залученням представників старшого покоління, які зможуть поділитися власними знаннями та спогадами.

Оформлення альбому (книги мудрості, літопису кулінарії). Пропонується вихованцям зібрати, знайти, дослідити давні способи приготування закваски для хліба або вивчення методів заготівлі (квашення) овочів/фруктів на

зиму, способів довготривалого зберігання продуктів тощо. Такі матеріали формують уяву про побут та традиції народу, дають змогу усвідомити культурні та національні звичаї та розширюють знання, укріплюють історичну достовірність.

Ґрунтознавство – досліджуємо технології та особливості вирощування культур у різних регіонах України, проводимо науково-пошукову роботу, визначаємо особливості складу ґрунту, його властивостей, раціональності використання. Додатково на таких заняттях можемо говорити і про корисні копалини (кам'яне вугілля, сіль тощо), як у давнину українці видобували та використовували поклади. В рамках таких занять цікавим буде торкнутися і теми видобування води (як копали колодязі, як проводили розвідку джерел, хто міг виконувати такі роботи).

Тваринництво – невичерпна тема для вивчення. З часів приручення диких тварин наші предки розвинули дуже активно цю сферу і використовувало такий ресурс дуже вправно, від маленьких бджіл до міцних волів та спритних коней, все було під силу нашим пращурам. Для таких занять ми можемо організувати круглі столи, колективні творчі справи, екскурсії на ферми чи великі господарства, кінні заводи тощо.

Результати: зростання рівня патріотизму та соціальної активності, турботливе, бережливе ставлення до природи, формування національної ідентичності та чіткої громадянської позиції, прояв поваги та любові до державної мови, збереження національних традицій та культури, зміцнення сімейних та моральних цінностей, прагнення професійної самореалізації, готовність до виконання своїх обов'язків та відстоювання прав та свобод, сприяння збереження миру та історичної справедливості.

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ВІРТУАЛЬНИЙ МУЗЕЙ «ECOBIOSYSTEM» ЯК ОСВІТНЯ ЕКОЛОГІЧНА ПЛАТФОРМА

Наталія Бордюг, доктор педагогічних наук,
професор, директор,
Комунальний заклад позашкільної освіти
«Обласний еколого-натуралістичний центр»
Житомирської обласної ради

Сучасне суспільство активно використовує інформаційні технології у повсякденному і професійному житті. Освітня сфера також змінюється і педагогам необхідно шукати нові технології, що дозволитимуть здобувачам освіти ефективно опановувати нові знання та набувати навичок. Досвід діяльності КЗПО «Обласний еколого-натуралістичний центр» ЖОР дозволив сформувати власне бачення як зацікавити дітей, викликати позитивні емоції та сформувати відповідні цінності, які є вкрай важливими в екологічній компетентності. Оскільки, будь-яка цінність перегукується з екологією, і має теоретично-практичне значення у формуванні дитини з високим рівнем екологічної культури.

Для збільшення мотивації у здобувачів освіти Житомирщини щодо вивчення природи, зокрема рослинного і тваринного світу, формування у них екологічної компетентності було створено віртуальний інтерактивний музей «EcoBioSystem». Саме віртуальні інтерактивні музеї є одним із сучасних інноваційних технологій формування компетентностей, оскільки створюють додаткове контрольоване освітнє середовище. У цьому середовищі відвідувач зможе самостійно здобувати знання, обираючи вільно шлях для їх отримання, міркувати, порівнювати та узагальнювати, формуючи власний досвід. Віртуальні музеї формують індивідуальну освітню траєкторію для здобувачів освіти, створюють простір для неформального навчання, відпочинку, соціалізації та розваг.

Віртуальний музей «EcoBioSystem» дає можливість задіяти різні канали сприйняття, що інтегровано впливають на ціннісні орієнтації через позитивні емоції, впливають на усвідомлене самоформування екологічної компетентності, і звичайно надають знання. Педагогічні працівники можуть вільно використовувати експозиції музею у професійній діяльності.

Освітні експозиції віртуального музею розміщуються у 5-ти рубриках:

1) Освітній простір – експозиції відображають відкритий інноваційний освітній простір закладу з реалізації умов для освітньої, методичної, організаційно-масової роботи закладу, а також цікаві моменти з життя закладу;

2) Квітковий дім – експозиції відображають всю феєрію рослинного світу закладу: від насінини до плоду, цікавинки життєвого циклу;

3) ZooLife — цікаві історії із життя домашніх улюбленців, особливості росту, розвитку та догляду – все це в експозиціях рубрики;

4) Біологічний лабіринт – в експозиціях можна побачити захоплюючу біологічну науку через призму віртуальності: від теорії до практики;

5) Артдизайн – майстер-класи з виготовлення різних поробок з природного матеріалу і не тільки.

Віртуальний музей є мобільним, постійно відбувається оновлення і насичення сайту різними експозиціями, які створюються на території центру з використанням його тваринного і рослинного світу. Під час перегляду експозицій здобувачі освіти зможуть насолодитися красою природи у будь-яку пору року, спостерігати за життям домашніх улюбленців, взяти участь у майстер-класі, а також ознайомитися з освітніми проєктами закладу.

Отже, використання віртуального музею «EcoBioSystem» в освітньому процесі дозволить доповнити і поглибити знання з природничої галузі, доступно та емоційно передати навчальний матеріал, активізувати розумову діяльність здобувачів освіти, зацікавити їх до навчання та сформуванню світогляд.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІТНЬОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ШКОЛИ «ECOLANDLAB»

Наталія Бордюг, доктор педагогічних наук,
професор, директор;

Тетяна Грищук, методист
Комунальний заклад позашкільної освіти
«Обласний еколого-натуралістичний центр»
Житомирської обласної ради

Найефективніше формуватися екологічні цінності в здобувачів освіти будуть в природі, при взаємодії їх з живими об'єктами. Тому літні канікули є не тільки часом для поновлення сил, енергії та оздоровлення, а й для цікавого навчання в природі. В умовах воєнного стану значущим є оздоровлення, відпочинок та цікаве дозвілля дітей, адже паніка, стрес, вимушений переїзд, зміна звичного оточення, розпорядку, перебування

у бомбосховищах залишили психологічні та фізичні травми. Тому в комунальному закладі позашкільної освіти «Обласний еколого-натуралістичний центр» Житомирської обласної ради створено літню екологічну школу «EcoLandLab» для організованого, змістовного й якісного оздоровлення та відпочинку юннатів. Діяльність цієї школи забезпечує безліч наукових, творчих та спортивних активностей, а також реалізовує проекти, організовує квести, конкурси та змагання. А головне – багато живого спілкування, якого так потребують діти саме зараз.

У літній екологічній школі «EcoLandLab» здобувачі освіти навчалися та проводили цікаве дозвілля в таких лабораторіюмах: «Біологічний лабіринт», «Безпека життя та простору», «Артдизайн».

Діяльність в лабораторіумі «Біологічний лабіринт» передбачала вивчення біології рослин, тварин, людини та інших живих організмів. Під час літньої екологічної школи здобувачі освіти вивчили такі теми: «Мандрівка з кімнатними рослинами», «Лікарські рослини на підвіконні», «Світ видового різноманіття птахів України», вікторина «Тварини наших водойм», «Пригоди з маленькими хом'яками», «Цікавинки про рослини-хижаки», «Цитрусові: за і проти», «Хочу все знати про слонів», «Життєві форми екзотичних рослин», «Особливості існування хижих рослин», «Орнітологічна екскурсія», «Плюси і мінуси утримання домашніх тварин», «Тасмачий світ під мікроскопом», екологічні посиденьки «Допитлива ворона», «Мікроорганізми – монстри чи ні?», «Птахи рідного краю», «Вгадай тварину за описом», екскурсія «Рослини навколо нас», «Екологічні ігри», «Рослини-символи України», воркшоп «Цеглинки живого організму», «Кліматичний крокодил», «Світ печер». У межах тематики лабораторіуму діти вивчали природні багатства Антарктиди та палеонтологічні знахідки льодовикової доби разом із запрошеним науковцем. Педагоги під час занять використовували різні дидактичні ігри такі, як «Флора та фауна Чорного моря», «Їстівне – не їстівне».

У лабораторіумі «Безпека життя і простору» діти здобували знання та опановували навички у цікавій формі, вивчаючи такі теми: «Подорожуємо разом із зубною Феєю», «Сортуємо сміття правильно», «Королівство чистих рук», «Молодь обирає здоров'я», «Тренди здорового харчування», «Нітрати в продуктах харчування», «Тарілка здоров'я». Правила домедичної допомоги, зокрема накладати джгут, зупиняти артеріальну кровотечу та робити непрямий масаж серця, діти опановували разом із запрошеним лікарем-анастазіологом. Разом з працівниками ДСНС України вивчали комплектацію пожежної спецтехніки, засоби пожежогасіння, розглянули засоби захисту пожежників від вогню, одяг рятувальника. Також ознайомилися

з особливостями військової професії: змогли одягнути бронезилети та каски, шукати міношукачем різні види мін, визначити рівень радіаційної загрози, скласти та розбирати автомат, спілкуватися за допомогою рації.

Заняття в лабораторії «Артдизайн» розкривали творчий потенціал дітей. Вони створювали різні поробки з природного та штучного матеріалу, а саме: метелика, прикраси та пташку з соломи; квіти з лози; креативних пташок з природного матеріалу; домашнього улюбленця, тарілку, свистунець, кухоль з глини; відбитки листків та квітів на глиняній основі; оберіг з соломи; айстри з фоамаріну; дивовижне дерево на тарілці; ляльку-мотанку; брошку в українському стилі; орнаментальне серце; різні аплікації тощо.

Педагоги використовували різні інноваційні технології під час занять, а також організували цікаве дозвілля на свіжому повітрі, використовуючи різноманітні ігри, руханки та квести. Окремо функціонувала психологічна локація, на якій діти вчилися контролювати власні емоції, створювати казки, картини з піску, отримували сеанс пет-терапії у куточку живої природи. Все це допомагало їм розслабитися та проявити свою фантазію.

У літній екологічній школі «EcoLandLab» здобувачі освіти в цікавій, інтерактивній формі отримували нові знання, навички, реалізовували свої ідеї, опановували нові захоплення та розривали свої таланти. Кожний день був наповнений позитивними емоціями і враженнями, радістю та можливістю пізнавати щось нове. Літня екологічна школа забезпечує формування в здобувачів освіти «м'яких» навичок. Це комунікаційні навички, емоційний інтелект, робота в команді, критичне мислення, самоорганізація і публічні виступи.

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ОБЛАСНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ПРОЄКТ «ЗЕЛЕНА ХВИЛЯ ПЕРЕМОГИ»

Микола Ярмошук, директор
Комунальний заклад «Запорізький обласний центр
еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»
Запорізької обласної ради

Важливість виховної роботи, як невід’ємної складової освітнього процесу, в умовах війни, в період сплеску патріотизму й героїчної боротьби українського народу за свободу, незалежність і територіальну цілісність України складно переоцінити. Важливим та невід’ємним компонентом національно-патріотичного виховання молоді має стати героїзм та мужність воїнів, які ціною власного життя захищають Україну від російської агресії.

З метою військово-патріотичного виховання молоді, розвитку національно-патріотичного світогляду, підвищення інтересу до традицій та історії рідного краю для здобувачів освіти започатковано обласний екологічний проєкт «Зелена хвиля Перемоги», який передбачає проведення низки заходів: обласного фестивалю традицій «Природа рідного краю – джерело натхнення», обласного еколого-патріотичного форуму «Зелені паростки надії», обласної учнівської екоініціативи «Процвітай, моя земле!».

Основні завдання реалізації екологічного проєкту «Зелена хвиля Перемоги» є:

- формування нового покоління українців, громадян-патріотів, які діють згідно з національними та європейськими цінностям;
- психологічна та емоційна підтримка учнів;
- адаптація та підтримка учнів-ВПО;
- розвиток критичного мислення та медіаграмотності.

Очікувані результати проєкту:

- створення умов для формування в молоді української національної ідентичності, патріотичної свідомості, відповідальної громадянської позиції та готовності захищати національні інтереси;
- підвищення інтересу до традицій та історії рідного краю, активізація пізнавальної, творчої, просвітницької та трудової діяльності здобувачів освіти.

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УЧАСТЬ В МОЛОДІЖНИХ ІДЕЯТОНАХ

Тетяна Ткаченко,

завідувачка методичного відділу

Комунальний заклад «Запорізький обласний центр
еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»
Запорізької обласної ради

Соціальне партнерство сьогодні – це суттєвий чинник підвищення ефективності освітніх послуг у ЗПО. Заклад освіти, який відкритий для співпраці, успішно розвивається, швидше реагує на суспільні зміни, шукає нові ресурси для просування вперед, для задоволення освітніх потреб вихованців та їхніх батьків, запровадження інновацій, розробки проєктів, програм, що враховують інтереси закладу.

Запорізький обласний екоцентр співпрацює:

– з Всеукраїнською громадською організацією «Всеукраїнська федерація «Спас» по організації проведення екологічних та культурно-масових акцій, спрямованих на патріотичне виховання дітей та молоді, збереження історичної та духовної спадщини українського народу, популяризацію національних традицій, пропаганду здорового способу життя;

– з громадською організацією «Всеукраїнський молодіжний рух «Let's do it, Ukraine» по організації проведення щорічної міжнародної соціально-екологічної акції з прибирання зелених зон та благоустрою територій;

– з громадською організацією «Планета Ботанічний сад» по організації проведення щорічної акції з озеленення територій;

– з благодійною організацією «Благодійний фонд «Щаслива лапа» по проведенню уроків Доброти та іншими.

У вересні 2023 року методистка Центру Анастасія Торянік взяла участь у двох молодіжних ідеятонах:

– ідеятон SOLVE_IT у Дніпрі, який організовано Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) в Україні в межах проєкту «EU4Recovery – Розширення можливостей громад в Україні» (EU4Recovery) за фінансової підтримки Європейського Союзу. Під час події обговорювалася активна самозарядна участь молоді у плануванні повоєнного відновлення та безпосереднє залучення молоді до відбудови в своїх громадах, в тому числі залучення молоді до розбудови освітнього середовища;

– ідеятон Unlock Ukraine у Львові – колективний мозковий штурм активістів, волонтерів, урбаністів, екоактивістів, митців, філософів,

соціологів та інших представників і представниць громадянського суспільства. Організаторами події виступили Міжнародний фонд «Відродження» та Празький Центр громадянського суспільства. Ідеятон зібрав більше сотні учасників і учасниць з усієї України, українську діаспору та місцеву молодь за кордоном, які зацікавлені у повоєнному відновленні України.

ДО ПРОБЛЕМ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

Роман Деревянченко, психолог

Комунальний заклад «Запорізький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»
Запорізької обласної ради

Освітній процес викликає збільшення навантаження на дітей як у фізичному плані так і психоемоційному. Війна в Україні додає окремі виклики: це підвищення рівня стресу, тривоги у дітей, що ускладнює можливості адаптації дітей до освітнього процесу. Неможливість проводити освітній процес в звичайних умовах (очного формату) ускладнює процес соціалізації вихованців. Все це може стати для учасників освітнього процесу джерелом фобій, страхів, адекватності самооцінки, що порушить можливість сприйняття дітьми нової інформації, ставлення себе в суспільстві та освітній процес в цілому. Таким чином, у зв'язку з вищезазначеним, важливим викликом для педагогічних працівників та психологів закладів позашкільної освіти є дбання про ментальне здоров'я вихованців.

Першочерговим фактором у вирішенні цієї проблеми в Запорізькому обласному центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді є психологічна допомога педагогічному колективу, адже для того, щоб керівники гуртків могли допомогти дітям адаптуватись до нових умов, вони повинні вміти піклуватись про власний психологічний стан. Більш глибоке розуміння педагогом себе, власних станів дає змогу педагогам працювати більш ефективно та уникнути негативних наслідків. З цією метою для педагогів проводяться заняття з елементами тренінгу «Як боротись з панікою та емоційною напругою під час війни», «Стрес: наслідки стресу, можливості його подолання». Наступним кроком на цьому шляху є групова робота, за допомогою технік стабілізації стану та переробки отриманого травматичного досвіду за допомогою відомих технік (ISP процедура негайної стабілізації, та EMDR — Протокол Групового Травматичного Епізоду (G-TEP) дає змогу педагогам зберігати власне ментальне здоров'я.

Важливим аспектом є робота з вихованцями. Це психологічна просвіта та практичні навички психологічної самопомоги під час надзвичайних подій – «Аптечка самопомоги».

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ІНТЕГРАЦІЯ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ

Олена Ульянова

заступник директора з навчально-методичної роботи
Комунальний заклад «Запорізький обласний центр
еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»
Запорізької обласної ради

Перетворення, що відбуваються в суспільному житті нашої країни, істотно змінюють об'єктивні умови соціалізації дітей з обмеженими можливостями. Соціалізація – це один з важливих факторів повноцінного розвитку особистості і її ефективного функціонування в соціумі.

Сучасні спеціалізовані освітні установи стоять перед проблемою пошуку шляхів вдосконалення інклюзивного навчання та виховання дітей з обмеженими можливостями з метою вирішення важливих соціально-педагогічних завдань на новому етапі її розвитку.

Соціально-педагогічна сутність розвитку соціального потенціалу дітей з обмеженими можливостями безпосередньо залежить від цілеспрямованої соціально-педагогічної підтримки дітей, розкриття їх потенціалу в різних формах життєдіяльності.

Протягом багатьох років на базі Запорізької спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату «Орієнтир», де навчаються діти з порушенням зору, працюють гуртки еколого-натуралістичного напрямку Запорізького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді «Юні друзі природи» (кер. В. Ульянов), «Квітникарство» (кер. А. Копан). Під час воєнних дій в Україні при переході на онлайн-навчання, якщо постійно спрямовувати роботу таких дітей через екран монітора, їхній зір може втратитися остаточно. За підтримки Надзвичайної кредитної програми для відновлення України, що фінансується Європейським Союзом, та Програми розвитку ООН в Україні (ПРООН) у Запорізькій спеціальній загальноосвітній школі-інтернаті «Орієнтир» повністю відновили найпростіше укріття, що дозволяє частково відновити навчання в очному форматі.

Безумовно, це вимагає від керівників гуртків внесення певних коректив в програмне забезпечення, методики проведення заняття, методів, що дозволяють максимально зберегти здоров'я дитини, поліпшити її психологічний настрій.

Педагоги в своїй роботі широко застосовують казкотерапію, лялькотерапію, рольові ігри (з урахуванням психологічних особливостей дитини),

якими вони намагаються виховати у дітей любов до природи, скромність, доброту, подолання труднощів у спілкуванні, відповідальність, можливість самопізнання і самовираження і ще багато якостей, які мають загальнолюдські цінності. Крім того, слід зазначити, що керівники гуртків в «Орієнтирі» використовують під час роботи з дітьми і спеціальні методи (зокрема, роботу за шрифтом Брайля).

ЗАХОПЛЮЮЧЕ І НЕЗВИЧАЙНЕ, АБО ЗАНЯТТЯ НА НОВИЙ ЛАД

Тамара Кухаренко, керівник гуртка
Комунальний заклад «Запорізький обласний центр
еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»
Запорізької обласної ради

Нам, а саме: керівникам та вихованцям гуртків «Екотеатр» та «Юні флористи» КЗ «ЗОЦЕНТУМ» ЗОР дуже сподобалось і стало дієвим впровадження в роботу об'єднаних інтегрованих занять (міжпредметних зв'язків) і наскрізних тем. Використовуємо роботу з казкою через донесення теми заходами лялькового театру, продумуємо як поєднати індивідуальні і групові форми роботи з дітьми, при цьому змінюючи види діяльності вихованців. Таким чином, об'єднуємо блоки знань із різних галузей навколо однієї теми з метою інформаційного та емоційного збагачення сприймання, мислення, почуттів дітей, що дає змогу пізнавати їм певне явище з різних сторін, досягати цілісності знань дітей.

Один із прикладів: готуємо матеріал на конкурс «Казкові ліси України», колективно відшукуємо різні перекази, легенди про рослинність острова Хортиці. Дітям дуже сподобалась легенда про Любку дволисту, яка переселилась на Хортицю із Карпат. Кожна група вихованців виконує свою роботу. Розписуємо ролі, юні флористи готують ескізи костюмів ляльок, декорації, «задник», малюємо сценки легенди, підбираємо музичний супровід, знімаємо на відео. Паралельно вивчаємо з вихованцями лікарські властивості квітів, їхню цінність для екосистеми.

Відповідь дає саме життя. Нині вже нікого не доводиться переконувати в тому, що людство впритул зіткнулося з глобальною екологічною кризою, і проблема ця потребує негайного вирішення. Допомогти в цьому покликана наука екологія, а ми, педагоги екоцентру, відшукуємо найрізноманітніші способи і прийоми у роботі з вихованцями для донесення молодому поколінню бажання бути дотичними до збереження рідної природи батьківщини.

Значний інтерес становить вивчення можливості опанування навичок елементарного екологічного аналізу і прогнозування. В умовах війни дуже

важко утримати увагу дітей дистанційно, але різні онлайн-платформи стають у нагоді. При тривогах працюємо асинхронно, використовуємо посилання на Google Drive. Отримуємо відповіді в різних ресурсах: відео, аудіо, тощо.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ПОШТОВХ ДО НОВИХ ОСВІТНІХ ВПРОВАДЖЕНЬ СЬОГОДЕННЯ ТА МАЙБУТНЬОГО

Тетяна Інденко,

заступник директора з навчально-виховної роботи
Комунальний заклад «Запорізький обласний центр
еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»
Запорізької обласної ради

Організація освітнього процесу у воєнний час — це новий виклик для усіх педагогів, зокрема і для педагогів закладів позашкільної освіти.

Під час війни керівники гуртків Центру всю роботу організовують в дистанційному форматі. З метою розвантаження дітей після шкільних уроків, надання можливості творчо попрацювати та пофантазувати педагоги шукають нові способи та інструменти роботи.

Найпоширенішими платформами, на яких працюють наші педагоги стали: платформа для онлайн-конференцій Zoom, система ClassTime, Classroom, Google, Google Meet, Wordwall; месенджери (групи на платформі Facebook), Телеграм, Вайбер, YouTube-канали.

Популярними серед педагогів стали заняття у вигляді віртуальних екскурсій, творчих майстерень, колективних розгадувань тематичних кросвордів та ребусів; проводять фоточеленджі, флешмоби, квести.

Допоміжними інструментами для проведення гурткових занять також стали платформа «ЕдЕра», ютуб-канал «Цікава наука», пізнавальні мультсеріали про цікаві факти, досягнення, природні ресурси України («Книга мандрівника. Україна», «Це наше, і це твоє», серії «ЕКО ПЛЮС-ПЛЮС» та інші).

Цікавим досвідом є використання керівниками гуртків віртуальної дошки Padlet та сервісу LearningAps для інтерактивних завдань з біології; для ігор та вікторин — платформу Kahoot; для закріплення тем використовують програму «Конструктор пазлів»; створюють інтерактивні ігри (наприклад, гра «Яблука осіннього терміну дозрівання»).

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ПРОЄКТ «ПРОЄКТНІ ПРАКТИКИ: КАРТА ДІЙ»

Людмила Шевченко,

заступник директора з навчально-методичної роботи
Комунальний заклад Київської обласної ради
«Центр творчості дітей та юнацтва Київщини»

Сьогодні в умовах глобальної трансформації суспільства заклади освіти не можуть стояти осторонь цього процесу. Важливим для керівників закладів позашкільної освіти є здатність застосовувати сучасні технології та знаходити ефективні управлінські рішення. Саме тому проєктні системи є інноваційною передумовою розвитку будь-якого закладу освіти.

Концепт-ідея: *підвищення рівня управлінської діяльності* керівників закладів позашкільної освіти, формування вмінь ефективно застосовувати сучасні технології та знаходити вірні рішення, спрямовані на розвиток закладів, ознайомлення з можливостями для навчання та грантової підтримки освітніх проєктів, які пропонує Європа українцям.

Окрім освітньої складової – долучення педагогів до сайту Європейської комісії з штаб-квартирою у Брюсселі, проєкт має на меті підкреслити численні можливості для навчання та грантової підтримки різнопланових проєктів, які пропонує Європа українцям.

Форма проведення: серія вебінарів

Організатори: департамент освіти і науки Київської обласної державної адміністрації, КЗ КОР «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини», ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Учасники: директори, заступники директорів та методисти закладів позашкільної освіти Київської області

Платформа онлайн-трансляції: хмарне середовище ZOOM

Терміни проведення: жовтень–листопад 2023 року (за окремим графіком)

Модератори проєкту:

Інна Отамась, проректор з наукової роботи та цифровізації, доцент кафедри професійної і вищої освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, кандидат історичних наук;

Людмила Шевченко, заступник директора з навчально-методичної роботи Комунального закладу Київської обласної ради «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини».

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ПРОЄКТ «ЕКОЛОГІЧНА ЕТНОПЕДАГОГІКА –
ДОСВІД МУДРОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ»

Наталія Хаврюта, директор

Валентина Татарчук, заступник директора
з навчально-методичної роботи

Катерина Музиченко, заступник директора
з навчально-виховної роботи

Дитячий естетико-натуралістичний центр

«Камелія» Броварської міської ради

Броварського району Київської області

Мета проєкту:

– залучати підростаюче покоління до джерел багатомірової культурної спадщини українського народу, його досвіду, виховання особистості через формування національної самосвідомості та екологічної культури;

– формувати ціннісне ставлення до традицій, звичаїв свого народу, основи естетичної культури гармонійного розвитку, духовного, фізичного та психічного здоров'я;

– виховувати повагу до скарбів української духовної культури, народного мистецтва, любов до рідного слова, почуття національної гідності;

– розвивати загальнокультурну, художню компетентність, інтелектуальний, творчий потенціал вихованців, естетичні смаки, здатність до самореалізації та професійної орієнтації.

Завдання проєкту:

– розширення світогляду вихованців, збагачення уявлень про культуру українського народу, його історію, вірування, зв'язок з природою, традиції;

– формування особистості дитини на основі деонтологічних рис: працьовитості, любові до рідної мови, культури свого народу, шанобливого ставлення до батьків, землі, природи, шанування народних звичаїв, традицій;

– розвиток творчих здібностей та вміння творчо застосовувати набуті знання;

– проведення заходів, спрямованих на оволодіння дітьми та їхніми батьками культурною спадщиною минулого;

– налагодження тісного зв'язку між родиною та закладом освіти з метою підвищення знань батьків про цінність народної системи виховання, забезпечення усвідомленої потреби батьків в оволодінні засобами

етнопедагогіки.

Учасники проєкту:

педагоги та вихованці Дитячого естетико-натуралістичного центру «Камелія» Броварської міської ради Броварського району Київської області; лабораторія духовного розвитку особистості університету Григорія Сковороди в Переяславі; родини вихованців.

Термін реалізації проєкту:

січень 2023 – травень 2025 рік.

Прогнозовані результати:

- підвищення рівня професійно-творчої компетентності педагогів шляхом проведення різних форм методичної роботи;
- усвідомлення значення етнічних звичаїв у сучасному вихованні;
- популяризація ефективних розвивально-оздоровчих технологій з використанням методик природотерапії;
- відродження традицій народних ремесел;
- залучення вихованців, учнів, слухачів до активної екологічної діяльності, формування основ естетичної культури, гармонійного розвитку духовного, фізичного та психічного здоров'я;
- забезпечення творчого зростання дітей, прагнення до пошуку, дослідження, успіху, самовдосконалення, вивчення історії та традицій рідного краю;
- створення етновиховного освітнього простору у ландшафтному саду закладу.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ОБЛАСНИЙ БЛІЦ-КОНКУРС «ОБЕРЕГИ РІДНОЇ ЗЕМЛІ»

Інна Пахомова, завідувачка

еколого-натуралістичного відділу

Катерина Покотило, методист

еколого-натуралістичного відділу

Комунальний заклад Київської обласної ради

«Центр творчості дітей та юнацтва Київщини»

Мета бліц-конкурсу: формування національної самосвідомості, відновлення історичної справедливості, практичного вивчення великого матеріального спадку українського народу, активізації творчої активності учнівської молоді з практичними результатами у формі матеріалізованого

інтелектуального продукту.

Учасники: учнівська молодь закладів загальної середньої та позашкільної освіти Київської області та їхні родини.

Завдання конкурсу полягає у створенні поробок-оберегів з національними традиціями, в орнаментальних мотивах і кольорах, з побажаннями про мир злагоду і мир поміж людьми.

Номінації конкурсу:

- берегиня та богиня (ляльки-мотанки, травниці, янголята тощо);
- оберіг – символ життя (писанки, крапанки, дряпанки тощо);
- природні обереги України (вироби з соломи, глини, дерева та інших природних матеріалів);
- ниточка до нитки – захисникові оберіг (текстильні вироби, вишивка тощо).

За підсумками конкурсу організовано виставку робіт учасників. Роботи переможців вручені бійцям сил оборони України.

**ОБЛАСНИЙ ПРИРОДООХОРОННИЙ ФЛЕШМОБ
З ВИСАДКИ ДЕРЕВ «ДЕРЕВА ПЕРЕМОГИ»**

*(у рамках проекту Президента України
Володимира Зеленського «Зелена країна»)*

Інна Пахомова, завідувачка
еколого-натуралістичного відділу
Катерина Покотило, методист
еколого-натуралістичного відділу
Комунальний заклад Київської обласної ради
«Центр творчості дітей та юнацтва Київщини»

Мета: привернення уваги громадськості до екологічних проблем, формування дбайливого ставлення до навколишнього природного середовища, підвищення рівня екологічної свідомості та еко-патріотизму, синергія віри в нашу перемогу.

Учасники флешмобу: педагоги, здобувачі освіти закладів освіти Київщини та їхні родини.

Правила участі у флешмобі:

1. Висадити дерево на території закладу освіти, на власному подвір'ї, в парку тощо. Місце обирається відповідно до безпекової ситуації в регіоні.
2. Прикріпити етикетку до саджанця із зазначенням видової назви рослини українською й латинською мовами та повної назви закладу освіти.
3. Здійснити фото-відеозйомку процесу висадки дерева учасником

(1–3 фото або 1 відео).

4. Розмістити допис на сторінці вашого закладу (або власній сторінці) у соціальній мережі Facebook, зазначити необхідну інформацію та використати хештег: #ДеревоПеремоги_Київщина, #Еко_Логічно2023.

5. Заповнити в обов'язковому порядку GOOGLE-форму за посиланням (для підтвердження участі, отримання сертифікату).

ОБЛАСНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ФОРУМ
«КИЇВЩИНА ЕКОЛОГІЧНА: ЗЛОЧИНИ ВІЙНИ»

Інна Пахомова, завідувачка
еколого-натуралістичного відділу
Катерина Покотило, методист
еколого-натуралістичного відділу
Комунальний заклад Київської обласної ради
«Центр творчості дітей та юнацтва Київщини»

Мета: формування історичної свідомості українського народу, збереження національної пам'яті та формування основних навичок безпечної поведінки в умовах воєнного часу.

Учасники: учнівська молодь закладів загальної середньої та позашкільної освіти Київської області.

Завдання: учасники готують інформаційно-дослідницькі матеріали, які відповідають темі Форуму за напрямками:

- природно-заповідний фонд та лісова екосистема;
- відходи, утворені внаслідок бойових дій;
- водні ресурси, ґрунти, атмосферне повітря;
- тварини під час війни.

Важливо! Зміст матеріалів повинен ґрунтуватися на матеріалі, зібраному виключно на території Київської області. У процесі підготовки виконавець знаходиться у безпечному місці або використовує необхідні матеріали, які розміщені в інформаційному просторі з належними посиланнями на електронні ресурси.

Форма подачі матеріалів у вигляді контентів: відео (до 3 хв.) та презентації (12–15 слайдів). Організатори залишають за собою право відбору надісланих матеріалів для їхньої участі у Форумі.

Відповідно до безпекової та епідеміологічної ситуації в Україні, Форум проведено в режимі онлайн за допомогою ресурсу ZOOM.

ЮНИЙ ЕКОБЛОГЕР. ВУЛИЦЯМИ РІДНОГО МІСТА
(онлайн-конкурс фотоаматорів)

Олена Глущенко, директор

Надія Кащук, методист

Центр еколого-натуралістичної творчості

Білоцерківської міської ради

Організатором онлайн-конкурсу фотоаматорів «Юний екоблогер. Вулицями рідного міста» (далі – конкурс) є Центр еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради.

Конкурс проводиться в онлайн-форматі для здобувачів освіти закладів загальної середньої та позашкільної освіти Білоцерківської міської територіальної громади.

Терміни проведення конкурсу з 13 лютого до 27 лютого 2023 року.

Мета та завдання конкурсу:

- формувати у дітей та підлітків екологічну компетентність, екологічну культуру та мислення; патріотичне почуття до рідного міста, громади, країни; стійку громадянську позицію;
- розвивати спостережливість, образну пам'ять, увагу, кмітливість;
- виховувати бережливе ставлення до навколишнього середовища;
- залучати дітей до активної природоохоронної, трудової та суспільно-корисної роботи.

Учасники:

здобувачі освіти 10–17 років закладів загальної середньої та позашкільної освіти Білоцерківської міської територіальної громади – автори фото- і відеоматеріалів про екологічну та природоохоронну діяльність.

Правила участі:

До участі в конкурсі подаються фото- та відеоматеріали, що висвітлюють екологічну ситуацію та природу населеного пункту на одну і запропонованих тем:

1. «Екологічні проблеми рідного міста» (*фото*);
2. «Цікаві вулиці мого міста» (*фото-, відеороботи*);
3. «Природні об'єкти рідного міста» (*фото*);
4. «Моя ЕКОдія для рідного міста» (*відео*).

До фото- чи відеоматеріалів подається анотація роботи до 300 символів, шрифту Times New Roman, розмір – 14, інтервал 1,5.

Для участі в конкурсі надсилаються фото у форматі JPEG, відео до 3-х хвилин. Мова спілкування – українська.

Роботи можуть бути як індивідуальні, так і колективні.

Від учасника чи колективу може бути поданий один матеріал на одну з тем.

Від закладу освіти приймається по одній роботі з кожної теми та не допускаються роботи, які не відповідають умовам конкурсу.

Фото– чи відеоматеріали та анотація до роботи розміщуються на персональній сторінці закладу освіти чи індивідуальній сторінці у мережі Facebook з хештегом #юний_ЕКО_блогер

Фото-, відеоматеріали надсилаються в електронному вигляді на електронну адресу sun-bceekolog@ukr.net

До конкурсних робіт додається інформація, у якій зазначаються такі дані:

1. прізвище, ім'я автора;
2. вік автора; клас/гурток;
3. заклад освіти;
4. тема, назва роботи;
5. коротка анотація на роботу;
6. ППП керівника, контактний телефон;
7. покликання на розміщення допису в інтернет-мережі.

Журі територіального етапу конкурсу оцінює роботи учасників за такими критеріями:

- відповідність темі, повнота її розкриття — 20 балів;
- власна творча неповторність — 20 балів;
- актуальність порушеної проблеми — 20 балів;
- рівень майстерності — 20 балів;
- якість виконаної роботи — 20 балів.

Максимальна кількість балів, яку може отримати учасник за конкурсну роботу – 100 балів.

Переможці та учасники конкурсу нагороджуються грамотами й подяками Центру еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради.

ФОТО-КВЕСТ «GREEN GARDEN» ДО ДНЯ ЛЮБОВІ ДО ДЕРЕВ

Олена Глущенко, директор

Надія Кащук, методист

Центр еколого-натуралістичної творчості

Білоцерківської міської ради

16 травня проводиться День любові до дерев.

Дерева – довгоживучі організми на Землі, вони ніколи не помирають від старості. Вони здатні спілкуватися та захищатися від нападників комах. У деревах є те, за що їх любити.

Центр еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради ініціює проведення, фото-квесту «GREEN garden» присвячений Дню любові до дерев. Захід проводиться у терміни з 15 по 17 травня 2023 року у Білоцерківській міській територіальній громаді.

Мета: формування екологічних компетентностей підростаючого покоління, дбайливого ставлення до навколишнього природного середовища; усвідомлення необхідності збереження зелених насаджень, їхньої користі для Землі.

Учасники:

педагоги,
здобувачі освіти закладів БМТГ;
батьки.

Правила участі:

Фото-квест проводиться у три дні, за відповідною тематикою.

15 травня – тема: «У моїх обіймах» (фото дерева в обіймах);

16 травня – тема: «Могутній велетень» (фото біля найвищого, або найбільшого за об'ємом, або найстарішого дерева);

17 травня – тема: «Казкове дерево» (фото дерева незвичної форми).

Учасник має зробити якісне фото дерева, відповідно до усіх тематик та поденно розмішувати допис на сторінці закладу (або власній сторінці) у соціальній мережі Facebook, зазначивши необхідну інформацію (ім'я, прізвище, заклад, клас/гурток, назва фотороботи), використавши хештег #ЦЕНТ_GREENgarden2023

В обов'язковому порядку поширити допис у групі Центру еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради соціальній мережі Facebook: <https://www.facebook.com/groups/1407285389810974/>

ВАЖЛИВО! Для отримання сертифікату учаснику необхідно пройти усі три етапи.

СТВОРИ СВІЙ ЕТНОСТИЛЬ

(екологічний конкурс)

Олена Глущенко, директор

Надія Кащук, методист

Тетяна Юнцова, методист

Центр еколого-натуралістичної творчості

Білоцерківської міської ради

Організаторами територіального екологічного конкурсу «Створи свій етностиль» (далі – Конкурс) є Управління освіти і науки Білоцерківської

міської ради та Центр еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради.

Терміни проведення Конкурсу з 08 до 25 травня 2023 року.

Мета Конкурсу:

– поповнити знання здобувачів освіти про вторинну сировину (матеріали і вироби, що їх після первісного використання (зношування), можна вживати у виробництві повторно);

– сприяти формуванню у дітей та підлітків патріотичного почуття любові до Батьківщини, рідного краю, основ екологічної культури та мислення;

– виховувати бережливе ставлення до навколишнього середовища та культурної спадщини українського народу;

– спонукати до творчої самореалізації.

Учасники конкурсу:

здобувачі освіти 9–18 років закладів загальної середньої та позашкільної освіти Білоцерківської міської територіальної громади.

Правила участі:

У Конкурсі беруть участь здобувачі освіти Білоцерківської міської територіальної громади у 2-х вікових категоріях:

учні (вихованці) 9–13 років;

учні (вихованці) 14–18 років.

Об'єктом Конкурсу є творча робота, виконана з вторинної сировини (паперу, пластику, поліетилену, вживаного одягу), з використанням етнічних мотивів, а саме: одяг, елементи одягу, аксесуари одягу (вінок, віяла, парасолі, біжутерія, сумки тощо).

Конкурс проводиться у два етапи:

1. Відбірковий з 08 по 22 травня 2023 року;

2. Фінальний 25 травня 2023 року.

Відбірковий етап передбачає: виготовлення виробу, здійснення якісного фото учасника у ньому або з ним та надсилання фото на електронну адресу Центру еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради: sup-bsekolog@ukr.net з позначкою Етностиль. Робота має супроводжуватися наступною інформацією: прізвище, ім'я учасника, вік, заклад освіти, клас/гурток, керівник, контактний номер телефону, використані матеріали.

Фінальний етап передбачає дефіле та представлення виробу. Визначення переможців.

На Конкурс не допускаються роботи, які не відповідають умовам Конкурсу.

Творчі роботи направлені до відбіркового етапу оцінюються згідно з критеріями:

– оригінальність творчого задуму – 20 балів;

- нестандартність та новизна – 10 балів;
- використання етнічних елементів – 10 балів;
- рівень майстерності – 10 балів.

До фінального етапу запрошуються автори робіт, які набрали найбільшу кількість балів.

Усі учасники фінального етапу отримують в подарунок етномейкап від вихованців гуртка «Основи макіяжу» Центру еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради.

Переможці та учасники Конкурсу нагороджуються грамотами й подяками Управління освіти і науки Білоцерківської міської ради та Центру еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради.

Найкращі роботи будуть оформлені у віртуальну виставку та розміщені на офіційній сторінці Центру еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради та у соціальній мережі Facebook.

БЛАГОДІЙНА АКЦІЯ «СИТИЙ ХВОСТИК»
(в рамках Всесвітнього дня тварин)

Олена Глущенко, директор

Надія Кащук, методист

Центр еколого-натуралістичної творчості

Білоцерківської міської ради

24 лютого 2022 року у спокійне і мирне життя українців увірвалася війна. Через масовані ракетні обстріли українських міст і сіл, знищення інфраструктури, втрату людських осель, українцям доводилося тікати з власних домівок та при можливості евакуюватися. Не завжди виходило це зробити разом зі своїми улюбленими. Тож домашні тварини та безпритульні котики і собачки опинилися у вкрай важкому становищі. Під обстріл ворожих ракет також потрапили і жителі зоопарків України, які виживають зараз завдяки волонтерам і небайдужим людям.

Саме тому період вересень-жовтень 2022 року Центром еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради ініційовано благодійну акцію «Ситий хвостик», яка присвячена Всесвітньому дню захисту тварин, що відзначається 4 жовтня.

Мета акції: привернення уваги до тварин, які опинилися через війну у скрутному становищі, забезпечення безпритульних тварин, тварин куточка живої природи їжею та іншими необхідними речами.

Учасники: учасники освітнього процесу Білоцерківської міської територіальної громади.

Правила участі в благодійній акції «Ситий хвостик»:

Учасники в рамках акції мають виконати завдання за чотирма напрямками:

«Добробут тварин» – зібрати допомогу безпритульним тваринам нашого міста (зокрема крупі – ячневій, пшоняній, перловій, сухий корм, а також речі вторинного вжитку – старі вовняні ковдри, простирадла, махрові рушники тощо) та передати громадським організаціям, які займаються відповідною діяльністю. Також необхідно зробити фото (підтверджуюче) своєї благодійної допомоги та надіслати на електронну пошту Центру еколого-натуралістичної творчості: sun-bcekolog@ukr.net, вказавши заклад освіти та яка допомога була здійснена.

«Ситий хвостик» – допомогти тваринам куточка живої природи ЦЕНТ БМР. Вихованці ЦЕНТ БМР завжди були активними помічниками у догляді за домашніми та безпритульними тваринами. На базі Центру діє куточок живої природи, куди діти залюбки приходять поспілкуватися з пухнастиком та дізнатися багато нового і важливого щодо догляду й допомоги тваринам. Тож наші пухнасті друзі також сподіваються на вашу допомогу, зокрема забезпечення куточка живої природи продуктами харчування – пшеницею, вівсом, кормом для риб, черепах, папуг, гризунів тощо. Звертатися за адресою: м. Біла Церква, вул. Софії Русової, буд. 3-А, тел. (04563) 5–36–50.

«Зоогалерея» – намалювати малюнок своєї улюбленої тварини. Робота виконується у довільному форматі, у будь-якій техніці. Фото або сканкопію малюнка необхідно надіслати на електронну пошту Центру еколого-натуралістичної творчості: sun-bcekolog@ukr.net, вказавши ПІП, вік, назву роботи, заклад освіти. Від кожного учасника приймається по одній роботі, від закладу освіти не більше 5-ти робіт.

«Щедрий врожай» – допомогти тваринам зоопарку. Співробітники зоопарку з вдячністю приймуть: гарбузи, яблука, моркву, кабачки, груші, обліпиху, насіння тощо. Приймається урожай тільки цього року. Зібрану допомогу передайте місцевому зоопарку. Також необхідно зробити фото (підтверджуюче) своєї благодійної допомоги та надіслати на електронну пошту Центру еколого-натуралістичної творчості: sun-bcekolog@ukr.net, вказавши заклад освіти та яка допомога була здійснена.

Переможцями акції «Ситий хвостик» стають учасники, котрі долучилися не менше ніж до трьох напрямів. Переможці отримають електронні грамоти, а учасники сертифікати Центру еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради.

Результати акції будуть висвітлені на сайті ЦЕНТ БМР <https://www.cent-bc.com.ua/> та на сторінці у мережі Фейсбук <https://www.facebook.com/bcekolog>

ЕКОЛОГО-ПАТРІОТИЧНИЙ КВЕСТ «ЗОЛОТО СЕМЕНА ПАЛІЯ» (у рамках проєкту «Нація нескорених»)

Педагогічний колектив
Фастівська станція юних натуралістів

Семен Палій – державний та військовий діяч Українського гетьманату, полковник Фастівського полку, один з керівників повстання на Правобережжі проти Корони Польської. Семен Палій був народжений під зіркою воїна. Єдиний реальний козак, про якого складали думи, легенди і пісні. У м. Фастів встановлено пам'ятник Семену Палію. Існує дуб Семена Палія, за легендою посаджений самим полковником, знаходиться в урочищі Унава. Ходять чутки, що Семен Палій на Фастівщині приховав золото, яке ми намагалися знайти.

Мета: актуалізація знань з екології та історії рідного краю; розвиток кмітливості, ерудиції; формування комунікативних компетентностей; виховання еко-патріотизму.

Учасники: здобувачі освіти (по 5 учнів 6 класів з кожного закладу загальної середньої освіти) Фастівської територіальної громади, у зручному для пересування по парку одязі.

Правила квесту «Золото Семена Палія»:

- дотримуватись правил поведінки на території парку та техніки безпеки життєдіяльності при пересуванні по території парку.
- не забувати правила вихованості та почуття такту до своїх суперників.
- виконувати завдання кожного кроку квесту вчасно.
- виконувати завдання командно, дружно.
- до наступної зупинки переходити тільки тоді, коли виконувати завдання поточної зупинки завершила вся група.
- якщо ви чогось не зрозуміли – запитуйте!
- на кожній зупинці команда отримує один пазл. Склавши в кінці квесту всі пазли, команда отримує опис місця знаходження скарбу.
- скарб ділиться порівну між усіма учасниками команди.

Для продуктивного проходження квесту учні мають бути обізнані в питаннях:

- українознавства;
- народознавства;
- природничих наук.

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Галина Химчак

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»

Сьогодні особливого загострення набуває проблема здоров'я, зокрема ментального здоров'я здобувачів освіти. Тому, одним із важливих пріоритетів у діяльності закладів позашкільної освіти залишається формування здоров'язбережувального освітнього середовища.

Формування здоров'язбережувального освітнього середовища адміністрація комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» здійснює відповідно до вимог Міністерства освіти і науки й головних завдань обласного закладу еколого-натуралістичного напрямку.

Одним із першочергових завдань комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» є формування здорової особистості, яка розуміє значення здоров'я. Педагогічні працівники обласного закладу забезпечують психологічну складову організації освітнього середовища, створюючи умови, що сприяють розвитку особистості кожної дитини. Під час проведення гурткової роботи керівники гуртків дотримуються педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності учнів: враховують фізіологічні особливості учнів в організації освітнього процесу, реалізують здоров'язбережувальний потенціал змісту навчальних предметів. Педагоги працюють не лише на засвоєння учнями знань, а й на усвідомленням значимості здоров'я своїх вихованців. Вони формують позитивну мотивацію на здоровий спосіб життя та негативне ставлення до шкідливих поведінкових звичок, підтримку і розвиток національних та родинно-сімейних традицій здорового способу життя та виховання здорової дитини.

З метою підвищення рівня обізнаності вихованців щодо проблем здоров'я в обласному закладі, відповідно до плану роботи комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді», постійно проводяться просвітницько-профілактичні заходи, що допомагають забезпечити психологічну стійкість здобувачів освіти та зміцнити й зберегти їхнє здоров'я.

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ПРОГРАМА-ПРОЄКТ «ВИХОВУЄМО СВІДОМОГО ГРОМАДЯНИНА»

Олена Кротенко

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»

З метою створення системи патріотичного виховання, формування в учнів високої патріотичної свідомості, вірності Батьківщині, готовності до виконання конституційних обов'язків педагогічними працівниками комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» розроблено програму-проект «Виховуємо свідомого громадянина». Вона складається з окремих проєктів, кожен з яких має чітко визначену мету і завдання.

Програма-проект «Виховуємо свідомого громадянина» складається з проєктів: «Дитинства яскрава мить», «Квітуй, Україно!», «Цілющі скарби рідного краю», «З Україною в серці», online-вікторини «Як я знаю Україну».

В проєкті задіяні такі форми роботи: заходи, присвячені важливим історичним датам; ділові ігри; виховні години; бесіди, диспути, вікторини; дослідницька діяльність; колективні творчі справи; огляди-конкурси, виставки; змагання; екскурсії, поїздки, походи; тренінги.

Учасники проєкту: керівники гуртків, вихованці, батьки.

Тривалість: 5 років.

Очікувані результати:

- сформованість у вихованців високих моральних цінностей, патріотизму, етнічної та національної свідомості, любові до рідної землі, родини, народу, бажання сприяти історико-культурному розвитку України;
- виховання дисциплінованості, сумлінності та чесності, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;
- забезпечення єдності навчання, виховання і психологічної підготовки вихованців до захисту Батьківщини;
- вироблення єдиних поглядів на проблему виховання громадянина, патріота;
- формування компетентної особистості, орієнтованої на загальнонародні традиції, з усвідомленою громадянською позицією;
- залучення до співпраці щодо реалізації проєкту батьків, громадськість міста, позашкільні заклади області.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ПРОЄКТ «ЛІТНЯ ЕКОЛОГІЧНА ШКОЛА»

Ольга Масина

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» організував в онлайн-форматі проведення проєкту «ЛІТНЯ ЕКОЛОГІЧНА ШКОЛА» в рамках дитячої акції «Літо 2023: разом до Перемоги!».

Мета заходу: забезпечення змістовного дозвілля та розвитку дітей під час літніх канікул в умовах війни.

Учасники проєкту: учні, вихованці закладів загальної середньої та позашкільної освіти Кіровоградської області, діти з числа тимчасово переміщених осіб.

Програма Літньої екологічної школи включала:

- конкурс малюнків «Малюємо наше майбутнє»;
- online-квест «Подорож стежками здоров'я»;
- гра-подорож «Зелена аптека»;
- конкурс екологічного плакату «Земля на долоні»;
- конкурс флористики та фітодизайну «Моя мала Батьківщина»;
- онлайн-челенджі: «Хай буде мирним небо», «Дитинства яскрава мить», «Тваринки мої друзі», «Квітуй, Україно», «Моя рідна домівка», «Свій голос віддаю на захист природи»;
- флешмоби: «До Перемоги!», «З Україною в серці».

Проєкт «ЛІТНЯ ЕКОЛОГІЧНА ШКОЛА» сприяв активізації пізнавальної діяльності учнівської молоді, успадкуванню духовних надбань молодим поколінням, формуванню у молоді рис громадянина Української держави, вихованню патріотизму та національної свідомості, розвитку духовності, моральної та екологічної культури.

ОНЛАЙН-ПРОЄКТ «МАНДРУЄМО КІРОВОГРАДЩИНОЮ»

Ольга Масина

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»

З метою ознайомлення учнівської молоді з визначними місцями своєї малої батьківщини, її природою та історією комунальний заклад

«Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» організував проведення онлайн-подорожі «Мандруємо Кіровоградщиною».

Учасники віртуальної мандрівки, учні, вихованці закладів загальної середньої та позашкільної освіти, представляли власно відзняті короткі відеоролики-презентації про визначні місця Кіровоградщини, які були розміщені на власних сторінках Facebook під хештегом #Мандруємо_Кіровоградщиною.

Проект «Мандруємо Кіровоградщиною» сприяв формуванню національної свідомості, осмисленню себе як частини великого українського народу, бажанню вивчати культуру та історію рідного краю, розвивав навички працювати самостійно шляхом пошуку цікавих фактів з інтернет-сайтів та довідників, виховував велике почуття любові до свого краю.

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ QR-КОДІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЕКСКУРСІЙ НА ЕКОЛОГІЧНІЙ СТЕЖИНІ

Тетяна Лоцман

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»

За останні роки сучасна система освіти зазнає великих змін. Умови сьогодення створили обмеження, із якими необхідно справлятися як вчителям, так і вихованцям. Навчання все більше і більше переміщується із навчальних кабінетів закладів позашкільної освіти на онлайн-платформи. З'явилося багато інтернет-ресурсів, що дозволяють створювати нестандартні та цікаві завдання, що дуже допомагає під час проведення занять та заочних екскурсій в природі.

В практиці екологічної освіти все ширше використовуються різноманітні підходи і методи навчання безпосередньо в природі, одним з яких є екологічна стежина. Екологічна стежка – це польова екологічна практика, яка надає можливість узагальнити набуті під час освітнього процесу знання, поглибити їх, унаочнити, спостерігаючи в природі за живими об'єктами. Екологічна стежина Кіровоградського ОЦЕНТУМ включає 10 видових об'єктів, а саме: «Історичний», «Сад запахів», «Парк Перемоги», «Галявина», «Південний схил», «Річка Сугоклея», «Болото», «Ліс», «Навчально-дослідна земельна ділянка».

За допомогою цієї програми на екологічній стежині можна кодувати таку інформацію:

- візитівку або інформаційний стенд;
- паспорт екологічної стежини;
- карту-схему;
- GPS координати;
- буклет-путівник з описом за змістом інформаційного оформлення всіх об'єктів, що зустрічаються;
- фотоматеріали рідкісних рослин на екологічній стежині;
- кодування завдань для групової або індивідуальної роботи;
- посилання на мультимедійні джерела та ресурси, що містять додаткову інформацію з певної теми;
- збагачення інформаційного середовища музею природи (розміщення на стендах посилань на тематичні мультимедіаресурси);
- гра-квест із завданнями в QR-кодах, може ефективно використовуватися при проведенні заочної екскурсії, коли на одному з етапів (з будь-якої тематики) завдання буде запропоновано у вигляді QR-коду.

Керівник гуртка може значно урізноманітнити навчальний процес за допомогою QR кодів. Включення QR-кодів в освітній процес дозволяє досягти наступних навчальних цілей: запровадити використання електронних ресурсів під час занять; посилити мотивацію гуртківців до самостійної пізнавальної діяльності; підвищити загальну інформаційну грамотність. Таким чином, QR-код поступово впроваджується в освітній процес як інноваційний освітній засіб.

ОРГАНІЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО, ЙОГО ПЕРЕВАГИ

Вікторія Романенко

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»

З метою залучення учнівської молоді до дослідницької та природоохоронної роботи щодо захисту, збереження та відновлення родючості ґрунтів, пошуку шляхів отримання якісної екологічно-чистої сільськогосподарської продукції, виховання дбайливого ставлення до природних ресурсів рідного краю комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» впроваджує використання технології органічного землеробства на навчально-дослідних земельних ділянках закладу.

Робота за цією технологією формує у вихованців навички закладання відповідних дослідних ділянок на НДЗД; організації дослідів щодо підготовки ґрунту, поливу, вирощування садових, овочевих, технічних і польових

культур; презентації результатів роботи в соцмережах; проведення масових заходів; участь у заходах регіонального і всеукраїнського рівнів.

Органічне землеробство – це метод ведення сільського господарства, який виключає застосування пестицидів, гербіцидів, антибіотиків, хімічних добрив, регуляторів росту рослин а також генномодифікованого посівного матеріалу. Принципи органічного землеробства: відмова від глибинної обробки ґрунту, мінеральних добрив та застосування отрутохімікатів; сприяння розвитку мікроорганізмів і хробаків.

Переваги застосування органічних методів: збільшення врожаїв; підвищення смакових якостей; екологічно безпечний врожай; постійне збільшення гумусу; забезпечення рослин повноцінним живленням; скорочення росту бур'янів, зменшення необхідності у поливі, завдяки цим заходам земля стає структурованою, розпушеною, а це в свою чергу передбачає економію сил, часу та коштів.

Вихованцями закладу на навчально-дослідній земельній ділянці за даною технологією вирощено такі овочеві культури: помідор сорт Бобкат F1, кавуни сорти Астрахан та Соренто; технічні культури: соя: сорти Валюта, Золушка, Ізумрудна, Медея, Ромашка, Феєрія та Ювілейна; польові культури: озима пшениця: сорти Вікторія одеська, Знахідка одеська, Крижинка, Миронівська ранньостигла, Ніконія та Подолянка; садові культури: хеномелес: сорт Рожева леді, смородина: сорт Краса Львова, червона смородина: сорт Улюблена.

Віддаючи перевагу органічним продуктам, ми бережемо власне здоров'я і сприяємо розвитку галузі органічного сільського господарства.

ПАТРІОТИЧНИЙ ОНЛАЙН-ЧЕЛЕНДЖ «ГОРДИЙ БУТИ УКРАЇНЦЕМ»

Інна Дахно

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»

Серед педагогічних новацій в позашкільному закладі еколого-натуралістичного напрямку значне місце займають активні форми навчання і нестандартні підходи до проблем освітньо-виховного процесу.

З нинішньою ситуацією в країні освітній процес комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» в 2022–2023 році проходив у змішаному форматі, тому більшість заходів з вихованцями обласного закладу проводились дистанційно. Це стало справжнім викликом для педагогічного колективу ОЦЕНТУМ. Втім, ми повинні працювати в тих реаліях, які несе нам світ.

Челендж – цікава знахідка дистанційного навчання. Челендж — жанр інтернет-роликів, в яких виконується завдання на відеокамеру і розміщується в мережі. Педагогічний колектив ОЦЕНТУМ провів онлайн-челендж «Гордий бути українцем», який був приурочений до Дня Прапора та Дня Незалежності України.

Мета заходу: виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді потреби та уміння жити в громадянському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної культури.

Результат: формування патріотизму, відповідальності за долю нації, держави; розуміння високої цінності українського громадянства, внутрішньої потреби бути громадянином України; формування поваги до Конституції України, державної символіки: Герба, прапора, Гімну України; формування національної свідомості, людської гідності, любові до рідної землі, родини, народу; формування соціальної активності.

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ФОРУМ «ЕКОПРОСТІР ВІДКРИТИЙ ДЛЯ ВСІХ»

Михайло Казимир,

директор КЗ ЛОР «Львівський обласний
центр еколого-натуралістичної творчості
учнівської молоді»

Місце проведення: комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді».

Мета: забезпечення прав дітей області на здобуття позашкільної еколого-натуралістичної та біологічної освіти, формування рівноправного партнерства між закладами освіти в територіальних громадах, організація творчих учнівських об'єднань еколого-натуралістичного напрямку на базі закладів вищої, професійно-технічної, загальної середньої та позашкільної освіти територіальних громад області.

Організатори: департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації, КЗ ЛОР «Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді».

Реалізація: у 2023 році започатковано проведення форуму позашкільля Львівщини «Розвиток позашкільля — шлях до перемоги!» за напрямками: еколого-натуралістичний, науково-пошуковий, науково-технічний, національно-патріотичний. Учасниками форуму були депутати Львівської обласної ради, представники обласної військової адміністрації, керівники відділів освіти територіальних громад області, педагоги закладів загальної середньої та позашкільної освіти, учнівська та студентська молодь, батьки.

Локації екологічного форуму «Екопростір відкритий для всіх»:

- презентація діяльності закладів позашкільної освіти еколого-
- натуралістичного напрямку області: комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді», Львівського міського дитячого еколого-натуралістичного центру, Червоноградського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, Стрийської міської станції юних натуралістів;
- виставка творчих робіт юннатів Львівщини;
- STEM-лабораторія – світ інноваційних можливостей:

– здобувачі освіти заміряли та порівнювали вміст нітратів в овочах і фруктах, вирощених на навчально-дослідній земельній ділянці Центру та придбаних на ринках м. Львова; визначали рівень шуму шумоміром, за допомогою рухомої моделі «Сонячна система» спостерігали рух планет, отримали багато цікавої інформації про нашу Сонячну систему;

– «Школа в природі»: за допомогою додатку Flora Incognita діти визначали рослини на навчально-дослідній земельній ділянці КЗ ЛОР «ЛОЦЕНТУМ»;

– артмайстерня: розпис Яворівської забавки, виготовлення флористичної міні листівки із сухоцвітів, майстер-клас «Квіткова феєрія»;

– майстер-клас із розмноження рослин: керівники гуртків ЛОЦЕНТУМ і ЛМДЕНЦ поділилися знаннями та практичними вміннями з розмноження бегонії кімнатної та сенполії;

– анімалотерапія: гості Форуму «поспілкуватися» з екзотичними тераріумними тваринами з колекції постійно діючої еколого-освітньої виставки «Планета ЗОО» КЗ ЛОР «ЛОЦЕНТУМ» та зоологічної виставки «Дитячий зоопарк» Львівського МДЕНЦ;

– пленер з виготовлення еко-оберегів: виготовлення еко-оберегу «Травомотанка»;

– «Творимо для перемоги»: учасники заходу долучилися до плетіння маскувальної сітки, виготовлення окопних свічок та маскувального костюму «Кікімора»;

– фіто-брейк: дегустація ароматичних чаїв з лікарських рослин, які зібрали вихованці гуртка «Юні охоронці природи» КЗ ЛОР «ЛОЦЕНТУМ», що працює при Крушельницькому ЗЗСО I-II ступенів Сколівської міської ради Стрийського району та чаями з лікарських зборів НПП «Сколівські Бескиди».

Очікувані результати: розвиток соціального партнерства закладів загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної освіти, громадських організацій; створення нових закладів позашкільної освіти, гуртків еколого-натуралістичного напрямку при закладах загальної середньої та позашкільної освіти територіальних громад області, центрів отримання додаткових навичок (реалізація принципу «Навчання протягом життя»); залучення дітей, учнівської молоді, їхніх батьків до дослідницької, практичної природоохоронної діяльності в межах громади.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ПРОЄКТ «КОНТАКТНИЙ ЗООКУТОЧОК «ДРУЖНИЙ ДО ДІТЕЙ»

Ольга Кульчицька,

КЗ ЛОР «Львівський обласний

центр еколого-натуралістичної творчості

учнівської молоді»

Місце проведення: КЗ ЛОР «Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді».

Мета: створення в закладі освітнього середовища, у якому панує атмосфера довіри, взаєморозуміння, психологічної допомоги у подоланні стресу і тривоги; середовища, у якому дитина має змогу спілкуватися, відволіктися від страшного повсякдення війни, переключити увагу на творчість та фізичну активність.

Реалізація: в Центрі започатковано проєкт «Контактний зоокуточок «Дружній до дітей», який працює на базі постійно діючої еколого-освітньої виставки «Планета ЗОО», мешканцями якої є понад 90 видів та порід різноманітних екзотичних та декоративних тварин. Серед них:

- пітон королівський, полоз маїсовий, сіналойські молочні змії, черепахи суходільні і червоновухі, гекон леопардовий, морські свинки гладкошерстні та абіссінські, африканські голчасті миші, дегу американський (чилійська білка), піщанки туркменські, тощо;
- папуги (австралійські хвилясті, ожереловий, корела (німфа), нерозлучники); діамантові горлиці, зеброві і японські амадини, канарки, тощо;
- павуки-птахоїди, таргани кубинський і мадагаскарський, хатні цвіркуни, австралійський, в'єтнамський та індійський паличники;
- качки (індійські бігунки, мандаринки, мускусні); кури (брами, сібрайт, голошиї, мільфлер, пухові); фазани (золотий, мисливський, срібний, королівський); гуси, цесарки, декоративні голуби, домашні і декоративні кролі;
- 24 види і породи акваріумних рибок і 11 видів акваріумних рослин.

Контактний зоокуточок «Дружній до дітей» – це дивовижне місце, де можна доторкнутися до справжнього світу живої природи. Тут діти можуть погодувати тваринок, знайти для себе цікавого «співрозмовника», зробити чудові світлини, отримати позитивні емоції від «спілкування» з мешканцями зоокуточка, а також дізнатися багато цікавих фактів з життя цих тварин.

Для дітей тактильне спілкування особливо важливе та корисне, адже вони вчаться відповідально, дбайливо, з любов'ю відноситися до тварин,

долають свої страхи та розвивають допитливість. Сповнені захоплення очі, радісні усмішки – ось такою є реакція дітей на «спілкування» з домашніми та екзотичними тваринками контактного зоокуточка.

Результати: психологічна підтримка дітей, учнівської молоді, їхніх батьків, зокрема дітей та їхніх батьків із числа ВПО; адаптація дітей до реалій життя, зняття тривожності, емоційної напруги; активне проведення дозвілля здобувачів освіти.

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ПРОЄКТ «ЗЕЛЕНИЙ КЛАС» «ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО ФОРМАТУ ЗАНЯТЬ З ЕЛЕМЕНТАМИ STEM-ОСВІТИ В ГУРТКАХ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО НАПРЯМУ»

Віра Браташ, методист
Центр позашкільної освіти м. Чорноморськ
Чорноморської міської ради Одеської області

Вже другий рік поспіль педагоги еколого-натуралістичного напрямку Центру позашкільної освіти м. Чорноморська працюють над проєктом «Зелений клас». «Зелений клас» – це комфортне природне середовище, де проводяться не тільки навчальні заняття, а й дослідницька та практична робота. Створення відкритого освітнього простору дає можливість вихованцям гуртків еколого-натуралістичного спрямування навчатися серед природи у новому, невимушеному форматі

Темою першого року роботи класу було: «Використання практико-діяльнісного підходу при організації навчання в «Зеленому класі»». Мета — формування екологічного світогляду дітей, що проживають в урбаністичному середовищі. Протягом року силами колективу було організовано на території Центру еко-простір з різними локаціями. Діти проводили спостереження, експерименти, виконували практичні завдання. Цьогоріч до проєкту долучилось ще більше педагогів закладу. Ольга Діасамідзе, Лариса Царук втілили свої задуми, ідеї та проєкти. Тема другого року «Зеленого класу»: «Шляхи впровадження нового формату занять з елементами STEM-освіти в гуртках еколого-натуралістичного напрямку». Основною ідеєю стало втілення нового етапу навчання: літня практика для гуртківців та комплексні заняття з елементами STEM-освіти. Програму розробили методист Віра Браташ та керівник гуртка Лариса Лебедева, з урахуванням віку дітей. Основна аудиторія – це здобувачі освіти від дошкільнят до учнів середнього шкільного віку. До літньої практики включили: практичні завдання з ботаніки, зоології, хімії, фізики, відпрацювання польових методик, експерименти, екологічні ігри та різноманітні конкурси. В цьому навчальному циклі до традиційних тем було додано практичні аспекти з вивчення фізики, хімії та математики. Заняття на свіжому повітрі також давали широкі можливості для еко-творчості та руху.

Діти із захопленням відвідували такі заняття. За період практики вони дослідили всі природні стихії, пройшли малий практикум з хімії, опанували програми створення мультфільмів. Вийшли чудові роботи, а мультфільм «Future Now» став учасником Міжнародного проєкту Угода мерів – Схід (CoM East). **Мета проєкту:** об'єднання місцевих, регіональних та національних органів влади країн Східного партнерства на основі принципів сталої енергії. Темою мультфільму стала історія про родину, яка знайшла вихід із скрутної ситуації, відключення світла, за допомогою сучасної технології – сонячної батареї.

Принцип проведення занять, який заклали педагоги в програму літньої практики – це вивчення будь-якої теми з точки зору різних наук. Наприклад: в темі «Комахи» було проведено експеримент з вивчення поверхневого натягу води («Фізика в природі»), спостереження за поведінкою комарів («Хімія в природі»). Також відбулась естафета «Цікаві комахи» та підготовлено мінівиставу «Світ комах».

При вивченні теми «Птахи» було проведено практичне заняття з виготовлення зернової суміші («Математика в природі»); експеримент про вплив кислоти на оболонку яйця («Хімія в природі»), що перекинуло місток до теми «Карієс та гігієна ротової порожнини» з циклу «Біологія людини». Особливий захват викликав експеримент із визначення вагового навантаження, яке витримує куряче яйце («Фізика в природі»). Для дітей створили з натуральних курячих яєць так званий «яєчний шлях» і кожен повинен був пройти цим шляхом босоніж. Всіх учасників дуже здивувало, як такі крихкі на вигляд яйця можуть витримувати чималу вагу. При обговоренні результатів експерименту діти дізнались відповіді на свої запитання.

Але робота в «Зеленому класі» не закінчилась після завершення літньої практики. Керівники гуртків у свої програми на літній період включили комплексні заняття з елементами STEM-освіти. Так, наприклад Юлія Танасійчук зі своїми гуртківцями вивчали цікаве оптичне явище – веселку. Діти провели декілька експериментів, де їм вдалося отримати власну маленьку веселку просто на занятті. Керівник гуртка Лариса Царук провела заняття з циклу «Хімія в природі» по виявленню крохмалю в харчових продуктах. Таким чином, впровадження елементів STEM-освіти в роботу гуртків еколого-натуралістичного напрямку набирає обертів.

В перспективі ми плануємо розширити роботу у форматі «Зеленого класу»: залучити гуртки інших напрямів до спільних проєктів, створити додаткові локації, такі як зелений кінотеатр, еко-лабораторію та майданчик здоров'я та обладнати їх сучасними технологіями.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

АКТУАЛЬНІ ФОРМИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Тетяна Клепанчук, директор
Світлана Міхно, методист
Комунальний заклад Березівський міський центр
дитячої та юнацької творчості Березівської міської ради
Одеської області

Національно-патріотичне виховання особистості в умовах сьогодення є актуальною темою для соціуму і вирішувати це питання допомагають гуртки закладів позашкільної освіти, де кожна дитина різного віку, різноманітних захоплень і соціальних статусів має можливість у вільний час всебічно пізнати та розвинути власні здібності.

В Комунальному закладі «Березівський міський центр дитячої та юнацької творчості» національно-патріотичне виховання здійснюється в експозиції музею народознавства «Мій край – моя історія жива», лабораторіях «Юні умільці», «Народні промисли» та екологічній, майстерні «Сувенір» та ізостудії».

На заняттях гуртків педагоги виховують шанобливе ставлення до людей, країни, історії країни та традицій Українського народу.

Педагоги Центру знайомлять вихованців з відомими промислами і народними ремеслами – вишивкою, бісероплетінням, гончарством, виготовленням сувенірів, ляльок-мотанок, оберегів, народних іграшок; залучають дітей до відтворення звичаїв, традицій українського народу; проводять екскурсії до експозиції музею народознавства Центру, заочні екскурсії до краєзнавчих та історичних музеїв України.

В гуртку «Народні ремесла України» був реалізований проєкт «Народна іграшка лялька-мотанка», під час якого діти навчилися самостійно виготовляти обрядові й оберегові ляльки-мотанки: «традиційна», «зернянка», «травниця», «нерозлучники», «торохкальце», «пеленашка».

Підсумком проєктної діяльності вихованців стала благодійна національно-патріотична акція вдячності на підтримку воїнів ЗСУ «Український оберег, щоб від куль завжди беріг». Діти передали волонтерам Благодійного Фонду «Мирне небо» (місто Березівка, Одеська область) виготовлені власноруч з любов'ю – 25 «лялочок-пеленашок» та 20 «птахів-оберегів» для наших захисників і захисниць.

Педагоги Центру проводять інформаційно-просвітницькі заходи: виховні години «День єднання – державне свято», «Поетична скарбничка

Лесі Українки», «Великодні дзвони»; заняття-бесіди «Україна – це ми», «Ми – Україна! Ми – її народ!»; майстер-класи «Оберіг для оселі – лялька-мотанка», «Виготовлення оберегу «Підкова щастя», «Краса української вишивки»; години-спілкування «Краса і велич символів державних», «Ми єдиний народ, ми єдина країна», «Національні традиції»; віртуальні екскурсії «Дива України», «Вулицями рідного міста».

Однією з форм патріотичного виховання здобувачів освіти в Центрі є участь в патріотичних флешмобах «Слова підтримки та вдячності воїнам Збройних Сил України та територіальної оборони», «День єднання», «Все буде Україна!».

На заняттях гуртків діти виготовляють поробки, сувеніри, обереги, розфарбовували гільзи для благодійних аукціонів, ярмарок-продажів по збору коштів для підтримки воїнів ЗСУ. Також виготовлені дитячі поробки, малярки, листівки передають воїнам на передову та в госпіталі.

І які б завдання ми не вирішували, актуальною завжди буде одна важлива проблема – це виховання громадянина України, який знає і пам'ятає свій рід, свою мову, цінує минуле і буде гідно творити майбутнє.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Тетяна Ткач, директор

Галина Карпішина, методист

Центр дитячої та юнацької творчості

Подільської міської ради Подільського району

Одеської області

Гурток «Січові стрільці», керівник Дзвоненко Юрій Олександрович

Навчальна програма є типовою, але адаптована для роботи гуртків валеологічного напрямку та спрямована на вихованців віком від 6–15 років. Мета програми – зміцнення здоров'я дітей, навчання їх основним руховим діям, розвиток фізичних здібностей із урахуванням сенситивних періодів формування особистості, виховання самомотивації до здорового способу життя. У процесі занять враховуються вікові та психофізіологічні можливості гуртківців.

Заняття з дітьми проводиться на повітрі, в разі поганої погоди, переноситься в приміщення. У гурток приймаються діти, які не мають медичних протипоказань. Кожна зустріч з дітьми включає в себе комплекс вправ гімнастики, загальну фізичну підготовку, рухливі ігри і змагання.

Реалізація цієї форми навчання допомагає збільшити обсяг рухової діяльності дітей, виховати свідоме та дбайливе ставлення до власного здоров'я як головної умови реалізації творчого і фізичного потенціалу особистості та залучає їх до здорового способу життя.

**Гурток «Хатха-йога: розумне тіло»,
керівник Сорокіна Інна Валеріївна**

Навчальна програма є типовою, але адаптована для роботи гуртків валеологічного напрямку та спрямована на вихованців віком від 5–10 років. Схвалена педагогічною радою ЦДЮТ Подільської міської ради від 28.08.2023 р. Мета програми – сформувані у дітей уявлення про йогу. Розвиток фізичних та духовних якостей у дітей через гімнастику Хатха-йога. Виховує позитивні емоції та доброзичливе ставлення один до одного. Заняття допомагають дитині формувати правильні звички і, як наслідок, сильний характер. У процесі занять вона вчиться бути спокійною і врівноваженою. Заняття для дітей готуються на казковому сюжеті або на сюжеті з життя природного світу, які наповнені гімнастикою, вправами для розвитку вестибулярного апарату, танцями, дидактичними і рухливими іграми, іграми на розвиток уваги, пам'яті, логіки, уяви пластикою, казками, мовними іграми.

Наприкінці навчання учень повинен знати найменування і вміти самостійно та правильно виконувати приблизно 60 різноманітних асан, 5 пранайам, знати анатомію і фізіологію людини.

АНІМАЛОТЕРАПІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Людмила Філобок, директор
Комунальний заклад позашкільної освіти
Ізмаїльської міської ради Ізмаїльського району
Одеської області «Станція юних натуралістів»

Лікувальні особливості тварин відомі людині здавна. Спілкування з тваринами складається з багатьох компонентів – фізичного, психологічного та емоційного. Всі вони необхідні для повноцінного розвитку дитини.

Наявність Музею живої природи, в якому налічується понад 60 видів тварин, дає можливість застосовувати у закладі освіти елементи анімалотерапії з дітьми з особливими потребами, а також, в умовах сьогодення — війни росії проти України, з дітьми, які мають великі психологічні навантаження, перебувають у постійному стресі. Адже, діти — найвразливіша категорія населення, яка потребує нашої підтримки, і анімалотерапія вважається ефективною у цьому напрямі роботи.

Надзвичайно важливо адаптувати дітей до реалій життя, психологічно розвантажити, задовольнити їхні потреби. Тварини сприймають дитину такою, якою вона є, і це допомагає дитині емоційно розкритися.

Наприклад, спілкування з гризунами, такими, як морська свинка, хом'як, допомагає дітям подолати невпевненість. Тактильний контакт з тваринкою поліпшує дрібну моторику, знімає тривожність, емоційну напругу й агресію. Спостереження за птахами, акваріумними та ставковими рибами добре діє на нервову систему: заспокоює, втішає, врівноважує дихання та серцевий ритм. Спілкування з рептиліями укріплює нервову систему.

З 2014 року, з появою поні, використовується іпотерапія. Іпотерапія — метод лікування, заснований на взаємодії людини зі спеціально навченим конем. По ефективності та силі терапевтичної дії кінь поступається тільки дельфінам. Кінь чинить на вершника потужний емоційний вплив і, таким чином, лікує психоемоційні розлади, фобії та інші порушення психіки.

За спостереженнями педагогів закладу та батьків, у дітей, після спілкування з тваринами, відбувається позитивна динаміка в емоційному стані, вони стають більш впевненими, спокійними та радісними.

ЧОРНЕ МОРЕ

Тетяна Орлова, директор

Центр позашкільної освіти Овідіопольської селищної ради
Одеського району Одеської області

В умовах воєнного стану в Україні освітній процес в Центрі позашкільної освіти Овідіопольської селищної ради Одеського району Одеської області здійснюється за дистанційною та змішаною формами навчання. Форми та методи роботи з вихованцями спрямовані на адаптацію в нових умовах.

Протягом повномасштабного вторгнення росії в Україну керівники гурткової роботи ЦПО продовжують науково-дослідницьку роботу з вивчення екологічного стану Чорного моря, зокрема під час реалізації різноманітних проєктів.

Так, під час реалізації проєкту «Екологія. Діти. Війна.» вихованці вивчали вплив військових дій на екологічний стан Чорного моря на ділянці: смт Затока (від Цареградського гирла в бік Одеси) – Кароліно-Бугаз (Білгород-Дністровського району) – Санжейка – Грибівка (Одеський район). Так як проходи до узбережжя Чорного моря закрито, береги замінено з метою недопущення висадки ворожого десанту з перших днів

повномасштабного вторгнення, то моніторинг проводився шляхом опитування місцевих мешканців та військових. Виїзди здійснювались спільно з представниками волонтерської групи «Україна Переможе». Результати досліджень фіксувалися вихованцями та представлялися у конкурсних роботах.

ЮНАЦЬКА ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Тетяна Нестеренко, методист
Центр позашкільної освіти
Овідіопольської селищної ради Одеського району
Одеської області

Національно-патріотичному вихованню може в значній мірі сприяти колекціонування поштових марок та використання філателістичного матеріалу у гуртковій роботі. Це розвиває світогляд дитини, особистість, урізноманітнює дитячий відпочинок. Діти прагнуть більше дізнатися про марку, чому вона присвячена, хто зображений тощо. Таке прагнення є чарівною особливістю марок, і тому колекціонування має бути в арсеналі сучасної педагогіки.

Колекціонування марок – один із тих напрямів, де діти і дорослі беруть участь на рівних – спільність захоплення змінює усталені уявлення про вікові обмеження. Спільні емоційні переживання сприяють зміцненню сімейних стосунків, допомагають батькам м'яко впливати на становлення особистості.

Прикладом може бути випуск та погашення власних марок, присвячених дитячій творчості під час плетіння маскувальних сіток у волонтерському центрі «Україна переможе», який працює в закладі.

З початком повномасштабної війни росії проти України вихованці щоденно плели сітки, дуже часто разом з батьками. Дитяча уява на сітках малювала різноманітні рослинні узори, але найчастіше птахів та тварин. Так виникла ідея випустити поштові марки за програмою «Власна марка» із плетеними дитячими малюнками на маскувальних сітках.

Випуск власних марок був присвячений Дню захисту дітей. В актовій залі Овідіопольської селищної ради відбулося погашення цих марок. На заході були присутні діти, батьки, представники громадських організацій, керівництво громади. Гуртківці отримали філателістичні сувеніри, які будуть нагадувати про складні часи, на які припало їхнє дитинство.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У РОБОТІ ГУРТКА «ГЕЙМДИЗАЙН НАСТІЛЬНИХ ІГОР»

Олексій Тільняк, керівник гуртка
Одеський обласний гуманітарний центр
позашкільної освіти та виховання
еколого-натуралістичний підрозділ Одеської області

Майбутня позашкільна освіта має надавати знання і уміння не тільки в рамках шкільної програми, але і використовувати найбільш ефективні методи науково-дослідницької діяльності, деяких положень предметів вищої школи, в перекладанні на рівень сприйняття їх учнями шкільного віку.

Проте головне — створювати сучасні підходи до soft skills, універсальні непрофесійні якості, які допомагають дітям взаємодіяти між собою в команді, незалежно від сфери діяльності.

На заняттях гуртка «Геймдизайн настільних ігор» використовуються інноваційні методи візуалізації процесів взаємодії між учасниками творчої групи у процесі створення настільної гри, а саме:

- використання сторі-дровінга як базового методу визначення сеттігну гри;
- табличні результати у визначенні комбінаторних задач для прорахунку балансу гри;
- методи виявлення вад та несумірностей у процесі тестування гри.

На прикладі створення гри «Хижакі Дніпра» ці методи дозволили зосередитися:

- на сетінгу гри, для визначення значущості різних видів хижих риб, що живуть у дельті річки Дніпро, діти підбирають найбільш помітних хижаків, знаходять малюнки з ними, пропонують свої варіанти зображень хижаків на картки гри;
- при прорахунку балансу гри використовувались табличні підрахунки варіативності, загальної суми елементів гри, та кількості елементів гри в кожному розділі хижаків – окунів, судаків, щук, та сомів;
- при тестуванні гри постає головна задача – визначити ефективність ігрових механік, поріг входження в гру, варіативність гри. Для цього проводяться різні види тестування з дітьми різної ігрової підготовки, при цьому методом опитування визначаються рівні всіх показників, що вивчаються.

Знайомство дітей з цими методами дозволило зрозуміти основні принципи та закономірності геймдизайну, а у тестуванні – практично їх спробувати, змінюючи табличні показники в ході тестування. Таким чином діти змогли визначити оптимальні значення для кількості хижаків кожної групи, їхню номінальну ігрову вартість та використати це у створенні правил гри.

ПІСОЧНА АНІМАЦІЯ ЯК ФОРМА БОРОТЬБИ ЗІ СТРЕСОМ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Валентина Дерменжи, керівник гуртка
Комунальний заклад «Татарбунарський будинок
дитячої та юнацької творчості»
Татарбунарської міської ради Одеської області

Ми живемо в час тотального стресу, який відчувають не лише дорослі, але й діти. І кожен з нас шукає спосіб, який допоможе зібрати себе до купи, якимось чином впорядкувати своє життя та відновити внутрішні ресурси. А дехто, навіть, «виливає» свої почуття та думки на папір, цим самим долаючи стрес. А дітям ще важче ніж дорослим, адже вони, в силу та психологічної не сформованості, не розуміють та не знають, що з цим робити. І одним із таких лікувальних ефектів є пісочна терапія.

Пісочна терапія – це один із методів арттерапії, який передбачає взаємодію з піском. Взагалі, пісок – це надзвичайно цікавий і загадковий матеріал. Він здатний знімати нервову напругу, покращувати настрій, викликати найбагатші асоціації. Гра з піском захоплює і дорослих і дітей. За допомогою таких ігор можна виразити свої відчуття та переживання.

Пісок – ідеальне розвиваюче середовище, де можна творити без страху, щось зламати та зіпсувати. Він є способом спілкування дитини або дорослого з навколишнім світом і самим собою, а також засобом зняття внутрішньої напруги через втілення її на несвідомо-символічному рівні.

Пісочниця – це маленька модель навколишнього світу. Під час гри з піском дитина може виразити свої відчуття, хвилювання. За допомогою пісочних ігор ми можемо почути і відчутти дитину. Розігруючи різні життєві сюжети в пісочниці дитина символічно вирішує свої проблеми, позбавляється комплексів, страхів, переживань.

Граючи з піском, дитина самостверджується, виражає свої переживання, звільняється від страхів і пережите не розвивається в психічну травму. У всіх випадках маля відчуває себе господарем свого маленького світу. Використовуючи іграшки, вона виражає все те, що їй важко виразити в словах.

Тому мета пісочної терапії – дати можливість дитині бути такою, якою вона є. Та ще пісочну терапію можна використовувати як засіб супроводу психологічного здоров'я, а також у приватній практиці, в школах. Бо пісочна терапія – це не просто розважальний захід, це один з інструментів, які пришвидшують реабілітацію дітей та дорослих в наш нелегкий час. Гра з піском знімає психологічну напругу, агресію, страх, як у дітей так

і у дорослих. Такі заняття відволікають дітей від проблем і сприяють психологічній реабілітації цілих сімей. І ми в Татарбунарському будинку дитячої та юнацької творчості створили кабінет-студію пісочної анімації, де діти мають можливість, працюючи на індивідуальних столах-екранах з піском розслабитися, розповісти свої проблеми через малюнки, або малюючи багаторазово і стираючи (знищуючи) цим самим свої страхи.

Передавши всі неприємні спогади та хвилювання пісочку, дітки можуть помалювати вже на плакаті, зображуючи малюнки збільшених розмірів. Мають змогу в будь-який момент змінити вид діяльності, маючи у вільному доступі потрібний той чи інший інструмент: чи то аплікація, чи то оригамі.

Пісок використовується завжди просіяний, кварцований, очищений і змінюється кожні два тижні. Діти з великим задоволенням працюють у цій студії і відчувається, що ці заняття їм йдуть на користь.

АЛЕЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ

Ніна Адзеріхо, в.о. директора

Арцизький Центр дитячої та юнацької творчості

Арцизької міської ради Болградського району

Одеської області

Бережливе ставлення до природи рідного краю завжди було одним з пріоритетних напрямів роботи закладів освіти Арцизької громади. Учні шкіл беруть активну участь у проведенні трудових природоохоронних акцій, операцій. В минулому році, за ініціативою мера Арцизької громади Парпуланського С.А., начальника відділу освіти, молоді та спорту Жосан Л.П. було розпочато рух з благоустрою та озелененню територій Арцизької громади.

Всі школи активно включилися в минулому році та продовжують роботу в цьому році. Пріоритетними напрямками роботи є трудові акції, такі як «Юннатівський зеленбуд» в ході якого учні висаджують дерева біля шкіл, територій села, міста, лісосмуг. Для цього залучається громадськість. Новий бум у роботі – відновлення та висаджування біля кожної школи Алеї першокласників. Для втілення цієї акції залучаються батьки першокласників.

У вересні місяці учні першого класу разом з батьками висаджують біля школи свою алею: у когось це дерева, у когось це декоративні кущі, а у когось це квітник. Протягом навчального року кожен клас доглядає за своїми насадженнями. Й знову малечам допомагають батьки. Треба бачити обличчя дітей, коли вони працюють на своїй ділянці, доглядають за своїм

деревом, кущем, або квітами. Й надалі за цим класом закріплена ця ділянка, Класи змагаються у кого Алея краще. Цей рух спрямований на виховання у дітей бережливого ставлення до природи, причетність кожного до збереження та покращення навколишнього світу.

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА МЕСЕНДЖЕРИ

Івеліна Мукієнко, культорганізатор
Комунальний заклад «Татарбунарський будинок
дитячої та юнацької творчості»
Татарбунарської міської ради Одеської області

У наш час, коли соціальними мережами користуються 3,5 мільярдів людей і кількість нових користувачів щоденно зростає на 1 мільйон, без соціальних мереж не може обійтися жодна комунікаційна стратегія!

Широке охоплення цільової аудиторії – одна з найсуттєвіших переваг соціальних мереж, адже саме вони є прямим каналом комунікації з громадськістю, завдяки якому ми не тільки маємо більше контролю над викладенням фактів, аргументів, а й можемо охопити свою цільову аудиторію краще, повніше й швидше.

У Комунальному закладі «Татарбунарський будинок дитячої та юнацької творчості» Татарбунарської міської ради в закладі працює 5 інтернет-платформ: Телеграм канал, YouTube, Фейсбук, Інстаграм, TikTok. Кожна соціальна мережа працює на різну аудиторію. Соціальні мережі та месенджери існують для того, щоб надати людям різноманітні способи спілкування та обміну інформацією. Кожна соціальна мережа або месенджер має свої особливості та функціональні можливості, які можуть відповідати потребам користувачів у різних сферах життя.

У Facebook створена спільнота «Татарбунарський БДЮТ», яку ведуть всі керівники, для більш ефективного висвітлення робочих моментів. У ньому витримана тематика усіх основних напрямів роботи закладу. У нашій групі більше ніж 2,5 тисяч підписників!

Instagram та TikTok прив'язані до особистих акаунтів співробітників, тому ці соціальні мережі ведуть культорганізатори. Ці інтернет-сторінки фокусуються на спільноті, що люблять дивитися фото та короткі ролики. Там ми тримаємо тісний зв'язок з дітьми та можемо зрозуміти, що їм подобається. Реагуємо на їхні коментарі. Діти полюбляють зніматися у різних відео та репостити їх на свої сторінки! Ці сторінки вимагають від педагогів бути в активі, в тренді і зрозуміти чим цікавляться діти, але при цьому не забувати, що ми педагоги, і маємо надавати дітям якісний контент.

Щодо месенджеру, такого як Telegram, він забезпечує обмін файлами, приватні оголошення, голосові та відео повідомлення. Особливо під час війни, коли ми не все можемо висвітлювати на загал, Telegram-канал допомагає в цьому, батьки можуть бачити участь дітей в різних заходах, і тут ми висвітлюємо всі оголошення, які ми не можемо розміщувати в інших інтернет-сторінках.

YouTube — сервіс, що дозволяє завантажувати, поширювати й редагувати відео, а також шукати й переглядати відео інших користувачів. На YouTube користувачі можуть стежити за нашим постійним контентом «Мій рідний край-моя Земля», а також коментувати відео. В YouTube створено канал BDUT SHOW, що дозволяє нам завантажувати довгі та конкурсні відеоролики. На цій платформі можна робити загальнодоступні відео та по закритому посиланню! Робити списки відтворення, де легко можна знайти потрібне відео! Там також витримана вся тематика роботи закладу і для більш зручного пошуку створені теки «Списки відтворення», найпопулярніші – «Чисті роси», рубрика «Завжди поруч», «Джура».

Отже, різні соціальні мережі та месенджери надають різноманітні сервіси та можливості, адаптовані до потреб користувачів у спілкуванні, обміні інформацією, розвагах та знаходженні нових контактів.

ЦІКАВІ ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ

Валентина Жембій, директор

Будинок дитячої та юнацької творчості

Окнянської селищної ради Подільського району

Одеської області

Сучасна освітня практика вийшла на технологічний рівень, що вимагає від педагогічних працівників закладів позашкільної освіти високого професіоналізму. Вийти на технологічний рівень – значить вийти на рівень операційний, коли обґрунтовуються конкретні операції для отримання результату. Мислити технологічно – значить проєктувати свою професійну дію з упевненістю в позитивній подальшій взаємодії «педагог – дитина», а значить, у позитивній взаємодії дитини з навколишнім світом, що й стає запорукою її всебічного фізичного й духовного розвитку. Кожна дитина має досягнути успіху.

Є два нововведення у роботі Будинку дитячої та юнацької творчості Окнянської селищної ради.

1. Оскільки смаколики української кухні відомі всьому світові, не дивно, що і посуд завжди відігравав важливу роль. Звісно ж, посуд, котрий

традиційно використовувався українськими господарями, виготовлявся вручну й прикрашався різноманітними оберегами та символами.

Тож, ми не забуваємо про українські традиції і з спільно з Окнянською селищною радою Подільського району Одеської області написали проєкт та виграли грант з Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) в рамках проєкту «Програма ЄС Міцні регіони — Спеціальна програма підтримки України», яка співфінансується Європейським Союзом та Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ) та реалізується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH та за підтримки Громадської організації Центру навчання і освіти дорослих «Південь» з вересня 2023 року на базі Будинку дитячої та юнацької творчості за цікавості та бажанням дітей та їхніх батьків відкрито 2 групи гуртка «Гончарство та кераміка», де керівником гуртка є Ломаковський Дмитро Анатолійович, молодий спеціаліст, який пройшов навчання. Підготовлено 6 тренерів, які працюють з дорослим населенням на безоплатній основі.

Гуртки працюють не тільки для вихованців, а ще тренери та керівник гуртка проводять майстер-класи, заняття для жителів Окнянської територіальної громади та внутрішньо переміщених осіб.

На заняттях та майстер-класах, проведених в обладнаній майстерні БДЮТ, діти та дорослі ознайомлюються з видами глини (до речі випробували глину нашої місцевості), способами вимішування, інструментами, працюють на гончарних станках. За бажанням дітей виготовляли свистульки, кухлі та прості інтер'єрні вироби. Свої вироби оздоблюють різьбленням та таврійською технікою кераміки. Діти та дорослі отримують позитивні враження, отримують від наставника професійні рекомендації, які вселяють надію на успіх.

2. Ще один вид новацій для гуртківців це Ароматерапія. Ароматерапія — це стародавнє, вдосконалене віками мистецтво використання ефірних олій, фітонцидів рослин та інших ароматних речовин для зміцнення фізичного та психічного здоров'я.

Аромасвічки продаються в багатьох магазинах, але якщо їх робити своїми руками — це дуже милий сувенір для друзів. Під час воєнного стану в Україні, ми подумали про ароматерапію, як цілісне зміцнення здоров'я, в якому використовуються натуральні дари природи для підвищення життєвої сили, щастя та здоров'я, зниження стресу як у дітей так і дорослого населення нашої громади. Адже свічки з натуральними ефірними маслами гарно піднімають настрій і аромат позитивно впливає на імунітет, допомагає зняти стрес і є просто хорошим освіжувачем повітря.

За ініціативи директора (Жембій Валентини) та за підтримки Окнянської селищної ради Подільського району та співпраці з Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) в рамках проєкту «Програма ЄС Міцні регіони-Спеціальна програма підтримки України»; яка співфінансується Європейським Союзом та Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ) та реалізується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Громадської організації Центру навчання і освіти дорослих «Південь»; ми придбали всі необхідні матеріали для проведення навчання дітей, жителів громади та ВПО з теми: «Ароматерапія. виготовлення ароматичних свічок».

З вересня 2023 року БЮДТ підготували тренерів з числа керівників гуртків і 2 рази на тиждень проводимо заняття для вихованців та 2рази на тиждень для дорослого населення громади і внутрішньо переміщених осіб майстер-класи з виготовлення аромасвічок. Всі виготовлені свічки передаються на потреби ЗСУ.

Ароматерапія може принести швидке полегшення людині, яка піддалась стресам, депресії, гніву, підвищити тонус організму та відчутно покращити самопочуття людини в цілому.

Традиційним у діяльності педагогічного колективу Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді є створення освітнього середовища, у якому кожен учасник освітнього процесу перебуває у творчому пошуку нових ідей, форм та методів роботи. У поточному році в умовах воєнного стану напрацьовані нові форми організації освітнього процесу.

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

МЕТОДИЧНИЙ МІСТ

Валентина Дулій

Полтавський обласний еколого-натуралістичний
центр учнівської молоді

Мета: оновлення форм організації методичної роботи, сприяти підвищенню професійного рівня педагогів центру, уміння вносити зміни в педагогічну діяльність відповідно до вимог сьогодення.

Зміни, що відбуваються у позашкільній освіті, вимагають від педагогів професійної мобільності, уміння самовдосконалюватися, здійснювати свою педагогічну діяльність відповідно до вимог часу, безперервно підвищуючи професійний рівень, швидко та ефективно реагувати на нові виклики. В умовах військового стану та дистанційного навчання з'явилися нові форми організації методичної роботи з педагогічними кадрами: онлайн-семінари, вебінари, презентації, фреш-тренінги тощо.

Науково-методична робота з педагогічними кадрами ґрунтується на сучасних досягненнях психолого-педагогічної науки з урахуванням досвіду діяльності педагогів та аналізу освітнього процесу.

У поточному навчальному році запроваджено нову форму методичної діяльності – «методичний міст», яка передбачає три етапи:

I етап — теоретичне вивчення педагогічної технології чи проблеми;

II етап – презентація можливостей практичного її втілення із застосуванням сучасних форм і методів організації освітнього процесу;

III етап – обмін досвідом із використання цієї технології в практичній діяльності педагогів.

Кінцевим етапом роботи над даною темою є висвітлення результатів діяльності педагогів у їхніх методичних розробках.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ПРОЄКТ «ВІРТУАЛЬНІ ПОДОРОЖІ ДОСЛІДНИКА»

Людмила Сусахіна,

Тетяна Чайка,

Інна Лещенко

Полтавський обласний еколого-натуралістичний
центр учнівської молоді

Мета проєкту: залучення здобувачів освіти до вивчення природних та штучних екосистем, ознайомлення із біорізноманіттям рослинного та тваринного світу області, вивчення особливостей поширення та вирощування рослин у нашому регіоні.

У зв'язку із введенням воєнного стану в Україні науково-дослідницькі експедиції переведені в онлайн-формат. Було ініційовано проведення освітнього проєкту «Віртуальні подорожі дослідника», який проходить під гаслом «Досліджуємо природу разом».

Вихованці закладів загальної середньої та позашкільної освіти області, які цікавляться дослідженнями в природі, мають можливість долучитись до телеграм-каналу, де публікуються цикли практичних онлайн-занять з вивчення та дослідження природних угруповань міста Полтави та Полтавської області, рослин-інтродуцентів, агроценозів.

При перегляді онлайн-екскурсій діти мали змогу вивчити рослини субтропіків та тропіків, вивчали гетерогенну групу еукаріотичних безхлорофільних організмів – грибів, ознайомились з рослинами-екзотами.

Авторами матеріалів є педагогічні працівники та науковці Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Загалом відзнято та опубліковано понад 30 навчальних відеороликів.

ПРОЄКТ «ВІЛЬНИЙ ЕКОПРОСТІР»

Валентина Дулій

Інна Лещенко

Полтавський обласний еколого-натуралістичний
центр учнівської молоді

Мета проєкту: можливість для внутрішньо переміщених осіб, військових, отримати психологічне та емоційне розвантаження засобами екскурсійної діяльності та залученням до воркшопів і майстер-класів.

В умовах воєнного стану педагогічними працівниками Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді був започаткований новий проєкт – «Вільний скопростір».

Через налагоджену систему партнерства із закладами освіти, громадськими організаціями колектив Центру долучився до підтримки внутрішньо переміщених осіб.

Для усіх охочих на регулярній основі проводяться екскурсії територією закладу, майстер-класи з хіміко-біологічного та декоративно-ужиткового профілів, арттерапія, анімалотерапія.

За час функціонування проєкту було організовано та проведено понад 24 майстер класи, якими охоплено 390 учасників, та 15 екскурсій – 225 осіб.

На базі дитячого закладу оздоровлення та відпочинку «Обласний дитячо-юнацький оздоровчий табір «Еколог», що є відокремленим структурним підрозділом Центру, з квітня місяця проживають 120 внутрішньо переміщених осіб, з яких 37 це діти різної вікової категорії.

Керівники гуртків Опішнянського будинку дитячої та юнацької творчості двічі на тиждень проводять гурткові заняття для дітей. Також для дорослих та дітей організують зустрічі із представниками Обласного молодіжного центру, громадської організації «Право на захист», які пропонують різні види заходів (ігрові програми, психологічні студії, консультативні бесіди тощо).

Така форма роботи дає можливість, як дітям так і дорослим, поглибити свої знання із природознавства, краще пізнати навколишній світ, відчути себе частиною природи, цікаво, а головне з користю організувати своє дозвілля.

ПІЗНАВАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ХАБ «ECOSCHOOL»

Валентина Дулій

Полтавський обласний еколого-натуралістичний
центр учнівської молоді

Мета проєкту: надати можливість здобувачам освіти поглибити свої знання з природознавства, пізнати навколишній світ, краще зрозуміти екологічні проблеми.

В умовах воєнного стану педагогами Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді був започаткований новий проєкт – пізнавально-дослідницький хаб «ECOSCHOOL».

Цей проєкт передбачає проведення коротких, цікавих та пізнавальних майстер-класів за різними напрямками для невеликих груп дітей та їхніх батьків. Це контактна зоотерапія, арттерапія, робота із рослинами, виготовлення екологічних оберегів, лайт-йога, реактив-шоу «Експеримент», де діти під наглядом педагогів на власні очі можуть побачити і зрозуміти

принцип виверження вулкану, як можна знебарвити фарби або перевірити, чи завжди папір горить.

Такі заняття дають дітям можливість поглибити знання із природознавства, краще пізнати навколишній світ, відчутти себе частиною природи, цікаво і з користю організувати своє дозвілля.

ПРОЄКТ «ХАЙ В СЕРЦІ КОЖНОЇ ДИТИНИ ЖИВЕ ЛЮБОВ ДО УКРАЇНИ»

Інна Лещенко,

педагогічні працівники

Полтавський обласний еколого-натуралістичний

центр учнівської молоді

Мета проєкту: успішна організація національно-патріотичного виховання у закладі, реалізація системи заходів завдяки налагодженому партнерству із закладами загальної середньої та позашкільної освіти.

Це мініпроєкти, акції, а також проведення різноманітних цікавих за формою масових заходів: участь у міжнародному проєкті DecideSummerClubs «Ми вдома – в Україні», в обласній акції «Ми разом» з підтримки поранених бійців, які лікуються у медичних закладах Полтавщини, проведення челенджів «Моя тваринка – моя підтримка», «Вишиванка» та інших.

З метою підтримки бойового духу українських воїнів, створення доброзичливої атмосфери у місцях їх перебування та реабілітації засобами дитячої творчості й розвитку у дітей відчуття громадянської значущості, соціальної активності та усвідомлення особистого внеску в перемогу над агресором, Полтавським обласним центром естетичного виховання учнівської молоді, Полтавським обласним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді, Полтавським обласним центром національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді та Полтавським обласним центром науково-технічної творчості учнівської молоді започаткована акція «Ми РАЗОМ!».

Вихованцями та педагогами центрів створено стінгазети, малюнки, різноманітні поробки, мотиваційні відеоролики, підготовлені листівки з побажаннями українським воїнам тощо.

Представники закладів постійно відвідують медичні установи, у яких лікуються військовослужбовці Збройних Сил України та оформили тематичні зони «Від долоньки в долоню», щоб кожен захисник міг не лише відчутти увагу та шану підростаючого покоління, а й взяти на пам'ять оберег, виготовлений дитячими руками.

У закладі була проведена патріотична акція «Екологічно корисний гаджет своїми руками «Свічка перемоги». Акція проведена з метою активізації та формування екологічної свідомості громадян та допомоги воїнам ЗСУ. Сутність проєкту полягає у творчому використанні того, що могло стати сміттям і псувати навколишнє середовище. Виготовлені окопні свічки були передані захисникам України, які знаходяться у зоні бойових дій.

Працівники Центру також регулярно формують посилки для воїнів — це засоби особистої гігієни, речі, солодощі і обов'язково дитячі листи, малюнки та обереги.

У цей складний для України час дуже важливо допомагати один одному, а особливо тим, хто не може сам подбати про себе. Зокрема, про домашніх тварин, яких люди залишають на вулиці або у зв'язку із певними обставинами не можуть взяти із собою.

Тому педагоги та вихованці Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді вирішили зробити добру справу для мешканців притулку «Кицькин дім «Мокрі носи». Там проживають 150 котів та собак, які були залишені господарями або вивезені із зони бойових дій.

Вихованці та педагоги Центру періодично відвідують притулок з тваринами, надають посильну допомогу у вигляді продуктових наборів для тварин, миючих засобів, коштів.

ДЕНЬ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

Тетяна Чайка

Полтавський обласний еколого-натуралістичний
центр учнівської молоді

Мета проєкту: ознайомлення вихованців з відкриттями у галузі природничих наук, цікавими експериментами, корисними відомостями. Полтавським обласним еколого-натуралістичним центром започатковано проведення Дня природничих наук. Цьогоріч День природничих наук проведено в онлайн-форматі для учнів закладів загальної середньої, вихованців позашкільної освіти, керівників гуртків еколого-натуралістичного профілю, вчителів природничих дисциплін області.

Для учасників Дня природничих наук підготовлено та проведено цікаві майстер-класи: «Вирощування екзотичних рослин у домашніх умовах», реактив-шоу «Експеримент», досліди «Хімія їжі», під час яких було досліджено якість молочних та ковбасних продуктів різних виробників, уміст жирів та картоплі в чіпсах, якість газованих напоїв, доповіді: дивовижна країна Mikos, тварини-екзоти, пернаті співаки.

ПРОЄКТ «МОЖЛИВОСТІ ОБМЕЖЕНІ – ЗДІБНОСТІ БЕЗМЕЖНІ»

Оксана Шинкарчук

Полтавський обласний еколого-натуралістичний
центр учнівської молоді

Мета проєкту: соціально-педагогічна реабілітація дітей та молоді з особливими освітніми потребами.

Педагогічний колектив закладу тісно співпрацює з Полтавським міським центром реабілітації дітей-інвалідів та громадською організацією «Рівновага плюс». Група здобувачів освіти з особливими освітніми потребами відвідує заняття.

Педагогами центру розроблено навчальні програми «Я у довкіллі» (для дорослої групи, автор Щербина О.І.) та «Я серед природи» (для молодшої групи, автори Петренко В.Ю., Брижак Л.М.), які спрямовані як на соціальну реабілітацію, так і на анімало– та арттерапію. У роботі з вихованцями, що мають особливі освітні потреби, керівники гуртків застосовують форми та методи роботи, які сприяють їхній соціалізації, допомагають їм реалізувати свої творчі здібності, здобути елементарні знання з валеології, доглядати за рослинами і тваринами. Це важливо для цієї категорії здобувачів освіти, оскільки вони вчаться спілкуватися один з одним, спостерігати, доглядати за тваринами та рослинами, отримують можливість відчувати себе потрібним, відповідальним і зрозуміти свою значущість.

ЕКОЛОГІЧНА ЛІДЕРСЬКА ГРУПА «ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОСТ»

Людмила Сусахіна

Полтавський обласний еколого-натуралістичний
центр учнівської молоді

Мета проєкту: поширення загально прийнятих та нетрадиційних форм роботи учнівських колективів у русі за екологічну безпеку, привернення уваги місцевої влади, громадських, державних організацій до екологічних проблем громади.

Полтавським обласним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді започатковано пілотний проєкт «Організація та функціонування екологічної лідерської групи «Екологічний пост». Основною ідеєю проєкту стало залучення учнівської молоді до еколого-просвітницької роботи серед однолітків та дорослого населення громади. Основними завданнями створення екологічної лідерської групи є підвищення рівня просвітницької та

природоохоронної діяльності в учнівських колективах закладів загальної середньої освіти, серед їхніх батьків та населення громади. До пілотування проєкту було залучено 7 закладів загальної середньої освіти області. У планах закладу – поширення проєкту на всі заклади загальної середньої освіти області. Це дасть можливість збільшити контингент дітей, залучених до агітаційно-просвітницької та природоохоронної роботи, зберегти видовий та чисельний склад біорізноманіття.

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ПРОЄКТ SMART-ТЕПЛИЦЯ

*Сніжана Дужук,
Людмила Гайдаченко,
Інна Власюк*

Комунальний заклад «Станція юних
натуралістів Рівненської обласної ради

Комплекс «Розумна теплиця» – природоорієнтоване рішення озеленення закладів освіти шляхом створення зелених зон та локацій на засадах гармонійного існування людини з природою.

Місія проєкту: Покращення мікроклімату закладу освіти та формування проєктологічного підходу серед молоді.

Мета проєкту: Покращити мікроклімат закладів освіти, побудувати систему сучасного озеленення.

Цілі проєкту:

- збереження біорізноманіття;
- комплексне озеленення закладів освіти шляхом створення біофільно-го та ландшафтного дизайну;
- використання сучасних технологій у рослинництві;
- забезпечення посадковим матеріалом закладів освіти для створення зелених куточків, зон, локацій;
- інформаційно-консультативний супровід.

Опис проєкту

Проєкт реалізується в рамках роботи біологічної школи для учнівської молоді. Smart-теплиця дозволяє автоматизувати та тонко налаштувати процеси, які відбуваються у теплиці. Її облаштування передбачає створення умов для вирощування садивного матеріалу для озеленення закладів освіти області. Спостерігати за процесами можна дистанційно. Це дає змогу учням з віддалених від обласного центру міст і сіл брати активну участь у вирощуванні розсади і саджанців. Сесії біологічної школи проходять в очному форматі. Учні працюють зі спеціалістами в теплиці, знайомляться з сучасним озелененням та принципами створення ландшафтних композицій біля закладів освіти. Завдяки отриманим знанням і вирощеному у Smart-теплиці садивному матеріалу озеленяють свої міста і села.

Лариса Тихенко, директор
комунального закладу Сумської обласної ради –
обласного центру позашкільної освіти та роботи
з талановитою молоддю,
кандидат пед. наук, доцент

Педагогічні колективи закладів позашкільної освіти Сумської області свідомі того, що у нинішніх умовах на позашкільну освіту покладаються важливі завдання щодо національно-патріотичного виховання підростаючого покоління, формування успішної конкурентоспроможної особистості зі сталими переконаннями раціонального природокористування.

Сучасний позашкільний освітній простір Сумщини виступає каталізатором формування практичного досвіду, громадянсько-патріотичної та екологічної самосвідомості, процесів особистісного розвитку дітей, їхніх життєвих компетентностей, засобом залучення до соціокультурної активності.

Ураховуючи освітні, виховні, розвивальні можливості закладів позашкільної освіти області, педагоги-позашкільники працюють над виконанням першочергових завдань:

- упровадження в освітній процес сучасних підходів, методик, педагогічних технологій, спрямованих на національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді;
- збереження ментального здоров'я суб'єктів освітнього процесу;
- створення в закладах позашкільної освіти безпечного освітнього середовища;
- збереження та розширення мережі гуртків і творчих об'єднань;
- створення умов щодо здійснення закладами позашкільної освіти го-спрозрахункової діяльності для надання освітніх послуг дитячому, дорослому населенню місцевих громад (освіта впродовж життя);
- розроблення моделей роботи з дітьми, родиною через реалізацію завдань, заходів обласного соціально-освітнього проекту «Кровна родина»;
- удосконалення програмного забезпечення освітнього процесу в гуртках і творчих об'єднаннях шляхом розроблення та включення до навчальних програм з позашкільної освіти тематичних блоків національно-патріотичного, валеологічного, безпекового спрямування;
- підтримку учнівських ініціатив і активностей, спрямованих на розвиток місцевих громад.

Реалізації права дітей та учнівської молоді на здобуття якісної еколого-натуралістичної позашкільної освіти сприяє низка новацій, що

впроваджуються у закладах позашкільної освіти Сумської області у 2023 році.

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ОБЛАСНИЙ STEM-КОВОРКІНГ ДЛЯ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Місце реалізації: заклади позашкільної освіти області, комунальний заклад Сумської обласної ради – обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю.

Методична ідея: забезпечення мережевої діяльності з упровадження STEM-освіти в закладах позашкільної освіти Сумщини.

Реалізація: робота обласного STEM-коворкінгу передбачає планомірну діяльність творчої групи педагогів закладів позашкільної освіти області з координації освітньої STEM-діяльності.

Функції обласного STEM-коворкінгу:

– створення організаційно-методичного простору (умов) для ефективної реалізації позашкільної STEM-освіти в області;

– систематизація діяльності творчих груп педагогів закладів позашкільної освіти: підготовка та проведення обласної STEM-школи, обласного фестивалю STEM-ідей;

– ефективна реалізація освітньої STEM-діяльності в закладах позашкільної освіти, апробація й реалізація інноваційних форм і методів роботи з обдарованими здобувачами освіти;

– забезпечення участі усіх суб'єктів освітнього процесу в тематичних заходах різного рівня організації.

Основні завдання творчої групи STEM-коворкінгу:

– консолідація зусиль педагогічного колективу закладу освіти щодо впровадження STEM-освіти;

– нет-воркінг, інформаційна взаємодія між закладами позашкільної освіти регіону;

– популяризація освітньої позашкільної STEM-діяльності;

– організація освітнього STEM-середовища у закладі позашкільної освіти відповідно до профілю закладу й запитів здобувачів освіти;

– планування, обговорення питань позашкільної STEM-освіти, організаційно-методична діяльність, моніторинг.

Результати:

– розвиток інтелектуальної (пізнавальної) сфери й формування ключових STEM-компетентностей здобувачів освіти відповідно до тенденцій розвитку сучасного науково-технічного процесу;

– модернізація освітнього процесу шляхом популяризації сучасних форм і методів навчально-творчої діяльності в умовах закладу позашкільної освіти;

– консолідація і підвищення фахової компетентності педагогів закладів позашкільної освіти області, спрямування їхньої діяльності на подолання освітніх втрат.

СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІЙ ПРОЄКТ «СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ: ООНОВЛЕННЯ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ»

Місце реалізації: комунальний заклад Сумської обласної ради – обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю.

Освітня ідея: сприяння розвитку бібліотеки закладу позашкільної освіти як інтелектуального помічника і навігатора в сучасному інформаційно-бібліотечному просторі; організатора ефективної взаємодії користувачів із різними комплексами інформаційних продуктів і технологій; високо професійного надавача додаткових освітніх і соціокультурних послуг.

Реалізація: виконання основних завдань проєкту – визначення шляхів та урізноманітнення засобів підвищення культурно-освітнього потенціалу бібліотеки для виховання нових поколінь освічених, різнобічно розвинених, патріотично налаштованих та громадсько-активних людей; сприяння упровадженню нових форм і засобів популяризації класичної та сучасної української літератури; упровадження нових підходів, форм і методів підвищення рівня читацької компетентності здобувачів освіти та членів їхніх родин; урізноманітнення напрямів і форм партнерської взаємодії з місцевою громадою щодо суттєвого оновлення інформаційно-бібліотечного простору закладу.

Топзаходи проєкту:

– заходи для старшої вікової категорії («Тижні науки» – презентація результатів учнівських літературних, мовних, біографічних, краєзнавчих, екологічних тощо досліджень; акції «Україна – це ми!» – презентація спільно створених аудіо та відео матеріалів для популяризації сучасної української літератури, пісень, креативного рукоділля тощо, показ відеокліпів про шкільне життя і мрії про майбутнє; бібліоперформанси – «STEAM у бібліотеці», історичні реконструкції; дні лідерів – диспути, тренінги з комунікації та етики, спільні настільні ігри, підготовка соціокультурних акцій тощо);

– заходи для середньої вікової категорії (фестиваль дитячої творчості «З Україною в серці», проєкт «Бібліомайстерня» – навчання основам та спільне виготовлення лепбуків, фанбуків, буктрейлерів, інтерактивних

буклетів, листівок та ігор за сюжетами творів української літератури, профорієнтаційні освітні проекти «Професії ХХІ століття», «Тест-крафт» – тестування ремесел, соціокультурний проект «Ігровий БібліоПростір» – настільні, електронні, комунікативні ігри);

– заходи для молодшої вікової категорії (дні активного спілкування «Говоримо українською, читаємо українською», проект «Я – маленький ілюстратор» – малювання ілюстрацій до улюблених книжок, тематичні вистави аматорського лялькового театру бібліотеки);

– заходи для родин (дні родинного читання, проект «Бібліоігри для малят, мам і тат» – настільні, електронні, комунікативні ігри для розвитку українського мовлення і м'яких (соціальних) навичок.

Результати: оновлення культурно-освітнього простору бібліотеки закладу шляхом створення SMART-просторів із сучасним цифровим обладнанням. Бібліотека має стати ініціатором акцій громадянської активності та популяризатором сучасних напрямів хобі-діяльності; створювати умови для користування доступними цифровими ресурсами, що є важливим для реалізації завдань Нової української школи в умовах переходу до концепції «Освіта 4.0».

ЕКОЛОГІЧНИЙ ОСВІТНЬО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ЦЕНТР ЯК ОСЕРЕДОК ПРИРОДООХОРОННИХ ІНІЦІАТИВ У ГРОМАДІ

Місце реалізації: комунальний заклад Шосткинської міської ради Сумської області «ЕкоЦентр Сергія Корнієнка».

Освітня ідея: створення ефективного інформаційно-комунікаційного еколого-натуралістичного освітнього простору, спрямованого на координацію природоохоронної діяльності у партнерстві з Національним природним парком «Деснянсько - Старогутський», громадськими організаціями.

Реалізація:

– проведення засідань круглих столів, семінарів-практикумів, науково-практичних конференцій, форумів з метою обговорення питань, спрямованих на збереження біорізноманіття в Україні; окреслення завдань діяльності закладів освіти з реалізації Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» в умовах воєнного стану;

– розвиток державно-громадського партнерства на основі співпраці органів місцевого самоврядування, громадських організацій, дитячого екологічного парламенту;

– налагодження інформаційного обміну та ефективної комунікації міжгалузевого співробітництва між суб'єктами екологічного освітньо-дослідницького центру.

Результати: розширення форм співробітництва учасників екологічного освітньо-дослідницького центру та учнівської молоді у питанні збереження довкілля та сталого розвитку. Ініціювання створення екологічної стежки на заповідних територіях Шосткинської територіальної громади.

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ОБЛАСНИЙ ФЕСТИВАЛЬ STEM-ІДЕЙ «ЕКОАКТИВНА STEM-ВЕСНА ПОЗАШКІЛЬНА»

Місце реалізації: комунальний заклад Сумської обласної ради – обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю, заклади позашкільної освіти області.

Методична ідея: популяризація еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти через залучення здобувачів освіти до активної навчально-творчої STEM-діяльності.

Реалізація: обласний фестиваль STEM-ідей проводиться у межах Всеукраїнської STEM-весни, що передбачає проведення підсумкового етапу навчання педагогів в обласній STEM-школі:

- презентація кращих практик упровадження STEM-освіти, пошуково-дослідницьких проєктів, творчих STEM-активностей, креативних STEM-ідей, їх висвітлення в соцмережах, на офіційних сайтах закладів позашкільної освіти;
- проведення моніторингу, аналізу й узагальнення презентованих матеріалів.

Результати:

- модернізація форм і змісту еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти;
- створення ефективної педагогічної взаємодії, обмін перспективним досвідом педагогів закладів позашкільної освіти області;
- формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЗПО шляхом упровадження сучасних освітніх технологій;
- підвищення фахової компетентності педагогів.

ОБЛАСНИЙ МЕТОДИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЄКТ «ЦИФРОВА ОСВІТНЯ КУХНЯ»

В умовах глобальної інформатизації освіти педагогічні працівники повинні вміти переформатовувати стратегії організації освітнього процесу, систематично самовдосконалюватися, оновлювати знання щодо сучасних форм, методів і засобів навчання.

Місце реалізації: комунальний заклад Сумської обласної ради – обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю, заклади позашкільної освіти області.

Методична ідея: створення інноваційного простору для спільного навчання, спілкування, формування та розвитку Digital skills (цифрових навичок) педагогів закладів позашкільної освіти; ознайомлення із сучасними цифровими інструментами і ресурсами для організації навчання здобувачів освіти; обмін досвідом роботи щодо розроблення та використання цифрового навчального контенту в освітньому процесі гуртків і творчих об'єднань закладів позашкільної освіти.

Реалізація: навчання педагогів у форматі практичного онлайн-інтенсиву передбачало ознайомлення із 35 найбільш розповсюдженими онлайн-сервісами, онлайн-застосунками та освітніми платформами; аналіз можливостей їх застосування в організації освітнього процесу. Учасники проєкту опанували ресурси для організації робочого простору, створення вікторин, тестів, ігор, опитувань, відеозавдань; інтерактивних презентацій, книг, плакатів, робочих аркушів, карт пам'яті; віртуальних дошок і середовищ для спільної роботи; вебсторінок, колекцій матеріалів тощо; отримали консультації щодо підбору дієвих освітніх онлайн-сервісів, ознайомилися з їхніми можливостями для підвищення якості й ефективності освітнього процесу гуртків і творчих об'єднань у дистанційному та змішаному форматах.

Кожне із 8 занять практичного онлайн-інтенсиву було сплановано як окремий модуль, що включав: щотижневі зустрічі учасників у режимі реального часу із використанням сервісу для відеоконференцій Zoom; ознайомлення з 4–5 різними цифровими застосунками і сервісами; дистанційну навчальну взаємодію та комунікацію учасників на вебсервісі xTiles та платформі Google Classroom; самостійне виконання практичних завдань учасниками щодо оволодіння новими цифровими інструментами, презентацію власноруч розроблених цифрових матеріалів у Google Classroom в асинхронному режимі; консультації та супровід тренера.

Результати: залучення педагогів до участі у проєкті є альтернативою іншим формам методико-педагогічної взаємодії; слугує можливістю для позашкільної педагогічної спільноти розвивати свою професійну інформаційно-цифрову компетентність, поглиблювати комп'ютерну грамотність, удосконалювати навички володіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, освітніми інтернет-ресурсами та сервісами.

КОНСУЛЬТАЦІЙНА МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА «ВСЕ ДЛЯ ПЕДАГОГА-ПОЗАШКІЛЬНИКА»

Юлія Шульга

Комунальний заклад

«Роменська міська Мала академія наук учнівської молоді»

Роменської міської ради Сумської області

В умовах сьогодення педагоги-позашкільники відіграють важливу роль у формуванні загального розвитку, креативності та життєвих компетентностей учнівської молоді. Щоб постійно бути в курсі змін та новацій, вчасно оволодівати різноманітними інноваційними технологіями, швидко знаходити потрібну інформацію, їм доводиться витратити значну кількість часу. Саме тому виникає необхідність створити таку науково-методичну платформу, справжню інформаційну скарбничку, яка б задовольняла різноманітні потреби та запити педагогів-позашкільників, а також спонукала їх до саморозвитку та вдосконалення власної професійної майстерності. Зосередження всіх необхідних для педагогів-позашкільників методичних матеріалів на єдиній платформі дозволить їм значно ефективніше використовувати свій час та ресурси для навчання та розвитку учнівської молоді.

Консультаційна методична скарбничка «Все для педагога-позашкільника» є інноваційним підходом до підтримки та саморозвитку педагогів-позашкільників, та спрямована на вдосконалення освітнього процесу у Роменській МАНУМ. Ця платформа складається з 19 рубрик-сторінок, кожна з яких виконує визначену допоміжну функцію та має відповідне інформаційне наповнення.

На «Головній сторінці» зосереджена загальна характеристика платформи, її мета та завдання, подана інформація про розробника платформи. Відвідувачі сайту можуть звернутися до методиста із запитом, записатися на індивідуальну консультацію з будь-якої теми, яка їх турбує, домовитися з часом та форматом проведення зустрічі.

Консультаційна методична скарбничка «Все для педагога-позашкільника» створена в середовищі багатofункціональної платформи Netboard. Величезна кількість різноманітних шаблонів та дизайнерських тем, які присутні на ресурсі, дозволяють втілити багато задумів та проєктів в життя. Серед них – електронна методична скринька для педагогів позашкільля, яка знаходиться за посиланням <http://surl.li/jaywn>.

Апробація платформи проводилася у період з вересня 2022 року по травень 2023 року на базі Роменської МАНУМ. За весь період апробації перспективного досвіду було охоплено більше 20 педагогічних працівників

закладу, які визначили ефективність цього ресурсу та рекомендували продовжувати його наповнювати та вдосконалювати.

Досвід може бути використаний в системі організації впровадження універсальних інноваційних методичних платформ в середовищі педагогічних спільнот закладів позашкільної освіти.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

GOOGLE САЙТ ЯК ЗАСІБ ПРОВЕДЕННЯ ОБЛАСНОГО ЕКСПЕДИЦІЙНО-ПОЛЬОВОГО ЗБОРУ КОМАНД ЮНИХ ЕКОЛОГІВ

Лариса Тихенко, директор
комунального закладу Сумської обласної ради –
обласного центру позашкільної освіти та роботи
з талановитою молоддю,
кандидат пед. наук, доцент

Сучасні виклики мотивують педагогів до пошуку ефективних і водночас безпечних форм проведення різноманітних масових заходів.

Вибір форми і місця проведення масового заходу з учнівською молоддю у дистанційному або змішаному форматах передбачає врахування таких чинників, як відповідність змістової складової меті й завданням, кількість учасників, форми організації комунікації учасників задля виконання завдань та досягнення мети, системотехнічне забезпечення.

Місце реалізації: комунальний заклад Сумської обласної ради – обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю, заклади загальної середньої та позашкільної освіти Сумської області.

Освітня ідея: забезпечення реалізації експедиційно-польової складової заходу в умовах змішаного навчання.

Реалізація: проведення обласного експедиційно-польового збору команд юних екологів з теми «Залучення учнівської молоді до спостережень за станом довкілля» на Google сайті (<https://cutt.ly/mN0M9uv>), сторінки сайту «Головна», «Атлас хмар України», «Матеріали для роботи (протоколи для проведення досліджень)», «Звіти-презентації».

Учасники збору отримали дорожню карту заходу – візуально зручні і зрозумілі інструкції щодо їхніх дій, лінки на додаткові джерела інформації, орієнтування у структурі звітних матеріалів; у довільному форматі з урахуванням безпекових вимог мали можливість ознайомитися з інформаційними та навчально-практичними матеріалами на google сайті заходу; створили ділянки спостережень на території закладів освіти, провели

дослідження поточної температури повітря, опадів, хмарності та внесли дані спостережень до протоколів за напрямом «Атмосфера» Міжнародної науково-освітньої програми GLOBE. Також було організовано співпрацю команд-учасниць збору щодо аналізу та порівняння результатів виконаних досліджень на ділянках з різними географічними координатами, створення та представлення спільного звіту у вигляді google презентації.

Результати: переваги проведення заходу на Google сайті – структуроване розміщення матеріалів, організація спільної роботи (спільного редагування), охоплення великої кількості учасників, презентація результатів роботи в різних форматах (PDF, google презентації, фото, відео).

ОБЛАСНИЙ МАРАФОН ЕКОЛОГІЧНИХ АКТИВНОСТЕЙ «ЕКОЖИТТЯ – НАШЕ МАЙБУТТЯ»

Лариса Тихенко, директор
комунального закладу Сумської обласної ради –
обласного центру позашкільної освіти та роботи
з талановитою молоддю,
кандидат пед. наук, доцент

Нові виклики та розуміння важливості виховання покоління громадян, які здатні гармонійно співіснувати з природою, раціонально використовувати й відтворювати її багатства, в умовах змішаного навчання й урахування поточної безпекової ситуації в конкретних територіальних громадах регіону, система освіти сталого розвитку потребує її переорієнтації на створення безпечного освітньо-розвивального середовища, формування системи цінностей, у якій захист і збереження природи, турбота про людину, дотримання її прав є такими ж важливими, як і життя.

Місце реалізації: комунальний заклад Сумської обласної ради – обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю, заклади загальної середньої та позашкільної освіти Сумської області.

Освітня ідея: формування екологічної культури особистості, набуття навичок розв'язання екологічних проблем, залучення дітей та учнівської молоді до практичної природоохоронної роботи на засадах сталого розвитку, STEM-орієнтованої діяльності.

Засоби реалізації:

У межах марафону здобувачі освіти закладів загальної середньої, позашкільної освіти долучилися до проведення різноманітних активностей відповідно до дат екологічного календаря:

1–15 квітня – акція «Чиста планета» (благоустрій території громади, закладів освіти);

1 квітня – Міжнародний день птахів. Фотогалерея «Весну на крилах птахи нам приносять»;

4 квітня – Міжнародний День безпритульних тварин. Акція «Щасливі лапи»;

4 квітня – Міжнародний день просвіти з питань мінної небезпеки. Акція «Обережно – міни!»;

5 квітня – День переробки і повторного використання відходів. Творча майстерня з апсайклінгу;

15 квітня – Український день навколишнього середовища, День довкілля, День екологічних знань в Україні. Акція «Екодія для ЕКОмайбуття»;

19 квітня – День проліска / День підсніжника. Акція «Збережемо первоцвіти»;

22 квітня – Міжнародний день Землі. Свято «Моя щаслива мирна планета».

Усі події та заходи в межах обласного марафону екологічних активностей висвітлювалися в соціальній мережі Facebook з приміткою #Обласний_марафон_ЕКОжиття_наше_МАЙБУТТЯ та на сайтах закладів освіти.

Результати: до заходів у межах марафону долучилося близько 8000 вихованців; за підсумками марафону було створено Google сайт, на якому розміщено матеріали учасників. На сайт завантажено 65 звітів-презентацій про участь учнів, вихованців, педагогів закладів освіти Сумської області в марафоні екологічних активностей, 70 відеороликів екологічного спрямування.

ЛІТНІЙ STEM-ХАБ ДЛЯ ОБДАРОВАНИХ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Лариса Тихенко, директор
комунального закладу Сумської обласної ради –
обласного центру позашкільної освіти та роботи
з талановитою молоддю,
кандидат пед. наук, доцент

Місце реалізації: комунальний заклад Сумської обласної ради – обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю.

Методична ідея: модернізація форм і методів освітньої діяльності з обдарованими здобувачами освіти, удосконалення системної діяльності з упровадження сучасних освітніх технологій в умовах закладів позашкільної освіти.

Реалізація: Організація діяльності літнього STEAM-хабу для обдарованих здобувачів освіти.

- здійснення моніторингу методико-дидактичного, матеріально-технічного забезпечення для організації роботи практикумів у межах діяльності літнього STEAM-хабу;

- формування контингенту здобувачів освіти для навчально-творчої діяльності в межах літніх STEAM-практикумів;

- розроблення плану дозвіллево-пізнавальних заходів діяльності літнього STEAM-хабу;

- визначення педагогічного складу творчих груп, які реалізовуватимуть апробацію STEM орієнтованих освітніх технологій;

- проведення пізнавально-дозвіллевих заходів з реалізації STEAM орієнтованої проектної діяльності, спрямованих на розвиток інтелектуальних, пізнавальних і творчих здібностей здобувачів освіти;

- аналіз апробації STEM орієнтованих освітніх технологій;

- окреслення перспектив роботи з обдарованими здобувачами освіти із застосуванням напрацьованих STEM орієнтованих освітніх технологій.

Результати:

- реалізація освітніх STEAM-технологій в умовах закладу позашкільної освіти,

- розвиток профільних компетентностей обдарованих здобувачів освіти,

- формування свідомого розуміння підростаючим поколінням важливості розбудови українського суспільства на засадах загальнолюдських моральних цінностей, толерантності й миру, принципах сталого розвитку суспільства;

- формування мотивації до реалізації власного потенціалу в подальшій освітній, професійній і суспільній діяльності, відновлення і розбудови інфраструктури територіальних громад;

- оновлення змісту роботи з обдарованими здобувачами освіти.

**ПРОЄКТ «УРБАНОЛАНДШАФТ МІСТА ШОСТКА
ЯК ЕКОКОРИДОР ДЛЯ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ ПТАХІВ»**

Лариса Тихенко, директор

комунального закладу Сумської обласної ради –

обласного центру позашкільної освіти та роботи

з талановитою молоддю,

кандидат пед. наук, доцент

Місце реалізації: комунальний заклад Шосткинської міської ради Сумської області «ЕкоЦентр Сергія Корнієнка», Шосткинська спеціальна

школа І-ІІІ ст. № 1 Шосткинської міської ради Сумської області.

Освітня ідея: створення умов для організації науково-дослідницької діяльності дітей та учнівської молоді в галузі біології засобами проектної діяльності, що сприятиме самовизначенню та самореалізації особистості.

Реалізація:

– проведення аналізу локалітетів розповсюдження популяцій інвазійної орнітофауни;

– встановлення видового і кількісного складу інвазійних птахів в місті Шостка;

– відстеження пересування дятла сирійського, горлиці садової, синиці довгохвостої в природних об'єктах Шосткинської громади;

– проведення обліку птахів маршрутним методом Н.А. Козлова – методом лінійних трансект – з подальшою статистичною обробкою зібраного матеріалу;

– розроблення методичних рекомендацій з організації дослідницької роботи у гуртках основного та вищого навчальних рівнів зоологічного профілю;

– презентація індивідуальних науково-дослідницьких проєктів вихованцями гуртків вищого навчального рівня.

Результати:

– створення системи пошуку, відбору та розвитку інтелектуально розвинених і творчо обдарованих дітей та підлітків з числа вихованців закладу та учнів шкіл міста;

– розроблення системи стимулювання участі вихованців у діяльності секцій МАН, творчих конкурсах;

– модернізація матеріально-технічної бази існуючих гуртків та організація діяльності нових, що відповідають потребам розвитку творчо обдарованих дітей;

– сприяння професійному самовизначенню вихованців.

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ.

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ БЕЗПЕКИ В УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Іван Герц

Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної
творчості учнівської молоді

Питання безпеки закладу позашкільної освіти та забезпечення рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти та організації безпечного освітнього середовища є особливо актуальним в зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України.

Адміністрація та педагоги Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді належно організували освітній процес в умовах воєнного стану. Зокрема, проведено: атестацію приміщень щодо можливості його використання для укриття учасників освітнього процесу, як найпростішого укриття, системне навчання педагогів та вихованців діям в умовах надзвичайної ситуації, розроблено алгоритм дій за сигналами оповіщення цивільного захисту «Повітряна тривога»; переглянуто навчальні програми, в яких запроваджено тематичні розділи з питань безпеки життєдіяльності, цивільного захисту та домедичної допомоги.

Запроваджено в освітній процес та освітню діяльність соціально-емоційне навчання і формування інтегрованих знань про психічне здоров'я, систему раннього попередження та евакуацію учасників освітнього процесу у разі нападу, ризику нападу на заклад позашкільної освіти. Запроваджено підвищення кваліфікації педагогічних працівників, рівня обізнаності з безпекових питань, питань базових психологічних втручань, основ психологічної самопомоги і прав, свобод та обов'язків громадянина.

Результати проведеної роботи сприяють створенню безпечного освітнього середовища, підвищують ефективність превентивних заходів щодо запобігання та попередження вчиненню правопорушень в освітньому середовищі та створюють безпечні умови навчання, а також допомагають убезпечити учасників освітнього процесу від непередбачуваних подій, спричинених військовою агресією рф проти України.

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ВПРОВАДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХАРТІЇ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАНЦІВ

Тетяна Гуцало

Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної
творчості учнівської молоді

Події сьогодення довели, що рушійною силою суспільства є молодь – та, яка саме зараз стоїть на захисті держави та в майбутньому передаватиме духовно-матеріальні цінності нації від одного покоління до іншого.

Ключова роль у формуванні особистості дитини поряд із сім'єю належить освіті. Сучасне суспільство висуває нові вимоги до діяльності закладів освіти, в тому числі й позашкільної, а саме – компетентнісного підходу до організації освітнього процесу.

В сучасних умовах надважливе місце займає громадянська компетентність – здатність, спроможність людини активно, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки для розвитку демократичного суспільства. Громадянська свідомість, повага до людської гідності та прав людини, любов та повага до своєї Батьківщини, її історії, культурних традицій, відкритість та повага до інших думок, культур, переконань, поглядів – ось чесноти, які ми прагнемо бачити в української молоді.

Українська Хартія вільної людини (УХВЛ), укладена в 2012 році, сьогодні актуальна, як ніколи. Виконання та дотримання її принципів дозволяє формувати виховну систему закладу освіти на засадах свободи, демократії, патріотизму, лідерства.

Першим кроком із реалізації Української Хартії вільної людини в Тернопільському обласному центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді є впровадження в освітній процес навчальної програми з позашкільної освіти соціально-гуманітарного напрямку гуртка «Об'єднані волею», в основу якої покладено роботу з ціннісними орієнтирами Української Хартії вільної людини. Діяльність гуртка ґрунтується на особистісно орієнтованому і компетентнісному підходах до виховання. В гуртку навчаються учні Тернопільського навчально-виховного комплексу «Школа-колегіум Патріарха Йосифа Сліпого». З педагогами Центру проведено заходи з метою ознайомлення з Хартією вільної людини, обговорено методи і форми її реалізації в освітньому процесі закладу. В творчих учнівських

об'єднаннях проводяться тематичні інформаційні хвилини, практичні заняття, години спілкування, бесіди. В план роботи учнівського самоврядування «ЕКОЛАЙН» на 2023–2024 н.р. включені заходи щодо впровадження Хартії.

Слід відзначити зацікавленість педагогів Центру до ознайомлення та використання уже напрацьованих колегами і створення нових форм втілення Української Хартія вільної людини в освітній процес закладу.

В освітньому процесі Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, як закладу позашкільної освіти, значне місце відводиться національно-патріотичному та громадянському вихованню, адже «перше і найважливіше: потрібно плекати національну гідність».

ТРЕНІНГ «З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ»

Надія Сворінь

Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді

Однією із новацій в роботі Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді є тренінги. Щороку, починаючи з 2017 року, на базі Центру проходять тренінги з національно-патріотичного виховання «З Україною в серці» для педагогічних працівників області, вихованців творчих учнівських об'єднань.

Мета тренінгу для педагогів: підготовка, активізація роботи педагогічних працівників загальної середньої та позашкільної освіти до організації і здійснення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді (з видачею сертифікату про підвищення кваліфікації).

Мета тренінгу для здобувачів освіти: виховання громадянина-патріота, формування активної громадянської позиції, ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

В рамках тренінгу проводились різні вправи: «Життєві цінності», «Портрет людини-патріота», «Лист до байдужого», «Кроки моєї участі» та ін.; обговорювались відеоролики «Моє ім'я Україна», «Урок патріотизму»; учасники тренінгу прослухали мінілекції, інформаційні повідомлення «Проблема патріотизму в сучасному осмисленні», «Особливості партнерської взаємодії у національно-патріотичному вихованні» та ін.

Протягом періоду проведення тренінгів пройшли навчання понад 400 педагогів області, 350 учнів закладів загальної середньої та позашкільної освіти.

Почуття патріотизму є однією з провідних цінностей, якими має оволодіти сучасна молодь. Значною мірою, без цього почуття її соціальне життя буде неповноцінним, надзвичайно збідненим, оскільки вона перебуватиме поза важливими зв'язками і відносинами, які визначають її соціальну позицію, внутрішнє душевне задоволення, самооцінку, життєвий успіх.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

АГРОТЕРАПІЯ – ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПІСЛЯВОЄННОГО СТАНУ

Галина Федун

Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді

В умовах, коли в Україні триває війна, нам, педагогам, дуже важливо зберегти та зміцнити фізичне, психологічне здоров'я дітей, подбати про їхній всебічний розвиток та допомогти їм адаптуватися до тих умов життя, в яких вони перебувають, з максимальною турботою про їхню безпеку. Один з ефективних напрямів для підтримки та допомоги нашим дітям, дітям війни – природотерапія. Це нове поняття, яке комплексно включає в себе усі можливості позитивного впливу природи на людину.

Організація дослідницької і експериментальної роботи в Тернопільському обласному центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді проводиться зі створення та впровадження у педагогічну практику різних освітніх нововведень.

В роботу гуртка «Юні фермери» впроваджуються агротерапія. Агротерапія – це комплекс реабілітаційних заходів при вирощуванні рослин та піклування про них. Заклавши досліді, вихованці проводять фенологічні спостереження, роблять фото природи, оформляють проєкти, виставки). Робота на природі знімає стреси, викликає приплив сил, піднімає настрій.

Щоб прояснити деякі зміни в природі, вихованці створюють малюнки, схеми, діаграми, оформляють дослідницькі роботи. Такі форми й методи дають можливість створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою необхідність, зможе розкрити свої здібності й продемонструвати знання, відчути впевненість у собі, формувати вміння використовувати заняття на природі з користю для розвитку, зміцнення здоров'я. Природні об'єкти і явища виступають потужним і необхідним засобом формування особистості.

Таким чином, технологія агротерапії посідає значне місце в екологічному виховному процесі, формується суб'єктивне, позитивне й відповідальне ставлення учня до природи і власного здоров'я.

ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВИХОВАНЦІВ
ЗАСОБАМИ ПРИРОДОТЕРАПІЇ
(робота з природним матеріалом)

Уляна Дулеба

Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної
творчості учнівської молоді

У сучасному світі людина, її життя і здоров'я є найвищими цінностями. Сьогоднішня негативна тенденція до погіршення стану здоров'я учнівської молоді зумовлена багатьма чинниками – екологічним, соціальним, емоційним психологічним стресом, спричиненим воєнними діями росії на території України.

Природотерапія виступає важливим засобом формування позитивних емоцій у дітей. Її потужний ефект полягає у відновленні здоров'я через спілкування з природою, поліпшенні фізичного та психічного стану, підвищенні інтелектуальних здібностей дітей, сприянні активізації рецепторів, що позитивно впливає на різні функції організму.

Педагоги Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді розробили серію занять, заходів, ігор та вправ на природі, тематичні майстер-класи з роботи із природним матеріалом, які вчать спілкуватися з природою і відчувати гармонію між фізичним та духовним станом, а також допоможуть дитині всебічно і гармонійно розвиватися, цінувати і підтримувати своє здоров'я.

Робота з природним матеріалом впливає на розумовий розвиток та емоційний стан дитини, її мислення та творчість.

Цікаво проводяться майстер-класи по виготовленню композицій, іграшок, картин, інших виробів із природного матеріалу. Проте, найбільш популярними є МК по створенню новорічно-різдвяної атрибутики з соломи: дідухів, павуків, ангеликів, зірочок. Солома завжди була незамінним пластичним матеріалом для виготовлення різних обрядових атрибутів і прикрас. Робота з нею позитивно впливає на емоційний стан дитини, розвиває тактильні та зорові рецептори. Це своєрідна психотерапія, яка бере свої витоки з глибокої давнини й допомагає зняти психологічне напруження в теперішній час. Також, створені власноруч вироби з соломи є незабутнім українським сувеніром, сакральним оберегом для дітей та дорослих.

Займатися творчістю завжди цікаво. Процес, у якому створюється своїми руками щось гарне чи корисне, поглинає всю увагу, налаштовує на позитив. Такі форми роботи – це найкращий вид психологічної релаксації гуртківців, що дає можливість відволіктися від суворої реальності.

Отже, природотерапія має ресурс для соціальної та психологічної реабілітації учнівської молоді, а заклади позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку – потужну матеріально-технічну та методичну базу для впровадження таких нетрадиційних форм роботи з учнівською молоддю в сучасних умовах.

ПРОЄКТ СТВОРЕННЯ РЕЛАКСАЦІЙНО-ЕКОЛОГІЧНОГО МАЙДАНЧИКА «РОСЛИНИ-СИМВОЛИ УКРАЇНИ»

Лілія Каменярьська

Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді

Природне середовище було, є і буде незмінним партнером людини в її повсякденному житті. Тільки правильне ставлення до природи, розумне використання її багатств, усвідомлення її ролі дає змогу сучасному людству духовно не бідніти і отримувати від неї сили. Природа важливий чинник у вихованні національної свідомості, вона гармонізує взаємозв'язок природи, суспільства і кожної особистості.

У науково-педагогічній діяльності викристалізувався новий напрям – реабілітаційна педагогіка, яка покликана допомогти учневі зорієнтуватися у складному, суперечливому світі, знайти вихід із кризової ситуації.

Актуальним в реабілітаційній педагогіці є розробка ефективних методів педагогічної терапії і корекції, компенсації, ігротерапії, уроків серед природи (деревотерапії, анімалотерапії, ароматерапії), спрямованих на відновлення фізичного, психічного, морального та духовного здоров'я дитини, на захист учнів від різних стресогенних чинників.

На території рокарію Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості запроваджено проєкт зі створення релаксаційно-екологічного майданчика «Рослини-символи України», на якому підібрано рослини, що квітнуть від ранньої весни до пізньої осені. Тут вихованці можуть ознайомитися з рослинами-символами України (верба, калина, чорнобривці, соняшник, барвінок та ін.) легендами, казками, прислів'ями, загадками про вище згадані рослини, а також педагоги ТОЦЕНТУМ проводять з вихованцями тематичні ігри, вправи для зняття стресу та емоційної напруги.

Актуальність проєкту:

Вивчення рослин-символів України формує ціннісне ставлення до своєї Батьківщини, до українського народу, його традицій.

Розвиває зацікавленість до дослідницької, самостійної, творчої роботи школярів.

Мета проєкту:

– формувати в учнів поняття про рослини-символи України; українську національну культуру, її ідентичність

– розвивати активність, відкритість через спілкування з батьками, однолітками;

– збагачувати й розширювати знання про рослинний світ нашого краю;

– обмінюватися інформацією, здобувати інформацію самостійно;

– формувати практичні вміння й навички;

– виховувати любов до Батьківщини, української мови, почуття пошани та гордості за нашу Україну, наш талановитий народ.

– навчити способу контролю *стресу* і *зняття* напруги.

Релаксаційно-екологічний майданчик є ідеальним місцем для споглядання і заспокоєння.

ПРОЄКТ «ВИРОЩУВАННЯ ОВОЧЕВИХ ТА ПРЯНИХ КУЛЬТУР НА УЧНІВСЬКІЙ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІЙ ЗЕМЕЛЬНІЙ ДІЛЯНЦІ. «ЗЕЛЕНИЙ КОНВЕЄР»

Мирослава Березицька

Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді

Метою реалізації нових векторів розвитку позашкільної освіти є використання інноваційних педагогічних технологій, творчого пошуку нових чи вдосконалених концепцій, суттєвих змін у змісті, формах і методах навчання та виховання, а також впровадження новацій в освітньому процесі.

Для втілення в життя цієї мети в Тернопільському обласному центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді впроваджуються в освітній процес ряд новацій, зокрема успішно реалізовується соціально-дослідницький проєкт «Вирощування овочевих та пряних культур на учнівській навчально-дослідній земельній ділянці «Зелений конвеєр».

Актуальність проєкту:

Залучивши вихованців до вирощування овочів на учнівській навчально-дослідній ділянці у них з'явилась можливість: проявити себе,

досягти успіху, підвищити естетичність та функціональність навчально-дослідної ділянки і при цьому виростити своїми руками овочі та пряні культури, а врожай використати для формування гербарію, виготовлення аромасаше, створення фітокомпозицій та виготовлення сухих борщових наборів. Важливою складовою проєкту є: навчити вихованців висівати та збирати урожай в певній черговості; забезпечити безперервність росту та дозрівання культур, вчасно підсівати нові овочі на місці тих, що вже зібрані.

Мета проєкту:

– створити умови для розвитку дослідницько-пізнавальних навичок вихованців;

– розширити і закріпити знання вихованців про овочеві та пряні культури (про умови, необхідні для вирощування рослин та терміни їх дозрівання);

– залучити вихованців до активного громадського життя в рамках проєкту;

– виховувати повагу до сільськогосподарської праці.

Завдання проєкту:

1. Формувати позитивне ставлення до праці.

2. Закріпити навички виконання індивідуальних та колективних доручень.

3. Поглибити знання дітей про користь овочевих та прямих культур.

4. Виховувати бажання брати участь у спільній суспільній праці та досягати високого результату, поважати людей праці, дбайливе ставлення до його результатів.

5. Вчити проводити аналіз роботи над проєктом, оцінювати свою діяльність.

Перспективність проєкту:

У зв'язку із тим, що проєкт періодичний, то він може бути повторений наступного року.

СУЧАСНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МАСОВОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Ірина Михайлиця

Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді

Важливою умовою успішного освітнього процесу закладу позашкільної освіти є ситуація спільної продуктивної та творчої діяльності педагога й дитини, педагога та групи, що впливає на навчання, як на процес становлення особистості, її усвідомленої активності, її самоорганізації.

Молодь є активною складовою сучасного українського суспільства, носієм інтелектуального потенціалу, визначальним фактором соціально-економічного

прогресу. Саме тому важливим завданням Центру є виховання здорової, всебічно розвиненої та самодостатньої особистості.

Зміни, що відбуваються в культурно-дозвільному середовищі, інновації, які нестримно входять у наше життя, отримання доступу до всесвітньої мережі інтернет вимагають від педагогів «включення» у ці процеси, розробку і впровадження в практику сучасних форм роботи.

Однією з таких форм є воркшоп (англ. workshop – майстерня), захід, учасники якого отримують нові знання та навички в процесі динамічної групової роботи.

Метою воркшопу є розвиток професійних навичок та взаємодія між різними фахівцями чи творчими людьми, які зацікавлені у вирішенні певної професійної проблеми або в розробці та реалізації певного проекту.

У межах воркшопу «Дружній простір позашкільля» на базі Центру відбуваються практично орієнтовані майстерні – майстер-класи, творчі майданчики, презентації, круглі столи, творчі зустрічі, під час яких в учасників з'являється можливість активно та відкрито взаємодіяти між собою, ділитися своїми думками й досвідом, отримувати важливу інформацію, працювати під керівництвом «майстра-інноватора», оволодівати новими методами, оцінювати та ділитись враженнями.

Учасники воркшопу «День відкритих дверей «75 років на захисті довкілля» ознайомились з напрямками роботи, відділами Центру, були учасниками конкурсів, ігор та вікторин, які провели педагоги і вихованці центру. Під час заходу було висвітлено досягнення Центру у природоохоронній і дослідницькій роботі. Також були проведені експрес майстер-класи під керівництвом «майстра-інноватора».

СТОРИТЕЛІНГ І ТЕАТР ТІНЕЙ У ФОТОМИСТЕЦТВІ

Христина Димашевська

Тернопільський обласний комунальний центр науково-технічної творчості школярів та учнівської молоді

Використання сторітелінгу при викладанні фотомистецтва – це новий підхід до подачі теоретичного і практичного матеріалу здобувачам освіти. Передбачається створення певної картини світу, мандрівка якою триває 10–15 хвилин. Застосування сторітелінгу передбачає вироблення своєрідної мовленнєвої харизми, виділення важливих деталей, акцентів розповіді, донесення великого об'єму інформації у новому руслі. Водночас створюється довірлива та дружня атмосфера між учасниками освітнього процесу. Сторітелінг побудований за наступною схемою:

1. Твердження (*теза, яку розкриває автор*);
2. Аргументи з прикладами (*доведення точки зору*);

3. Висновок із звертанням до тези (*підтвердження*).

У перекладі з англійської *story* означає історія, а *telling* – розповідати. Тож, сторітелінг – розповідь історії. Дана технологія розроблена для менеджменту та маркетингу, однак виявилася досить ефективною при впровадженні її в освітній процес. У дітей виробляються ораторські здібності, вміння висловлювати власні думки, ефективно спілкуватися з однолітками, вміння вдало передавати матеріал, аргументувати власну позицію, дискутувати та обробляти інформацію. Перед педагогами, що займаються викладанням фотомистецтва постає завдання, як ефективно та швидко донести слухачам великий обсяг теоретичного матеріалу щодо технічних характеристик та можливостей цифрових фотоапаратів. Саме тут ефективною є методика сторітелінгу, де діти розвивають уяву, логіку та залишаються активними протягом заняття.

Під час поєднання сторітелінгу з театром тіней діти мають змогу не лише в новій структуризованій формі отримати навчальну інформацію, а й зробити оригінальні фотознімки. Для створення картинок з театру тіней використовується великий напівпрозорий екран, одностороннє освітлення, маріонетки на тонких паличках або ж роль персонажів виконують самі діти. Таким чином, здобувачів освіти можна поділити на декілька груп при підготовці до такого заняття. Так, одні можуть формувати сторітелінг, другі бути акторами у театрі тіней, треті виконувати роль глядачів. Дані техніки навчання використовуються з метою впливу на емоційну, мотиваційну та когнітивну сфери учнів.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ПРОЦЕС

ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ НЕТРАДИЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ.
РОЛЬОВА ГРА «АКВАРІУМ». ТЕМА: «ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
УЧНІВ ДО ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Тетяна Коротка

комунальний заклад «Центр еколого-натуралістичної
творчості учнівської молоді» Херсонської обласної ради

Рік проведення – 2021.

Цільова установка: дослідити актуальність проблеми «Формування готовності учнів до трудової діяльності», рівня організації трудового виховання в системі гурткової, організаційно-масової роботи в освітньому процесі комунального закладу «Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» Херсонської обласної ради.

Завдання. Виявити як реалізується процес формування готовності учнів до трудової діяльності в нашому закладі, а саме: яких конкретних змін у практиці роботи окремих підрозділів, гуртків можна чекати внаслідок проведення засідання педагогічної ради.

З метою уникнення «штампів», підвищення ініціативи, творчості та активності педагогів, педагогічна рада проводилась у нетрадиційній формі рольової гри «Акваріум», яка полягала в дотриманні такого порядку:

1. Сформована група (3 особи), до складу якої включено найкомпетентніших з цієї проблеми працівників.

Це «рибки» під назвою «Генератори ідей», які на основі виступів і пропозицій творчої групи колег-«рибок» складала пункти рішення педагогічної ради та оголошували його.

2. Творчій групі «рибок» запропоновано виступи на основі попередньо вивченого питання за темами: «Актуальність досліджуваної проблеми «Формування готовності учнів до трудової діяльності» (рибка «Доктор педагогічних наук»); «Мета і мотиви трудової діяльності» (рибка «Ерудит»); «Психологічна підготовка школярів до праці» (рибка «Психолог»); «Як реалізується процес трудового виховання в нашому закладі?» (рибка «Аналітик»), «Трудове виховання в системі гурткової роботи еколого-натуралістичного напрямку. Особливості організації праці на гуртках, які я веду» (рибки «Педагог-практик»).

3. Всі інші члени педагогічної ради сліdkували за ходом обговорення проблеми в «акваріумі». Продумували запитання членам творчої групи і зміст своїх власних пропозицій.

У результаті проведення педагогічної ради виявлено передовий педагогічний досвід з цього питання; а також помилки і недоліки в роботі педколективу, окреслено шляхи їх попередження.

Рішенням педагогічної ради визначена стратегія подальших дій всіх структур закладу та напрямів діяльності: методичної, організаційно-масової, гурткової роботи з питання формування готовності учнів до трудової діяльності.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ОБЛАСНА ДИСТАНЦІЙНА АКЦІЯ «КРОКИ ВЕСНИ 2022»

Тетяна Мудрак

комунальний заклад «Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» Херсонської обласної ради

Термін проведення: березень-травень 2022 року.

Педагогічний колектив в умовах воєнного стану, знайшов оптимальні шляхи до організації роботи Центру та налаштувати освітній процес так, щоб у такий важкий час здобувачі освіти, вихованці мали можливість відволікатись від негативної інформації, покращувати емоційний стан, не втрачати спілкування та бути впевненими у відчутті приналежності до спільноти.

Мета: сприяння розвитку екологічного руху на Херсонщині, підтримки творчої молоді, популяризації засад екологічно-доцільної поведінки через пізнання природи Херсонщини та для відволікання дітей і батьків від роздумів про воєнні дії.

Завдання:

– втілення нових форм, моделей організації еколого-просвітницької роботи зі здобувачами освіти закладів загальної середньої та позашкільної освіти в умовах дистанційної освіти;

– вивчення весняних сезонних явищ в природі рідного краю засобами фотомистецтва;

– виховання загальнолюдських якостей: доброти, милосердя та турботи про представників тваринного світу;

– популяризація позашкільної освіти та екологічного руху в Херсонській області.

Учасники Акції – здобувачі освіти закладів загальної середньої та позашкільної освіти Херсонської області та м. Херсона.

Результати.

Протягом Акції березень-квітень 2022 року від 137 учасників надійшло 267 світлин творчих робіт за номінаціями: «Я і рослини» – 82; «Я і тварини» – 138; «Природа в творчості» – 27; «Природа в малюнках» – 20.

Роботи учасників викладались на сторінці Центру у соціальній мережі Facebook.

ДИСТАНЦІЙНА ЕКОЛОГІЧНА ШКОЛА ЛІТНЬОГО ЦИКЛУ «ЦІКАВА ПРИРОДА»

Тетяна Коротка

Лариса Камищенко

комунальний заклад «Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» Херсонської обласної ради

Робота «школи» започаткована влітку 2022 року.

Другий рік поспіль, в умовах дистанційної комунікації, реалізується екологічна школа літнього циклу «Цікава природа» для учнів молодшого та середнього шкільного віку.

Мета: шляхом створення навчальних відеосюжетів, розрахованих на отримання емоційно-образної інформації про природу, розширювати та збагачувати уявлення дітей про літні явища живої та неживої природи, знайомити з народними традиціями та обрядами, пов'язаними з літніми природничими святами. Виховувати основи екологічно-доцільної поведінки, бережливість до флори і фауни рідного краю.

Завдання:

- розкривати потенціал дитини для пізнавальної активності, творчих можливостей через сприйняття навколишнього світу;
- спонукати дітей до власних спостережень у природі та пошуку додаткової інформації з інтернет-джерел;
- розвивати здатність насолоджуватись довкіллям, яке оточує, допомагати побачити світ з нової, несподіваної сторони;
- створювати позитивно-емоційний настрій від духовного єднання з природою.

Тематика відеороликів: «Записничок справ на літо», «Мелодії літа», «Цікавий світ моря», «Квіти для Маковійчика», «Цікаво про їжачка», «Світ комах. Коник стрибунець», «Милування літнім дощиком», «Мандрівка привітно-го жабеняти», «Зустріч з болотною черепахою» тощо.

Результати.

Педагоги Центру склали 12 відео-занять – у 2022 році, 15 – у 2023 році.

Зворотній зв'язок підтримували на сторінці Центру у соціальній мережі Facebook.

Така форма дистанційної роботи в умовах війни дала можливість відкритого доступу до позашкільної освіти та допомогла створити хоч невеликий простір безпеки для дитини.

Екологічна школа літнього циклу «Цікава природа» – це ефективний інформаційно-комунікаційний освітній майданчик, щоб допомогти дітям пильніше придивлятися до об'єктів природи та насолоджуватись своїми спостереженнями, підтримати у дитині її вільний природний стан радості і довіри до життя.

Педагоги прагнули, щоб в складний і тривожний воєнний час дітей не залишала віра в добро і потреба в красі.

ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ОНЛАЙН-ЧЕЛЕНДЖУ «МАЛЮЄМО ДОЛОНЬКОЮ ТВАРИН»

Тетяна Коротка

комунальний заклад «Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» Херсонської обласної ради

Рік проведення – 2022.

Мета – зменшення наслідків стресів у дітей, спричинених напруженою ситуацією військового стану, створення «безпечного дитячого світу», релаксація, мотивація дітей до позитивного наповнення.

Щоб відволікти дітей від тривоги, страхів, коли жах війни захоплює усю уяву, педагоги Центру до Дня захисту дітей-2022 провели у гуртках онлайн-челендж «Малюємо долонькою тварин».

Це ідея малювання тварин в рамках обведеного контуру долонь. Знадобиться лише аркуш паперу, олівці та фломастери.

Попередньо був створений відеоролик з демонстрацією практичного виконання творчої роботи, який керівники гуртків запропонували переглянути своїм вихованцям та доєднатись до челенджу.

А саме: повторити завдання, створюючи власні шедеври за допомогою п'яти пальців. Це була гра. А творчість і уява дітей – головні супутники в такій грі.

Використовуючи щільно обведені положення долоні, пальців, які розташовуються на папері в різних варіантах, додавши кілька штрихів, деталей та кольорового наповнення образу, отримуємо зображення задуманої тварини: долоня з розчепіреними пальцями — голова птаха з чубчиком, складені до купи пальці — гусак, змія, долоні, обведені вправо-вліво — краб, долоня, обведена хрест на хрест чотири рази – метелик...

Результат проведення заходу.

Діти активно відгукнулись на участь в челенджі. Такий спосіб самовираження зацікавив як дітей так і дорослих.

Зібралась ціла колекція чудових тварин, справжній зоопарк.

Ці маленькі витвори мистецтва розкривають фантазію і вправність рученят наших талановитих дітей.

За відгуками батьків ця творча праця сприяла психологічній підтримці, збереженню ментального здоров'я дітей, стала хвилиною натхнення і позитивних емоцій.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

STEM ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ У СЕРЕДОВИЩІ SCRATCH

Богдана Осадча

Драбівський ліцей Драбівська селищна рада
Черкаська область

Scratch-захоплююча платформа – це унікальна інновація для навчання програмуванню в позаурочний час. Інтерпретована динамічна візуальна мова програмування, основана і реалізована на Squeak.

Саме ця технологія розкриває широкі можливості навчити дітей поняття програмування і дає змогу створювати інтерактивні історії, ігри, анімації, музику та інші витвори, які діти захоплююче виконують.

Середовище програмування можна безкоштовно завантажити і вільно використовувати у позашкільній освіті. Scratch базується на традиціях мови Лого (перехід у програмуванні від обробки чисел до керування об'єктами).

Альтернативою Лого є мова програмування Scratch. У самому середовищі Scratch використовується метафора цеглинок LEGO. Ці конструктори відомі всім учням НУШ з першого класу.

Скретч — це об'єктно-орієнтоване середовище, в якому блоки програм збираються з різнокольорових «цеглинок» команд так само, як машини збираються з різнокольорових блоків у конструкторах LEGO. У середовищі Scratch використовується метафора цеглинок, з яких діти легко можуть зібрати прості конструкції. Потрібно лише дотримуватись логічних дій та по алгоритму виконувати послідовну низку завдань: від простого до складного.

Scratch – середовище програмування, дозволяє дітям створювати власні анімовані та інтерактивні історії, ігри, тести і інші програми.

Під час гурткових занять вихованців потрібно ознайомити з логікою і принципами програмування у візуальному середовищі, шляхом створення програми із графічних блоків-команд. Програми в Scratch не пишуть словами, а збирають за допомогою «мишки» з готових блоків-команд, схожих на блоки конструктора LEGO. Середовище розвиває початкові навички програмування та логічного мислення завдяки наявності розширеного набору команд та можливості самостійно програмувати поведінку об'єктів. Scratch дозволяє граючись, засвоїти багато математичних понять, познайомитись з логікою і принципами програмування, підготуватись до вивчення сучасних мов програмування.

Створюючи проекти в Scratch, вихованці опановують навички XXI століття, які допоможуть успішно самореалізуватись у майбутньому.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ГУРТКА ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ ТА ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Галина Попова

КЗ «Черкаський обласний центр роботи
з обдарованими дітьми Черкаської обласної ради»

Останні три роки – роки важких випробувань для всіх українців. Пандемія та повномасштабна війна позбавили людей звичного їм життя. Тривожність, стреси, психологічні травми стали нашими постійними супутниками. Найбільш незахищеними в таких реаліях стали діти. Неможливість відвідувати заклади освіти, брак спілкування, перебування в укриттях – все це мало негативний вплив на психіку дітей.

Тому організувати навчання так, щоб діти мали змогу відволіктися від важкого повсякдення, переключити свою увагу, психологічно розвантажитись, задовільнити потреби у спілкуванні та творчій самореалізації стало дуже важливим завданням для педагогів Черкаського обласного центру роботи з обдарованими дітьми Черкаської обласної ради.

Я працюю в закладі керівником гуртка декоративно-прикладного мистецтва «Чарівні долоньки». Гурток відвідують учні віком від 8 до 12 років. На початку кожного навчального року ми разом з вихованцями створюємо спільну групу у «Вайбер», що дуже допомагає у роботі.

Перед початком карантинних заходів (під час пандемії) діти отримали від мене пронумеровані конверти, в яких містилися: фотографії готових виробів, необхідні для їх виготовлення викрійки, шаблони, списки матеріалів. На «Вайбер» надсилалися покрокові фото або відео інструкції по виготовленню цих поробок. Діти мали змогу у будь який час проконсультуватися зі мною. Фотографії своїх готових виробів вихованці виставляли в групу, разом обговорювали результати роботи, отримували схвальні відгуки.

У другому семестрі 2021–2022 навчального року, коли через повномасштабне вторгнення, всі діти України змушені були перейти на дистанційне навчання, спілкування з вихованцями гуртка продовжилося через соціальну мережу «Вайбер». У групу надсилалися невеличкі майстер-класи по виготовленню сувенірів з доступних матеріалів, головоломки, ребуси, підбірки цікавих фактів, завдання з елементами арттерапії (ниткографія, монотипія, вправи «Доповни малюнок», «На що схожі хмарки» та ін.), корисні послання.

З першого вересня 2022 року заклад відновив свої заняття у звичному режимі.

Зустріч з вихованцями надихнула на подальшу плідну працю та створення нових шедеврів.

ВИКОРИСТАННЯ ЗООТЕРАПІЇ НА ГУРТКАХ

Світлана Перемот

Комунальний заклад «Шполянський центр
дитячої та юнацької творчості учнівської молоді»
Шполянської міської ради об'єднаної
територіальної громади

Спілкування дітей з тваринами на гуртках еколого-натуралістичного напрямку дає змогу дітям, забути про тяготи сьогодення, відволіктися від негативних новин. В наш час поширений тактильний зоопарк, де діти не лише спостерігають за тваринами, але можуть брати їх до рук, годувати. Діти слухають спів пташок, доглядають із задоволенням за тваринами: морськими свинками, декоративними кроликами, хом'ячками, білочками Дегу, шиншилами. Особливу увагу звертаємо на світ акваріумістики. Діти можуть годинами спостерігати за рибами, які плавають в акваріумах. Також люблять брати на руки ахатинів і спостерігати, як вони їдять та за їхньою поведінкою.

Проводяться заняття з елементами зоотерапії і для дітей з особливими потребами. Це є одним з альтернативних методів формування здоров'я дітей з порушеннями психофізичного розвитку, включаючи тактильну терапію з мешканцями куточка живої природи.

На сучасному етапі одним із важливих завдань є соціалізація дітей, сприяння розвитку дитини, створення умов для реалізації її внутрішнього потенціалу, допомога в подоланні і компенсації відхилень за допомогою безпосереднього тактильного спілкування з тваринами. Природне середовище – це захоплюючий складний універсальний світ, в якому особливе місце відведене тваринам. Методи зоотерапії застосовуються для комплексної соціальної адаптації дітей не тільки з особливими потребами, для лікування порушення мови, для корекції тривожності, замкнутості, сором'язливості, навчися вірити в себе, емоційної збудливості дітей.

Найбільше тварини впливають на дітей від 5 до 10 років. Яким чином тварини лікують ще повністю не вивчено. А поки механізми, як працює зоотерапія, ще тільки вивчаються, нам залишається тільки отримувати максимум радості, позитиву і користі від своїх улюбленців.

Для дітей, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку головним завданням є підготовка дітей до самостійного життя та діяльності в соціальному оточенні у відповідності до суспільних норм.

Таким чином, використання прийомів зоотерапії корисно для лікування і корекції різних захворювань і порушень, від тяжких психічних розладів до зняття емоційної напруги. Куточки живої природи – це маленьке віконечко у великий світ доброти, краси, вірності наших менших друзів-тварин.

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСУ «LEARNING APPS» ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Лариса Канюка

Комунальний заклад «Черкаський обласний центр роботи
з обдарованими дітьми Черкаської обласної ради»

Упродовж навчального року заняття в комунальному закладі «Черкаський обласний центр роботи з обдарованими дітьми Черкаської обласної ради» проводилися за чітким алгоритмом організації освітньої діяльності з системою мотивації всіх учасників освітнього процесу, дотриманням санітарно-епідеміологічних вимог та з урахуванням технічних можливостей вихованців і педагогів. Використовувались різні форми проведення: очна, дистанційна, змішана. Перехід на дистанційну форму навчання вимагає від сучасного педагога знань і вмінь використовувати ІКТ. Одним із важливих аспектів підготовки уроку є відбір і розробка завдань. З метою мотивації учнів до навчання, завдання мають бути цікавими, інтерактивними, містити елементи гри. Сьогодні є багато освітніх вебсервісів для створення таких вправ. Серед них вирізняється вебсервіс «Learning Apps», адже це не тільки сховище інтерактивних вправ, а і чудова педагогічна майстерня.

Безкоштовний, україномовний інтерфейс, швидке створення вправ, миттєва перевірка, більше 25 видів шаблонів, велика колекція готових вправ та розподіл їх за категоріями роблять заняття гуртка цікавими і динамічними. Використовувати можна як готові вправи так і створювати власні авторські інтерактивні вправи на знаходження відповідної пари, класифікацію, упорядкування, заповнення пропусків, онлайн-ігри, вікторини та кросворди.

На заняттях використовуються найчастіше вправи з категорій «Біологія», «Географія», «Навколишній світ». Такі заняття діти сприймають із захопленням і вони сприяють розвитку вихованців, мотивують до самостійної пізнавальної діяльності, розширюють спектр можливостей керівника гуртка щодо підготовки змістовних та цікавих занять.

МЕЙКЕРСЬКИЙ STEM-ПРОСТІР НА ГУРТКОВИХ ЗАНЯТТЯХ

Оксана Осадча

КЗ «Черкаський обласний центр роботи

з обдарованими дітьми» Черкаської обласної ради

Сучасне мейкерство – цілий світогляд, це рух, який об'єднує тих, хто здатен щось придумувати та створювати своїми руками. Зародився рух мейкерів на хвилі популяризації технологій digital fabrication і посідає провідне місце в позашкільлі.

Що розвиває мейкерство на гурткових заняттях у вихованців? Це перш за все зміна світогляду, вміння генерувати ідеї, це акумуляція знань, поглиблення практичних навичок, успішна адаптація в суспільстві, пошук інструментів та середовища для спілкування, фінансових можливостей.

Одним з мейкер-просторів є досить популярний напрям BYOD. Цей термін розшифровується як «bring your own device», або – «принеси власний пристрій». Це дає можливість для керівників гуртків та їхніх вихованців приносити та використовувати свої девайси в освітніх установах. Оскільки зараз майже кожна людина має хоч один універсальний гаджет із набором потужних додатків та користується ними протягом дня, оминати BYOD у сучасному освітньому просторі майже неможливо.

З точки зору STEM-освіти використання BYOD дає багато корисних можливостей, таких як: миттєва фіксація даних, усіх етапів роботи за допомогою створення послідовних дій, створення власного навчально-пізнавального фото, відео, є можливість кадрування скріншоту, додавання тексту, графіки та їх опрацювання, сканування QR-коду, що надає вільний доступ до світових джерел інформації, поширення необхідної інформації за допомогою соціальних мереж між учасниками спілкування. Мейкерство створює активне освітнє середовище для постійного автономного навчання учня в позаурочний час, що, в кінцевому підсумку, і становить основу навчання протягом усього життя. Наше наступне покоління має бути творцями, і ми повинні всіляко розвивати їхні можливості. Адже крім економічного потенціалу у мейкерства є і важливий соціальний ефект – перехід від суспільства споживання до суспільства творення. Так як в основі цієї освітньої новації лежить бажання поліпшити життя за допомогою того чи іншого винаходу.

ЗАСОБИ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ПРОЦЕСІ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ У ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Ніна Іващенко

Комунальний заклад «Черкаський
обласний центр роботи з обдарованими
дітьми Черкаської обласної ради»

На все життя зберігає людина в пам'яті мамину колискову пісню, дідусеву сопілку, першу бабусину вишиванку. Кожен, напевне, бодай хоч раз у житті хоче поринути в ті далекі часи, коли жили наші прабабусі та прадідусі.

З метою по-справжньому пізнати свій народ, його історію, мову, культуру, яка впродовж багатьох століть творилася і плекалася в народному середовищі та з метою розвитку громадянського виховання здобувачів освіти, у нашому закладі ще у 80-х роках ХХ століття створено Музей хліба і оформлено елементи української світлиці. Щороку поповнюється фонд музею предметами побуту, зібрана колекція вишитих рушників з усіх районів Черкащини, збільшено колекцію виробів української випічки.

Музейні експозиції були зроблені на професійному рівні із залученням художників Черкаського Художнього фонду та за допомогою педагогічних працівників закладу. Відповідно до Положення про музеї у закладах освіти наш Музей хліба зареєстровано 01.10.2007 року за № 24239.

Створено Музей на базі народознавчих, краєзнавчих та етнографічних джерел. Музейна кімната, яка відтворює типовий інтер'єр української хати, виникла не випадково: хотілося не лише максимально достовірно відтворити побут українців минулого, а й побудувати свою світлицю – затишне й урочисте водночас місце зустрічі.

Згідно з планом роботи в Музеї проводяться оглядові, тематичні, навчальні екскурсії для учнів закладів загальної середньої освіти, для вихованців закладів позашкільної освіти, для студентів, учителів, батьків. Протягом року для вихованців Центру роботи з обдарованими дітьми в Музеї проводиться безліч тематичних народознавчих свят: Андріївські вечорниці, Різдвяні зустрічі, Великодні виставки писанок.

За вагомий внесок у справу виховання учнівської молоді, відродження та примноження культурних надбань та історичної спадщини українського народу, пропаганду пам'яток історії, культури і природи, формування та збереження Музейного фонду України Музей хліба нашого закладу нагороджений Дипломом Міністерства освіти і науки та отримав почесне звання «Зразковий музей».

За 40 років роботи Музей відвідало понад 20000 осіб, у Книзі відгуків залишено безліч подяк, звернень та побажань.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Людмила Головченко, директор
Комунальний заклад «Чернівецький обласний центр
еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»

Педагогічний колектив Чернівецького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, в час воєнної агресії російської федерації, освітянської боротьби за якість і безпечність позашкільної освіти, прагне досягти ефективності у результатах своєї діяльності, продуктивно сприймати реальні потреби позашкільної освіти, стати сучасним, прогресивним і активним учасником освітнього процесу.

Цього року надавалась перевага гурткам, програми яких були цікавими здобувачам освіти сьогодні та в яких збільшено час для творчої, практичної, дослідницької роботи. Обов'язковою складовою запроваджені модулі з безпеки життєдіяльності, психологічної самопомоги.

Зважаючи на вимоги сьогодення, з метою набуття практичних навичок ведення сільського господарства учнівською молоддю, вивчення українських традицій господарювання, працювали гуртки «Присадибне господарство» та нові секції «Овочівництво» і «Бджолярство» виїзної очно-заочної біологічної школи.

В час закриття профільних закладів позашкільної освіти та скорочення годин гурткової роботи в комплексних закладах позашкільної освіти, показала себе, як ефективно діюча форма роботи, виїзна очно-заочна біологічна школа (ОЗБШ).

ОЗБШ – структурний підрозділ Чернівецького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, який залучає учнів сільських шкіл до поглибленого вивчення природничих наук, науково-дослідницьких і експериментальних робіт, сприяє вибору майбутньої професії.

ОЗБШ розпочала свою діяльність у 2000 р., а з 2011–2012 н.р. працює у виїзному режимі. У 2023–2024 н.р. забезпечує навчання дітей Герцаївської, Заставнівської, Кадубовецької, Мамаївської, Новоселицької, Острицької, Сокирянської, Юрковецької, Чернівецької територіальних громад.

Освітній процес ведеться відповідно до Положення; навчального плану на навчальний рік, затвердженого Департаментом освіти і науки; договору про співпрацю, укладеного КЗ ЧОЦЕНТУМ та закладом загальної середньої освіти за погодженням з органом управління в сфері освіти територіальної громади.

Віізди здійснюються щотижнево за визначеними наказом маршрутом, який об'єднує декілька закладів освіти сусідніх територіальних громад. В кожному закладі очні заняття проводяться щомісяця.

У 2023–2024 н.р. ОЗБШ реалізує навчальну діяльність для учнів середнього та старшого шкільного віку у секціях «Ботаніка», «Зоологія», «Екологія», «Овочівництво», «Індивідуальна робота еколого-біологічного напрямку з обдарованими дітьми». Програми секцій «Ботаніка», «Зоологія», «Екологія», «Індивідуальна робота еколого-біологічного напрямку з обдарованими дітьми» – авторські, розраховані на два («Зоологія» – на 4) роки навчання. Програма секції «Овочівництво» адаптована до програми «Овочівництво», авторів Пінчук М.О. та Домрачевої Т.В. Програми розраховані на обдарованих та мотивованих учнів 6–11 класів та базуються на раніше отриманих знаннях з природознавства, біології, географії, хімії тощо.

Форма проведення занять: лекції, комбіновані лекційно-практичні заняття, лекції-екскурсії та натурні практичні заняття (знайомство з польовими методами біологічних та екологічних досліджень).

Між очними заняттями відбувається спілкування електронною поштою, зустрічі online та здійснюються індивідуальні й групові консультації на базі ЧОЦЕНТУМ. Для спілкування вихованців ОЗБШ з викладачами в режимі online у соціальній мережі Facebook створена група «Чернівецький еколого-натуралістичний центр – очно-заочна школа» (<https://www.facebook.com/groups/3711350362245412>), на якій розміщена фотогалерея, викладені навчальні матеріали, теми для обговорення тощо.

Для слухачів ОЗБШ передбачені такі види контролю знань: усний точний контроль та самоконтроль по темах та питаннях; засвоєння матеріалу у формі теоретичних і практичних домашніх письмових робіт (конспектування та реферування наукової літератури, опис, реферат на задану тему тощо), контроль етапів виконання дослідницьких робіт.

Вихованці ОЗБШ беруть участь у природоохоронних і трудових еколого-натуралістичних конкурсах та акціях різних рівнів і тим самим закріплюють та вдосконалюють набуті теоретичні знання і практичні навички.

Другий рік поспіль на базі КЗ ЧОЦЕНТУМ працює літній освітньо-відпочинковий табір «Країна Еко», в якому оздоровлюються вихованці цього закладу та інших закладів освіти міста, а також діти із сімей внутрішньо переміщених осіб, в тому числі із тимчасово окупованих територій. Запис до табору не має територіальних обмежень, лише вікові (діти 7–16 років). Для відпочиваючих оздоровлення безкоштовне. Разом цього року в «Країні Еко» відпочили 168 дітей, серед яких: 10 – вимушено переміщені особи, 13 – діти батьків-учасників АТО/БД, 29 – з багатодітних родин, 7 – з неповної сім'ї,

2 – із малозабезпеченої сім'ї, 1 – напівсирота, 1 – дитина-чорнобилець, 1 – дитина з особливими освітніми потребами.

У 2023 році освітньо-відпочинковий табір «Країна «Еко» працював у період з 19 червня по 15 липня включно. Робота табору була організована у 4 зміни тривалістю 6 календарних днів кожна (з понеділка по суботу включно). Відповідно до віку організовувалась робота 2 загонів: старшого та молодшого.

Кожний день перебування дітей був наповнений новими справами, зустрічами та розвагами та мав власну тематику: «День цікавинок», «День космічних пригод», «День юних екологів», «День юних ботаніків», «День юних краєзнавців-дослідників», «День юннатівських мрій».

Згідно з планом роботи, щодня у таборі проводились майстер-класи, тематика яких майже не повторювалася на різних змінах: «Листівка в еко-стилі», майстер-клас із декорування гіпсових фігурок, «Захоплююче лозоплетіння», «Екофарби – це круто!», «Малюємо в техніці «Ниткографія»», «Тирсопластика», «Наш апсайклінг: цікаві поробки з вторинної сировини», «Плетіння зі стрічок», «Тигрєня в стилі орігамі», «СТЕМимо разом!», «Працюємо з фетром: брошка «Маки»», «Виготовлення картин в техніці «Кракле» тощо.

Упродовж усіх змін працював Клуб по інтересах з майстернями: «Вегетативне розмноження рослин», «Моє хобі – бджоляр», «Моє хобі – риболовля», «Моє хобі – декоративні птахи». Регулярно відчиняла двері STEM-лабораторія Чернівецького ОЦЕНТУМ, де бажаючі могли відчувати себе справжніми дослідниками.

Активний психологічний супровід у таборі протягом всіх змін здійснювався під патронатом практичного психолога ЧОЦЕНТУМ. Це проведення ігор, психологічні пікніки, артпрактикуми, консультації для батьків тощо.

Початок зміни та її завершення так само потребував психологічного налаштування, Проводились в загонах вправи на знайомство, колективне формування загонових правил, збір очікувань. В кінці зміни обов'язково проводився обмін враженнями та артпрактикум «Побажання на згадку» (виготовлення групового колажу зі своїх листівок із побажаннями, сувенірів друзів).

Важливими є і ритуали початку щодня (налаштування на роботу, психологічні хвилинки) та його завершення (коли важливо обмінятися враженнями у дружньому колі і зрозуміти, які спогади/навички дитина несе із собою).

Педагогічний колектив доклав максимум зусиль, щоб засобами позашкільної педагогіки (екскурсії, свят, спортивних змагань, годин спілкування,

конкурсів, вікторин, рольових ігор) максимально розвивати і підтримувати науково-пізнавальний інтерес, творчі здібності вихованців, а найголовніше – гармонійно поєднувати оздоровлення дітей з екологічним вихованням, дослідницькою та практичною роботою безпосередньо у природі. Проведені заходи були спрямовані на активний і змістовний відпочинок, формування у дітей ціннісного ставлення до Батьківщини, її природних багатств, виховання почуття поваги до рідної землі.

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Педагоги Чернівецького ОЦЕНТУМ постійно працюють над оновленням програмно-методичного забезпечення. Впродовж останніх років розроблено та успішно апробовано ряд авторських програм.

До нового 2023–2024 навчального року методистом закладу, кандидатом біологічних наук Ларисою Хлус підготовлена авторська навчальна програма «Основи екологічної безпеки», яка була схвалена педагогічною радою Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (витяг з протоколу засідання педагогічної ради № 2 від 15 травня 2023 р.).

Мета навчальної програми – формування ключових компетентностей вихованців, системи теоретичних і прикладних знань з питань охорони довкілля і раціонального використання природних ресурсів, щодо екологічної безпеки; природних та антропогенних процесів, які викликають зміну екологічного середовища і створюють загрозу екологічній безпеці держави; причин і наслідків несприятливого впливу джерел антропогенного забруднення навколишнього середовища, системи моніторингу і контролю антропогенних впливів на біосферу; а також ознайомлення з існуючими методами оцінки та прогнозу цих процесів і заходів, що попереджують або зменшують порушення стану навколишнього середовища. Чітке розуміння основних закономірностей формування екологічної небезпеки й управління безпекою, набуття практичних вмій і навичок із забезпечення екологічної безпеки.

Програмою передбачено: засвоєння системи наукових знань і методів польових і лабораторних досліджень в галузі екобезпеки; ознайомлення з критеріями оцінки та прогнозування стану довкілля; уявлення про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їхні властивості, можливий вплив на життя і здоров'я людини; засвоєння способів планування дослідницької роботи, проведення самоаналізу дослідницької роботи та аналізу інших дослідницьких робіт, рефлексії, самооцінки навчально-пізнавальної діяльності; вмій аналізу та синтезу отриманої інформації

Навчальна програма «Основи екологічної безпеки» реалізується в гуртках, секціях, творчих об'єднаннях еколого-натуралістичного напрямку закладів загальної середньої і позашкільної освіти та спрямована на вихованців віком 15–18 років. Кількісний склад гуртка – 8–10 осіб.

З метою адаптації до нових умов, зменшення тривожності, занепокоєння та негативних поведінкових проявів у дітей, які переживають травматичний досвід, у комунальному закладі «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» проводиться робота психолога з вихованцями та ВПО.

Саме діти є найвразливішою категорією, оскільки війна є надзвичайно стресовою та травмуючою подією для їхньої психіки. Системна та злагоджена робота педагогів, практичного психолога та батьків позитивно впливає на психоемоційний стан дітей, дозволяє їм впоратися зі стресом від війни, а також попереджає виникнення більш складних проблем.

Враховуючи важливість створення безпечного та психологічно комфортного простору у закладі освіти, педагоги КЗ ЧОЦЕНТУМ регулярно опановують навички надання психологічної допомоги та психологічної підтримки дітям, вчать ідентифікувати ознаки стресу у здобувачів освіти різного віку, щоб надати їм підтримку та скерувати для отримання допомоги у практичного психолога. На заняттях керівники об'єднань активно використовують «психологічні хвилинки» та стабілізаційні техніки. Їх регулярне проведення дозволяє здобувачам освіти стати більш спокійним, зрівноваженим, краще зрозуміти свої емоції та почуття.

З батьками та педагогами також організовано психоедукаційну роботу, адже дорослі повинні помічати і вчасно реагувати на тривожні симптоми, які проявляє дитина у стані стресу, щоб допомогти їй заспокоїтися і почуватися в безпеці.

Комунальний заклад «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» продовжує ініціативу проведення психологічних пікніків під час літнього освітньо-відпочинкового табору «Країна «Еко» та освітнього процесу.

Чому саме пікнік? Бо така форма роботи передбачає легкість, невимушеність, доступність та не вимагає обов'язкового перебування у приміщенні, запропоновані техніки, вправи та ігри прості у виконанні.

Метою психологічних пікніків є згуртування, емоційна стабілізація, сприяння резилентності відновлення психологічного здоров'я, переключення психіки та переавантаження нервової системи.

Завданнями цієї форми роботи з дітьми є: адаптація до нових умов (якщо є новачки у класі/групі/гуртку, або ж якщо заняття проводяться в умовах

літнього табору); сприяння формуванню почуття психологічної безпеки, емоційного комфорту; зниження тривожності (опанування навичками емоційної стабілізації та нормалізації свого стану); сприяння відновленню психіки дитини після стресу через використання практик перезавантаження, повернення почуття захищеності та вміння радіти життю; опанування практиками саморегуляції, які можна застосовувати самостійно для подолання складних емоцій (гніву, злості, смутку).

Алгоритм проведення психологічного пікніку включає в себе такі етапи:

I – вступна частина – до 15 хв.*

Вступна частина передбачає знайомство, прийняття правил роботи, використання вправ для налагодження взаємодії, для емоційної стабілізації (за потреби).

II – основна частина – до 40 хв. – 1 год.*

Основна частина спрямована на:

1– стабілізацію: для цього використовуються допоміжні вправи на зняття м'язового та психологічного напруження – руханки, енерджайзери.

2– розвиток резилентності: для цього використовуються вправи для розвитку резилентності та відновлення психоемоційного стану, релаксаційні техніки.

III – заключна частина – до 20 хв.*

Під час заключної частини відбувається осмислення того, що відбулось.

Для цього проводиться заключний шерінг.

Варіанти питань для висловлювання в колі:

Що вам сьогодні сподобалось?

З якими емоціями завершуєте заняття? Як почуваетесь?

Чи вдалось перезавантажитись/переключитись?

* Час варіюється залежно від віку учасників. Для 8–10-річних дітей орієнтовно 1 год. Для 11–14 років – 1,5 год.

З метою згуртування та розвитку резилентності «пікніки» корисні для всіх здобувачів освіти, а для дітей з ознаками стресових травматичних реакцій внутрішньо переміщених осіб, психологічні пікніки дозволяють стабілізувати емоції, сприяють відновленню психічного здоров'я.

Якщо ми говоримо про особливості проведення, то в умовах літнього табору у закладі позашкільної освіти (або ж у закладі освіти іншого типу), психологічні пікніки рекомендується проводити не менше 1 разу на зміну. В рамках освітнього процесу цю форму роботи можна проводити на годинах психолога, під час адаптаційного періоду, психоедукації, профілактичних занять тощо.

Для закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку рекомендуємо використати для проведення «психологічних пікніків»,

розвантаження та відновлення психіки вихованців, ресурс природи. Це можуть бути різноманітні «зелені зони» закладу освіти, дендрарій, «зимовий сад», альтанки, килимки на траві, екологічна стежина, рекреаційний майданчик тощо.

Цього року Чернівецьким обласним центром еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді значна увага приділяється реалізації принципу «Навчання протягом життя».

Продовжено традицію проведення «Педагогічних гутірок», які проводяться в закладі щорічно з 2018 року. Головна їхня мета – надати педагогам-позашкільникам можливість комфортного спілкування один з одним, з фахівцями, майстрами, науковцями, щоб освітній процес наповнювався творчістю і новими цікавими моментами у формуванні екологічної свідомості наших вихованців.

Цього року темою було «Збереження біорізноманіття: знати і діяти». Окрім обговорення локальних екологічних проблем довкілля, учасники ознайомились з використанням в українському побуті природних фарб та рослинних орнаментів та вчилися виготовленню екофарб під керівництвом Руденко Світлани Степанівни, доктора біологічних наук, професора Донецького національного університету імені В. Стуса. Педагоги не тільки оволоділи техніками приготування акварельних, олійних фарб та темпер, але і змогли проявити свої артздібності, обговорити безмежні можливості кольору на дискусійному майданчику «Барви мого настрою».

Стало також традицією для нашого закладу спільно з науковцями кафедри екології та біомоніторингу ІБХБ ЧНУ ім. Ю. Федьковича, щорічно організовувати Літню педагогічну школу для керівників гуртків еколого-натуралістичного профілю, вчителів біології, хімії. У 2023 році темою обговорення була «Екологічна культура споживання: теорія і практика» Учасники ознайомились з теорією ієрархії купівельних потреб родини, вчилися впорядковувати свій життєвий простір за допомогою організаторів, виготовляти вінтажні речі із старого одягу та побутових відходів.

У вересні 2017 року комунальний заклад «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» започаткував регулярне проведення семінарів-практикумів «Екскурсійна педагогіка в позашкільній та позакласній роботі еколого-натуралістичного напрямку».

08 вересня 2023 року для обміну досвідом роботи, налагодження співпраці педагогічних працівників у галузі позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку долучились до заходу працівники комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді».

В ході семінару-практикуму учасники дізналися багато цікавої інформації щодо організації освітніх та еколого-пізнавальних екскурсій в рамках гурткової роботи, вивчення дисциплін природничого циклу в закладах освіти, формування навичок екологічного волонтерства, запровадження проєктних технологій в позашкільній освіті тощо.

Цьогоріч вже вдруге проведено науково-практичну конференцію «Педагог-позашкільник».

Цей захід став платформою взаємодії представників закладів освіти області різних рівнів, науково-педагогічних працівників, представників громадськості та майданчиком для спілкування, аналізу викликів і визначення ефективних рішень, адаптації педагогів закладів позашкільної освіти до нових умов роботи за викликами сьогодення.

Колективне обговорення, змістовні виступи з презентаціями та активна участь всіх присутніх сприяли розширенню світогляду сучасного педагога-позашкільника та наданню цінних рекомендацій на майбутні перспективи. Теми доповідей охоплювали широкий спектр важливих аспектів, таких як «Використання елементів STEM-орієнтованого навчання для вивчення та дослідження природи рідного краю», «Національно-патріотичне виховання – пріоритетне завдання навчально-освітньої діяльності», «Психологічна підтримка педагогів освітнього позашкільного процесу в реаліях сьогодення» та інші. Усі ці розділи відображають сучасні реалії та дають прогностичні сценарії подальшого розвитку.

Зважаючи на складні обставини воєнного часу, педагоги комунального закладу «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді», наполегливо продовжують працювати над новими програмами, методичними розробками та завжди готові до експериментів і новацій.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Людмила Трегубова

директор КЗ «Чернігівська

обласна станція юних натуралістів»

Комунальний заклад «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» сприяє активному впровадженню в роботу закладу сучасних педагогічних технологій, інноваційних науково-педагогічних проєктів, створює інноваційне освітнє середовище та розробляє нові моделі організації освітнього процесу, надає допомогу з питань організації масової еколого-натуралістичної роботи в освітніх закладах області.

Продовження освітнього процесу під час війни стало важливим викликом для педагогів станції. Адже їхньою місією стали не лише передача дітям знань та навичок, а й їхня психологічна підтримка у складний час. Заняття відволікають дітей від жахливих подій, допомагають подолати стрес.

Керівники гуртків адаптували заняття гуртків до нових умов, урізноманітнили форми і методи освітньої діяльності, виховної роботи. Серед форм: майстер-класи, фотопленери, вікторини, віртуальні квести, подорожі, екскурсії, тощо. Педагоги формували у дітей навички медіа грамотності, інформували про безпеку у віртуальному просторі, систематично проводили роз'яснювальну роботу щодо мінної небезпеки, правил поведінки у разі виявлення небезпечних предметів.

Формуванню екологічної культури особистості та відповідальності за збереження довкілля перед майбутніми поколіннями сприяє проєктна діяльність здобувачів освіти. Проєктна діяльність – це конструктивна і продуктивна діяльність особистості, спрямована на розв'язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі планування і здійснення проєкту. Вона забезпечує продуктивний зв'язок теорії і практики в процесі навчання і виховання; сприяє формуванню в учнів життєвих компетенцій. Вихованці гуртків станції розробили та здійснили ряд проєктів: «Клейноди української нації», «Мій дім – це міць, це – оберіг, родина. Мій дім – квітуча Україна». Діти разом з батьками взяли активну участь у розробці проєкту «Сімейні традиції моєї родини».

Влітку 2023 року педагоги КЗ «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» запровадили (онлайн) екологічний смартоб «Навчаємось, вивчаємо та відпочиваємо разом» для здобувачів освіти закладів загальної

середньої та позашкільної освіти Городнянської, Корюківської, Сновської, Новгород-Сіверської, Семенівської територіальних громад, в рамках якого були проведені майстер-класи: з виготовлення букету у спіральній техніці, купальського віночка до Свята Івана Купала «Купайло ясне-красне». Для здобувачів освіти ОБЛСЮН в рамках екологічного смартмобу «Навчаємось, вивчаємо та відпочиваємо разом» проведені майстер-класи: з виготовлення квітів з паперу, аплікацій «Білочка», «Натюрморт», Літо, літечко...», іграшок з сіна.

Традиційним в освітній діяльності закладу стало проведення екологічних челенджів. Юннати КЗ «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» напередодні Дня Землі (22 квітня) започаткували челендж «Мріємо та діємо». Вихованці станції розповіли, що мріють і діють, щоб наша планета залишалася блакитною та зеленою. Юннати наголосили, що російське вторгнення на українські землі призвело до дуже серйозних негативних екологічних наслідків: забруднення повітря, ґрунту і водойм, підтоплення територій, знищення і пошкодження об'єктів природоохоронного фонду, виникнення лісових пожеж. Вихованці запросили долучитися до Всеукраїнської акції «Дерева перемоги» і підкреслили, що саме діти і молодь у цей складний час мають стати взірцем для наслідування і закликали всіх бажаючих приєднуватися до природоохоронних дій.

До Міжнародного дня захисту дітей, який святкується щорічно 1 червня, вихованці гуртків КЗ «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» започаткували челендж «Чарівна країна дитинства». Діти розповіли про свої дитячі мрії, на які вплинула війна, яка вмить їх змінила. Юннати наголосили, що діти народжуються і ростуть для миру, а саме в цей день вони висловили слова подяки нашим українським захисникам. Також, вихованці станції привітали українців з Міжнародним днем захисту дітей і побажали миру в кожній сім'ї, щасливих дитячих очей, здоров'я, достатку і найголовніше — перемоги.

До Дня Незалежності України вихованці КЗ «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» ініціювали проведення челенджу «Моя Україна – єдина та вільна». Здобувачі освіти підкреслили, що День Незалежності України є особливим днем для кожного з нас, бо українці цінують свободу, правду, мир і незалежність, які відстоюють ціною життя. Також юннати розповіли про свої мрії: вільну, незалежну Україну, яка подолає усіх ворогів. Вихованці станції привітали всіх українців з Днем Незалежності і побажали єдності, віри, миру і перемоги. І наголосили: «Ми на своїй землі!».

Челендж «Пам'ятаємо» був приурочений до Дня пам'яті захисників України. Юннати закликали завжди пам'ятати українських захисників, які

віддали найдорожче – життя, і загинули за нашу свободу і незалежність; зберегти пам'ять про трагедію, що сталася у 2014 році в Іловайському котлі.

В рамках челенджу «Хай буде мирним небо» юннати ОБЛСЮН зняли відео зі зверненням до ровесників, воїнів, політиків із закликом до миру. Відео розмістили у мережі Facebook із хештегом «Хай буде мирним небо», естафету передали 73 друзям.

Цікаво пройшов фотопленер «Чернігів – місто-герой України». Вихованці у своїх світлинах відобразили сьогодення рідного міста, його мешканців. Юним фотоаматорам вдалося відобразити настрій, емоції людей, їх ставлення до братів наших менших, до навколишньої природи.

Упровадження квест-технологій в освітній процес відповідає інтересам та творчим потребам учнівської молоді, забезпечує створення умов для набуття позитивного досвіду, мотивує до самовизначення й самореалізації, активізує освітню, пізнавальну, навчальну і творчу діяльність вихованців. Під час проведення квестів «Давай з природою дружити», «Юні екологи», «Юні знавці природи», «Природа – наш дім», «Зимуючі птахи», «Домашні улюбленці» та інших діти проявили активність, творчу ініціативу, вміння швидко знаходити вихід із складних ситуацій.

Для вихованців гуртків, здобувачів освіти закладів загальної середньої та позашкільної освіти області на сайті ОБЛСЮН створено біологічний та екологічний лекторії.

Основною метою екологічного лекторію є поширення екологічних знань серед здобувачів освіти середнього та старшого шкільного віку.

Під час онлайн-занять екологічного лекторію вихованці гуртків знайомляться з сучасними досягненнями вітчизняної та світової науки в галузі екології, охорони природи та раціонального природокористування природних багатств, з презентаціями які розроблені педагогом станції, з основними датами екологічного календаря, розвивають свої пізнавальні інтереси. У 2023 році для здобувачів освіти підготовлено та проведено лекції: «Встановлення закономірностей взаємозв'язків між організмами, їхніми угрупованнями та умовами довкілля», «Дослідження структури та функціонування угруповань організмів», «Спостереження за змінами в окремих екосистемах та біосфері в цілому, прогнозування їхніх наслідків», «Застосування екологічних знань у справі охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів», «Прогнозування змін природи під впливом діяльності людини», «Збереження середовища існування людини».

Змістом екологічного лекторію передбачено пізнавальні екологічні презентації, розроблені педагогами станції, спостереження за тваринами, рослинами в природі та на території закладу.

Основною метою біологічного лекторію є поглиблення знань з біології серед здобувачів освіти середнього та старшого шкільного віку.

Під час онлайн-занять біологічного лекторію вихованці гуртків знайомляться з науковими відкриттями та дослідженнями в галузі біології, внеском видатних вчених у цю науку, з презентаціями, які розроблені педагогами закладу, з основними датами біологічного календаря, розвивають свої пізнавальні інтереси. Біологічний лекторій включає: висвітлення сучасних біологічних проблем, основ еволюційного вчення; ознайомлення юннатів з основами органічного землеробства; вивчення життя в усіх його проявах й на всіх рівнях організації живого; застосування біологічних знань у різноманітних сферах діяльності людини.

З метою підтримки учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану КЗ «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» у 2023–2024 навчальному році запровадив для здобувачів освіти закладів загальної середньої та позашкільної освіти області роботу флористичної студії «АртФлора», в якій під час проведення майстер-класів діти набудуть практичних умінь з флористики та квіткового аранжування.

Для любителів тваринного світу буде проведено серію майстер-класів «Мистецтво акваріумістики» під час яких здобувачі освіти ознайомляться з обладнанням та оформленням найпростішого акваріума вдома, з видами акваріумних риб, навчатися правильно доглядати за акваріумом та його мешканцями, проведуть цікаві спостереження.

У вересні 2023 року було започатковано роботу клубу «Сімейне коло» комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів». Це клубне об'єднання еколого-натуралістичного напрямку за місцем проживання дітей, які живуть в віддалених районах міста. До діяльності клубу активно долучилася батьківська спільнота, таким чином, відбувається зв'язок між старшим і молодшим поколінням, покращуються сімейні взаємовідносини між батьками і дітьми. У клубі проводяться цікаві майстер-класи з використанням природних матеріалів, діти беруть участь у трудових і соціальних акціях, в заходах національно-патріотичного змісту. Всі заходи клубу «Сімейне коло» публікуються у форматі відео на YouTube каналі КЗ «Чернігівська обласна станція юних натуралістів».

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Навесні 2023 року педагоги комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» долучились до обласного (пілотного) онлайн-проєкту «Мріємо та діємо», метою якого була організація в позаурочний час зайнятості, змістовного дозвілля школярів закладів загальної середньої, позашкільної

освіти територіальних громад Чернігівської області, що здійснюють виключно дистанційну форму навчання та розташовані в 40-кілометровій зоні від кордонів з російською федерацією, республікою білорусь.

У рамках обласного (пілотного) онлайн-проєкту педагогічного комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» провели екологічний тиждень, під час якого здобувачі освіти взяли участь у майстер-класі «Корисні речі з непотрібного матеріалу». У ході майстер-класу учасникам було запропоновано виготовити іграшки-фонтани чи організатори для канцелярських приладів із пластикової пляшки та надіслати фото, відео своїх робіт. До участі у заході долучилися 129 здобувачів освіти із 22 закладів загальної середньої та позашкільної освіти п'ятих прикордонних територіальних громад Чернігівської області. Учасники заходу набули практичних умінь і навичок та показали приклад для наслідування щодо бережливого ставлення до навколишнього природного середовища.

203 здобувачі освіти із 15 закладів загальної середньої та позашкільної освіти п'ятих прикордонних територіальних громад долучилися до екскурсії-квесту до куточка живої природи комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів». У ході екскурсії-квесту «Родзинка станції юних натуралістів – куточок живої природи» здобувачам освіти було запропоновано відповісти на питання гри-квесту «Я у світі не один, що я знаю про тварин?», написати казки-добринки та надіслати фото, відео своїх домашніх улюбленців. Учасники заходу виявили креативність мислення, творчий підхід до вирішення проблеми, поділилися позитивними емоціями.

У ході майстер-класу з виготовлення монохромного букету учасники, дослухаючись до порад флориста, виготовили монохромний букет та надіслали фото, відео своїх робіт. До участі у заході долучилися 139 здобувачів освіти із 20 закладів загальної середньої та позашкільної освіти п'ятих прикордонних територіальних громад. Діти виявили ініціативність, набули практичних умінь і навичок з флористичного мистецтва.

Всього у екологічних заходах взяли участь 585 здобувачів освіти із освітніх закладів Городнянської, Новгород-Сіверської, Корюківської, Сновської, Семенівської територіальних громад Чернігівської області.

З метою забезпечення координаційно-методичного супроводу еколого-натуралістичної діяльності закладів освіти Чернігівської області педагогічного комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» надають консалтингові послуги учителям біології, екології, хімії, трудового навчання, заступникам директорів з виховної роботи, педагогам-організаторам закладів загальної середньої та позашкільної освіти з таких питань:

– формування патріотичної свідомості, залучення молоді до суспільно значущої діяльності, виховання у молоді почуття особистої та національної гідності через еколого-натуралістичні засоби навчання; участь у Всеукраїнській еколого-патріотичній грі «Паросток»;

– методичні поради з організації роботи у відділах навчально-дослідної земельної ділянки (квітково-декоративному, плодово-ягідному, колекційному тощо); переваги органічного землеробства;

– методичні рекомендації щодо змісту та оформлення навчальних програм для творчих об'єднань закладів загальної середньої та позашкільної освіти (еколого-натуралістичний напрям);

– ознайомлення з сучасними тенденціями в галузі ландшафтного дизайну та декоративного садівництва, розроблення та реалізація стилістичних задумів проєктів родинного саду, саду пряностей, міського дворика тощо;

– розроблення ландшафтних композицій (групи, алеї, огорожі, солітерні посадки тощо); квітково-декоративне оформлення закладів освіти: внутрішнє та зовнішнє озеленення; участь у конкурсах «Галерея кімнатних рослин» та «Парад квітів біля школи»;

– організація та зміст роботи учнівських лісництв; тематика дослідницької роботи;

– організація роботи куточків економного та бережливого ставлення до хліба; участь в обласному конкурсі «Хлібом славиться Чернігівська земля»;

– міжнародні, Всеукраїнські, обласні еколого-натуралістичні масові заходи зі здобувачами освіти як засіб формування екологічної компетентності.

Педагоги станції постійно працюють над оновленням програмно-методичного забезпечення освітнього процесу. Розроблено та успішно апробовано навчальні програми: «Юні друзі природи», «Юні валеологи», «Основи флористики та фітодизайну». Навчальні програми «Основи акваріумістики» та «Основи гідробіології» стали переможцями I (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти у 2023 році.

На допомогу керівникам гуртків, вчителям біології, організаторам еколого-натуралістичної роботи у закладах освіти області методистами комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» розроблено методичні рекомендації «Формування екологічної компетентності вихованців гуртків у контексті модернізації освітньо-виховного простору», збірник матеріалів переможців обласного конкурсу «Хлібом славиться Чернігівська земля», які стали переможцями Всеукраїнського конкурсу науково-методичних розробок та віртуальних ресурсів з еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти.

Міністерство освіти і науки України
Національний еколого-натуралістичний
центр учнівської молоді

НОВАЦІЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Збірник методичних матеріалів з позашкільної освіти

Художній редактор
Евген Щепкін

Коректор
Вікторія Петлицька

Комп'ютерна верстка
Олександр Головай

Підписано до друку 27.12.2023 р.
Формат 60x84/16. Друк офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Ум-друк.арк: 9
Наклад прим.: 100. Зам. №27-12/23

Виготовлювач: СПД Андрієвська Л.В.
м. Київ, вул. Бориспільська,9
Свідоцтво: серія ВОЗ № 919546 від 19.09.2004 р.